

Gemeente Bladel

Omgevingsvisie 1.0

Afdeling Ontwikkeling

Definitieve versie

Vastgesteld door gemeenteraad van de
Gemeente Bladel op 11 mei 2017

INLEIDING

1. Aanleiding

Voor u ligt de Omgevingsvisie 1.0. Dit document is een eerste stap naar een volwaardige en complete Omgevingsvisie voor de gemeente Bladel. Met de aankomende Omgevingswet (geplande invoering 2019) is het de bedoeling dat er meer eenduidigheid komt in het beleid rond de fysieke leefomgeving. Alle gemeenten dienen op basis van deze wet te beschikken over een Omgevingsvisie waarin al het beleid wat betrekking heeft op de fysieke leefomgeving integraal is gebundeld. Uiteindelijk wordt dit beleid doorvertaald in een Omgevingsplan, wat te vergelijken is met wat nu het bestemmingsplan is. De gemeente Bladel heeft gekozen voor een werkwijze waarin in fasen wordt toegewerkt naar een integraal beleid.

In deze eerste versie is het Plattelandsbeleid opgenomen. Dit beleid gaat in op ruimtelijke zaken in het buitengebied. Het was voorheen beschreven in de Plattelandsnota 2013. De evaluatie en hernieuwing van dit beleid heeft geresulteerd in deze Omgevingsvisie 1.0. De komende jaren zal tegelijk met het actualiseren steeds meer beleid worden ingebed in dit document, met als resultaat dat steeds een nieuwe geconsolideerde versie (met een nieuwe versie-aanduiding) door de gemeenteraad wordt vastgesteld totdat de visie uiteindelijk volledig is. Dat betekent ook dat de vorm van deze visie nog flexibel is en gaandeweg kan worden aangepast aan nieuwe inzichten en ervaringen. Dit komt de ontwikkeling van een integraal, efficiënt en praktisch beleid ten goede.

2. Leeswijzer

Met deze visie beoogt de gemeente duidelijkheid te geven in haar ambitie en bijbehorende uitgangspunten voor het beleid. Er is gekozen voor een onderverdeling van het beleid in drie thema's:

1. Milieu en Leefomgeving: onderwerpen die betrekking hebben op de groene leefomgeving.
2. Economische activiteiten: onderwerpen die betrekking hebben op de economische sector.
3. Mens en Maatschappij: onderwerpen die betrekking hebben op maatschappelijke elementen zoals wonen en zorg.

In bijlage 5 zijn de actiepunten samengevat die voortvloeien uit dit beleid.

Zoals eerder gesteld, is deze visie nog niet volledig. In de komende jaren zullen de thema's worden aangevuld met nieuwe beleidsonderwerpen totdat een complete visie is vastgesteld.

INHOUD

INLEIDING	2
1. Aanleiding	2
2. Leeswijzer	2
BEGRIPPENLIJST	5
THEMA 1 MILIEU EN LEEFOMGEVING	6
1. Natuur	6
1.1. Ontwikkelingen.....	6
1.2. Ambitie	7
1.3. Beleid	7
2. Duurzame energie	8
2.1. Ontwikkelingen.....	8
2.2. Ambitie	9
2.3. Beleid	9
THEMA 2 ECONOMISCHE ACTIVITEITEN	11
3. Grondgebonden landbouw	11
3.1. Ontwikkelingen.....	11
3.2. Ambitie	12
3.3. Beleid	12
4. Veehouderij.....	13
4.1. Ontwikkelingen.....	13
4.2. Ambities	16
4.3. Beleid	16
5. Mestverwerking.....	19
5.1. Ontwikkelingen.....	19
5.2. Ambitie	20
5.3. Beleid	20
6. Toerisme en recreatie.....	21
6.1. Ontwikkelingen.....	21
6.2. Ambitie	21
6.3. Beleid	21
7. Overige economische bedrijvigheid.....	25
7.1. Ontwikkelingen.....	25
7.2. Ambitie	25
7.3. Beleid	25
THEMA 3 MENS EN MAATSCHAPPIJ	27
8. Wonen.....	27
8.1. Ontwikkelingen.....	27
8.2. Ambitie	27
8.3. Beleid	27
Bijlage 1 Advies opties ruimtelijke vertaling veehouderij beleid	31
Bijlage 2 Overzicht (mogelijkheden voor aanpassing) normering diverse aspecten veehouderijen	35
Bijlage 3 Memo Keuzemogelijkheden beleid veehouderijen	36
Bijlage 4 Feiten en cijfers.....	47

Bijlage 4.1 Grondgebruik gemeente Bladel	47
Bijlage 4.2 Gebruik van cultuurgrond gemeente Bladel.....	48
Bijlage 4.3 Vergunningen veehouderij gemeente Bladel	49
Bijlage 4.4 Groeimogelijkheden veehouderij gemeente Bladel	50
Bijlage 4.5 Agrarische bedrijven gemeente Bladel	51
Bijlage 4.6 Aantal dieren gemeente Bladel.....	53
Bijlage 4.7 Mest en mineralen gemeente Bladel	54
Bijlage 4.8 Economische opbrengst veehouderij in NL	55
Bijlage 4.9 Economische waarde veeteelt NL	57
Bijlage 4.10 Bijdrage landbouw, bosbouw en visserij aan BNP	58
Bijlage 4.11 Kwaliteit woon – en leefklimaat gemeente Bladel.....	59
Bijlage 4.12 Broeikasemissies landbouw Nederland	60
Bijlage 5 Actiepunten	62

BEGRIPPENLIJST

Bedrijfsontwikkeling: Met bedrijfsontwikkeling wordt groei en/of omvorming van een agrarisch bedrijf bedoeld. Dit kan betekenen dat het agrarisch bedrijf meer dieren gaat houden of dat het bedrijf (deels) wordt omgevormd naar een andersoortige economische activiteit. Die activiteit kan niet-agrarisch zijn.

Goed woon – en leefklimaat: Onder een goed woon- en leefklimaat wordt in ieder geval geen overbelasting op het gebied van emissies of een negatieve beleving verstaan zoals eerder met het onderzoek naar urgentiegebieden inzichtelijk is gemaakt. Onder een goed woon – en leefklimaat wordt bedoeld een leefomgeving waarin de luchtkwaliteit (fijnstof, endotoxinen, ammoniak, zoönosen, roet en stikstofdioxide), waterkwaliteit en geluid – en geurbelasting voldoen aan de advieswaarden van Gezondheidsraad, RIVM en GGD (zie ook bijlage 4.11).

Landschappelijke inpassing: Inpassing die voldoet aan de voorwaarden bij buitenplanse ontwikkelingen zoals vernoemt in de actuele versies van de Afstemmingsnotitie 'Landschapsinvesteringsregeling De Kempen' en bij binnenplanse ontwikkelingen zoals vernoemt in het 'Landschapsontwikkelingsplan Bladel'.

Grondgebonden landbouw: Agrarische activiteit die afhankelijk is van het voortbrengend vermogen van onbebouwde grond in de directe omgeving van het betreffende bedrijf. Concreet gaat het dan om akkerbouw, ook als dit ten doel heeft om veevoer te produceren (bijvoorbeeld gras –en maisteelt). Let wel: het gaat dus niet om het wel – of niet grondgebonden zijn van het bedrijf in zijn geheel. De term gaat in op de activiteit op zichzelf.

Veehouderij: Activiteit waarbij vee gehouden en/of gefokt wordt in dergelijke hoeveelheden dat het vergunningplichtig is. De bijbehorende normen zijn beschreven in het Besluit omgevingsrecht.

THEMA 1 MILIEU EN LEEFOMGEVING

1. Natuur

1.1. Ontwikkelingen

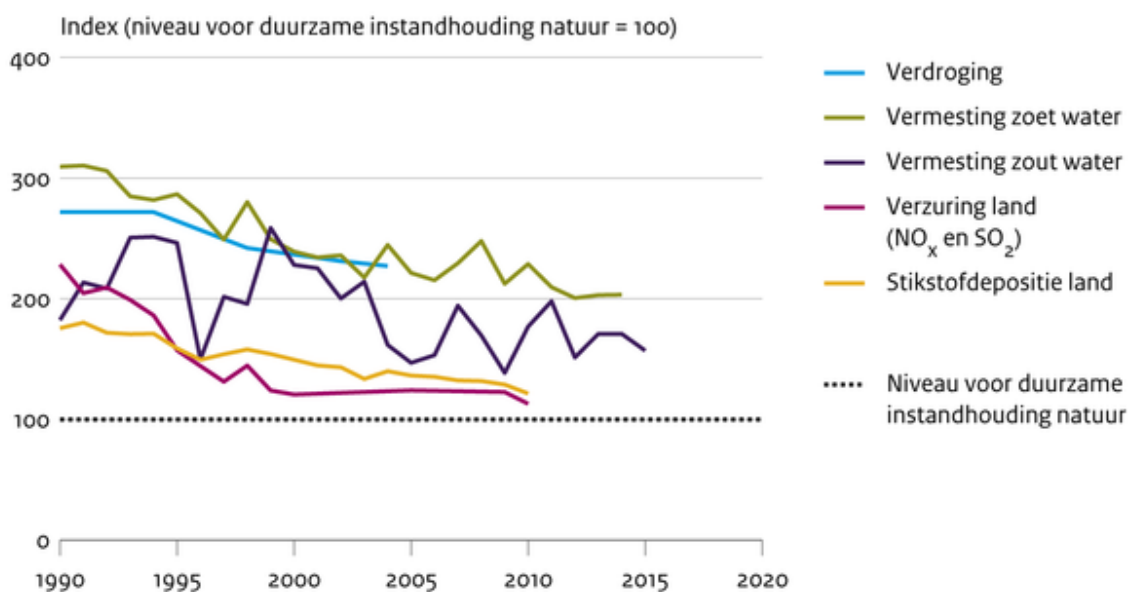
1.1.1. Overlast in natuurgebieden

Natuurgebieden in de gemeente Bladel worden al jarenlang door verschillende doelgroepen gebruikt. Dit varieert van licht recreatief gebruik zoals wandelen en fietsen tot activiteiten van de scouting en georganiseerde oefeningen voor brandweer. Daarnaast dienen natuurgebieden ook als habitat voor flora en fauna en wordt een deel ook als productiebos gebruikt. De natuurgebieden in de gemeente Bladel waren over het algemeen ook vrij toegankelijk voor allerlei verschillende vormen van gebruik. De afgelopen jaren wordt echter steeds meer overlast ervaren in natuurgebieden door met name afvaldumpingen, gemotoriseerd verkeer, loslopende honden en stropen. Onderzoek heeft uitgewezen dat er behoefte is aan maatregelen om de overlast terug te dringen. Deze maatregelen worden nu stapsgewijs uitgevoerd.

1.1.2. Systeemherstel

In Nederland wordt de natuur bedreigt door verzuring, vermesting en verdroging. Daarnaast vindt versnippering plaats waardoor soortenverspreiding niet langer mogelijk is. Dit heeft negatieve gevolgen op de biodiversiteit en andere functies die natuurgebieden vervullen zoals zuurstofproductie, koolstofopslag en opvang van fijnstof. Onderzoek van het Planbureau van de Leefomgeving laat zien dat de milieudruk op water – en natuurgebieden in Nederland nog altijd te hoog is voor een duurzame instandhouding van natuur (zie ook figuur 1). Uit overzichtskaarten over ammoniakconcentraties, verzurende en vermestende deposities, versnippering en verdroging in Nederland blijkt dat deze conclusie ook voor Bladel te trekken is. Dit mede door de invloed van veehouderijen in de gemeente zelf. De milieudruk is overigens al flink gedaald sinds 1990 door afname van emissies¹ vanwege aangescherpte regelgeving en daarop volgende maatregelen, maar is nog steeds niet op het gewenste niveau.

Milieudruk op water en natuurgebieden

Bron: PBL

PBL/aug16
www.clo.nl/nh152205

Figuur 1 Milieudruk op water en natuurgebieden

1.1.3. Bijen en andere bestuivers

De afgelopen tijd is veel aandacht geweest voor de achteruitgang van de populatie bijen en andere insecten. De achteruitgang is te wijten aan een combinatie van verdwijnen van leefgebied, gebruik van pesticiden en een dodelijk virus wat heerst binnen de bijenpopulatie. De gemeente Bladel zorgt op eigen gronden voor optimale leefomstandigheden doordat zij al sinds de jaren '80 geen bestrijdingsmiddelen meer gebruikt en ecologisch beheer toepast. Bij aanplant worden ook altijd inheemse soorten gebruikt die voedsel bieden voor insecten. Er is in 2016 ook een project opgestart (Bloeiende Kempen) om de omstandigheden nog verder te

¹ PBL (2016) Cijfers over natuur en milieu.

verbeteren. Op gronden van particulieren en bedrijven is tot op heden nog weinig vooruitgang geboekt, omdat het lastig is hier daadwerkelijk invloed uit te oefenen als gemeente.

1.2. Ambitie

De gemeente Bladel streeft naar verbetering van de kwaliteit van bestaande natuurgebieden. Tevens is de ambitie om verlies van biodiversiteit en genetische diversiteit tegen te gaan.

1.3. Beleid

1.3.1 Duidelijke keuzes in toegestane gebruik natuurgebieden

De gemeente Bladel maakt bewuste keuzes voor de doelgroepen die welkom zijn en de activiteiten die toegestaan zijn in natuurgebieden. Onder natuurgebieden worden gebieden met bestemming natuur en/of bos verstaan. Alleen de volgende doelgroepen zijn welkom in de natuurgebieden:

- Wandelaars
- Honden mits aangelijnd (uitgezonderd daarvoor aangewezen hondenlosloopgebieden)
- Fietsers.
- Menners en ruiters
- Bedrijven en particulieren die grond bezitten in het gebied, of in opdracht van de eigenaar een activiteit verrichten op deze grond (inclusief landbouwvoertuigen)
- Wildbeheerders van Wildbeheereenheid Wester Kempen
- Bosbouwmachines die werkzaamheden in de natuurgebieden uitvoeren voor natuurbeheer, onderhoud van zandpaden en/of houtoogst
- Georganiseerde activiteiten door scouting, brandweer, hondenverenigingen of vergelijkbare instanties, mits zij dit in overleg met de gemeente organiseren (middels melding of aanvragen vergunning)
- Overig gemotoriseerd verkeer is enkel toegestaan op openbare wegen (zie ook wegenlegger)

De gemeente zet zich de komende jaren in om de overlast van afvaldumpingen, gemotoriseerd verkeer, loslopende honden en stropen zoveel mogelijk te verminderen middels meer handhaving, aanleg van fysieke beperkingen en de inzet van communicatie ter verhoging van de bewustwording.

1.3.2 Systeemherstel van natuurgebieden

Doel van het beleid is om een verbetering van de kwaliteit van natuur te bewerkstelligen. Dit wordt bewerkstelligd middels systeemherstel. Met systeemherstel wordt bedoeld dat de anorganische factoren voor een optimale ontwikkeling van de natuur in orde worden gebracht. Door de waterkwaliteit op orde te brengen, de grondwaterstand op een geschikte hoogte te brengen voor de plantensoorten die in een natuurgebied leven, en de hoeveelheid nutriënten (met name fosfaat) in bodem en water te minimaliseren worden de voorwaarden geschapen voor natuur die veerkrachtig is. Dan wordt dus niet zozeer gestuurd op soorten maar juist op het scheppen van de juiste omstandigheden en ervan uit te gaan dat de diversiteit aan soorten dan vanzelf zal ontstaan. Deze aanpak heeft ook een positief effect op de waterkwaliteit, wat gunstig is omdat deze in de gemeente Bladel nog niet voldoet aan Europese normen van de Kaderrichtlijn Water. De gemeente zet daarom in op:

- Omzetten van landbouwpercelen die nog in kerngebieden natuur liggen naar natuur middels aankopen en/of ruilen van percelen
- Verminderen van nutriëntendepositie op landbouwgronden die tegen kerngebieden aan liggen middels verhoogde inzet op communiceren van de mogelijkheden voor Stika

Hoewel de hoeveelheid mest die op het land uitgereden mag worden is gebonden aan wettelijke normen, is niet uit te sluiten dat de extra mest toch negatief effect heeft op natuur, ofwel buiten de gemeente (omdat de mest elders wordt uitgereden) of doordat de druk op mestafzet zo hoog wordt dat het aantal illegale dumpingen groeit. Daarom kiest de gemeente in haar veehouderijbeleid voor een beperking van de groei van de veestapel en dus de mestproductie en daarmee de productie van nutriënten.

1.3.3 Bijen en andere bestuivers

Om bijen en andere insecten nog meer te helpen zal de gemeente Bladel de komende jaren meer bosranden omzetten naar een opgaande zoombeplanting. Dit biedt een goede leefomgeving en meer voedsel. De maatregel wordt uitgevoerd aan diverse bosranden die op het zuiden gericht zijn. Daarnaast houdt de gemeente bij aanplant en beheer rekening met bijen en andere insecten door te kiezen voor inheemse soorten die ook voedsel bieden en de openbare ruimte chemie-vrij te beheren. Bermen worden ecologisch beheerd. Meer details betreffende dit beleid is omschreven in de Groenvisie "Groen tot in de kern(en)" 2009-2024 van de gemeente Bladel, die het komend jaar zal worden vervangen door de Groenstructuurvisie.

2. Duurzame energie

2.1. Ontwikkelingen

In 2009 is de Klimaatvisie vastgesteld. Daarin hebben de Kempengemeenten zich ten doel gesteld om energieneutraal te zijn in 2025. Uit tussentijdse evaluaties blijkt dat de planningen voor het terugdringen van het energiegebruik en het uitbreiden van de opwekking van duurzame energie niet worden behaald. De monitoringcijfers lopen altijd een paar jaar achter omdat niet eerder beschikt kan worden over de juiste cijfers. In de voortgangsrapportage van 2013 stond dat een besparing gerealiseerd is t.o.v. 2007 van 4%, terwijl uitgegaan was van een besparing van 13.8%. Daarnaast werd in 2013 7,3% van het energiegebruik duurzaam opgewekt, terwijl was uitgegaan van 13,5 % duurzaam opgewekte energie. Om de doelstelling te halen is enorm veel inzet noodzakelijk.

Er zijn vier energiebronnen die potentie hebben om significant bij te dragen aan de doelstelling:

2.3.1 Windenergie

Windenergie is energie die besloten ligt in een bewegende luchtstroom. In de gemeente Bladel is op diverse locaties voldoende wind beschikbaar om een economisch interessante hoeveelheid energie te produceren. Voor het plaatsen van windturbines moet worden voldaan aan verschillende richtlijnen en regels die mens en natuur beschermen:

- Locatie en bestemmingsplan
- Afstanden tussen windturbines
- Maximale hoogte
- Geluidzones
- Veiligheidszones rond bebouwing, infrastructuur, hoogspanningslijnen en luchthavens
- Uitsluiting van stiltegebieden natuurmonumenten.
- Rekening houden met natuurnetwerk
- Landschappelijke inpassing
- Voorkomen van slagschaduw
- Draagvlak en social return
- Financiële haalbaarheid

Daarnaast is een gedragscode 'Acceptatie & Participatie Windenergie op Land' opgesteld door NWEA, de Natuur en Milieufederaties, Natuur & Milieu, Greenpeace, Milieudefensie en ODE decentraal. Hierin worden eisen gesteld aan onder andere de verdeling van opbrengst onder de lokale samenleving, communicatie en participatie. Kern van de gedragscode is dat de omgeving in een zo vroeg mogelijk stadium bij windprojecten wordt betrokken. Ontwikkelaars die lid zijn van de NWEA zijn verplicht zich aan de gedragscode te houden. Zij worden gecontroleerd door het Dagelijks Bestuur.

Volgens de prognose van de Provincie², rekening houdend met bestaande normen en verwacht beleid, is er in de regio zuidoost Brabant ruimte voor minimaal 36 en maximaal 518 windturbines.

2.3.2 Zonne-energie

Zonne-energie kan worden opgewekt door zonlicht met behulp van fotovoltaïsche cellen (PV-cellen) om te zetten in elektriciteit. Voor een huishouden is, afhankelijk van het verbruik, tussen de 20 en 40 m² aan panelen nodig. Dit uitgaande van een opbrengst van 120 kWh/m³. Panelen kunnen worden geplaatst op daken maar ook op maaiveldniveau. Er zijn bij woningen restricties voor rijksmonumenten. Voor panelen op maaiveldniveau (zonne-akkers) gelden restricties binnen de groenblauwe mantel (hier worden natuur – en kwaliteitswaarden zeer belangrijk geacht).

2.3.3 Biomassa (co-vergisting)

Bij co-vergisting wordt mest samen met ander organisch materiaal (snoeiafval, bermgras etc.) vergist. Het gas dat vrijkomt kan opgewerkt worden tot gas, elektriciteit en/of restwarmte. Uit een evaluatie van de vergisters in Nederland (RVO, 2013)⁴ is gebleken dat de elektrische productie van de bestaande installaties varieert van 1.009 MWh (klasse <500kW_e) tot 15.041 MWh (klasse industriële vergisting) per jaar per installatie. Dat staat gelijk aan de energiebehoefte van 306 tot 4558 huishoudens (uitgaande van een verbruik van 3300 kWh/jaar). Een biomassa-installatie kan ook gas produceren. Voor een dergelijke installatie moet worden voldaan aan diverse ruimtelijke – en milieueisen, die onder andere betrekking hebben op bereikbaarheid, veiligheid en zonering. Meer informatie hierover is opgenomen onder hoofdstuk 5.

2.3.4 Geothermie

² Provincie noord Brabant (2016). Factsheet Gebiedsstrategie Duurzame Energieopgave Regio Zuidoost

³ Volgens Energieleveranciers.nl

⁴ RVO (2013) Evaluatie van de vergisters in Nederland

Bij geothermie wordt gebruik gemaakt van aardwarmte. Een geothermische installatie is alleen economisch rendabel als deze aanwezig is in een gebied waar men niet te diep hoeft te boren (het warme grondwater is niet overal op dezelfde hoogte aanwezig) en waar de warmte in de directe omgeving gebruikt kan worden. In Bladel is nog geen seismische informatie beschikbaar over de potentie van de bodem voor geothermie. Volgens een globale studie uit 2016 blijkt dat de hoogte van warm grondwater in de gemeente Bladel waarschijnlijk zeer geschikt is voor geothermie. Dit is echter een inschatting, dus er zal seismisch onderzoek moeten worden uitgevoerd om dit vermoeden te bevestigen. Er zijn geen restricties vanwege waterwingebieden of grondwaterbeschermingszones. Er is echter (nog) geen stadswarmtenetwerk aanwezig, en de aanleg is naar verwachting niet economisch haalbaar. Er zijn daarentegen wel geschikte bedrijventerreinen die baat kunnen hebben bij geothermie.

2.3.5 Prognose realisatie duurzame energieopwekking

In het kader van de Klimaatvisie en de uitvoering hiervan is een prognose gemaakt van de benodigde energiebronnen voor het energieneutraal maken van de vijf Kempengemeenten. Ervan uitgaande dat het verbruik van de vijf Kempengemeenten nu 9,36 PJ is en daarop een besparing van 20% wordt gerealiseerd in het energieverbruik, is de realisatie van de volgende bronnen nodig in de vijf Kempengemeenten (bovenop wat er al is gerealiseerd tot en met 2016) en cumulatief:

- 150 windmolens van 3 MW
- 863.000 zonnepanelen (143 hectare)
- 2 geothermie installaties
- 20 biogasinstallaties van 1 MW
- 30 biomassakachels van 0,5 MW

Voor Bladel betekent dit globaal een vijfde deel van deze opgave.

2.2. Ambitie

De gemeente Bladel wil in 2025 energieneutraal zijn.

2.3. Beleid

Er zijn op dit moment vier kansrijke vormen van duurzame energieopwekking die toepasbaar zijn in het buitengebied, waarbij het beleid per vorm is uitgewerkt.

2.3.1. Windenergie

De gemeente wil graag dat er windmolens worden gerealiseerd waar mogelijk. Op dit moment stelt landelijke en provinciale regelgeving kaders voor de ontwikkeling van windmolens. Daarnaast is een gedragscode beschikbaar (Gedragscode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land, 2016). De gemeente Bladel is van mening dat met de huidige wet- en regelgeving en de gedragscode voldoende kaders zijn gegeven voor een verantwoorde ontwikkeling van windmolens. Daarom stelt de gemeente geen aanvullende eisen. Er worden geen gebieden uitgesloten, ook geen bosgebieden.

Mocht er in 2020 nog geen initiatief bij de gemeente bekend zijn om windmolens te realiseren, dan gaat de gemeente zelf actief aan de slag om op eigen (al dan niet hiervoor aangekochte) grond windmolens te realiseren. De verwachting is dat de gemeente dan enkel in de grond hoeft te investeren en de realisatie kan overlaten aan een derde partij, aangezien de realisatie van windmolens voldoende lucratief is voor bedrijven om in te investeren. Door de verhuur van de grond kan de gemeente vervolgens inkomsten genereren en deze weer investeren in de lokale maatschappij.

2.3.2. Zonne-energie

De gemeente wil graag dat waar mogelijk zonnepanelen worden aangelegd. De voorkeur gaat uit naar de ontwikkeling van zonnepanelen op bestaande daken. Hiertoe is voor particulieren al een subsidieregeling van kracht (in 2014-2015 en in 2017-2018). Voor (agrarische) bedrijven is vanuit de gemeente nog geen stimuleringsregeling beschikbaar. Ook op gronden van de gemeente zelf liggen nog onbenutte kansen. Daarom wordt de komende jaren ingezet op:

- In stand houden van subsidieregeling voor (onder andere) zonnepanelen voor particulieren
- Opzetten van een lokaal project voor zonnepaneel-delen, in samenwerking met bedrijven
- Alle gemeentelijke gebouwen voorzien van zonnepanelen
- Aanleg van zonnepanelen op parkeerterreinen van de sportparken in bezit van de gemeente
- Zonnepaneelvelden buiten de bebouwde kom zijn toegestaan, mits wordt voldaan aan de eisen voor landschappelijke inpassing zoals die ook worden gehanteerd bij andere ontwikkelingen (zie ook begrippenlijst)
- Indien in 2020 niet 20% van de energie duurzaam is opgewekt, zal de gemeente ook zonnepaneelvelden realiseren op eigen grond met een minimum van 15 ha. Indien nodig zal hiervoor grond worden aangekocht.

2.3.3. Biomassa

De gemeente gaat ervan uit dat er bij het gebruik van biomassa voor biovergisting ook mest wordt vergist (co-vergisting). Daarom is het beleid opgenomen onder hoofdstuk 5.

2.3.4. Geothermie

In Bladel is nog geen seismische informatie beschikbaar over de potentie van de bodem voor geothermie. Daarnaast is geen stadswarmtenet aanwezig. Wellicht dat geothermie voor bedrijven interessant is. Vanwege de onbekende potentie kiest de gemeente Bladel ervoor om zelf geen initiatieven op te zetten maar wel mee te werken aan nieuwe initiatieven waarbij gebruik gemaakt wordt van geothermie.

THEMA 2 ECONOMISCHE ACTIVITEITEN

3. Grondgebonden landbouw

3.1. Ontwikkelingen

3.1.1. Groeiende concurrentie

In de grondgebonden agrarische sectoren is de behoefte om grond aan het bedrijf te binden in de afgelopen jaren sterk toegenomen. De ontwikkeling van bedrijven in zowel de melkveehouderij als de akkerbouw hangt nauw samen met een sterke mate van grondgebondenheid. Voor melkveehouders geldt dat ze afhankelijk zijn van fosfaatrechten, verantwoord plaatsen van mest, het telen van voldoende ruwvoer en het mogen houden van extra koeien. Voor akkerbouwers geldt dat een gezonde bodem voldoende vruchtrotatie mogelijkheden vraagt. Door de toenemende vraag stegen de grondprijzen in de afgelopen jaren fors; zowel voor aankoop als voor pacht. Naast de ambitie in de grondgebonden sectoren is de rente laag, waardoor de directe kosten van pacht en koop dicht bij elkaar liggen. Ook de potentiële verkopers ervaren een dilemma; de gedaalde rente raakt ook hun vermogensopbouw.

De concurrentie bestaat niet alleen tussen ondernemers onderling. Ontwikkeling van stedelijk – en recreatief gebied betekent dat landbouwgronden worden omgevormd naar een andere bestemming. De laatst beschikbare gegevens omtrent grondgebruik dateren van 2012. In de periode 2000-2012 is 144 hectare landbouwgrond (3%) omgezet naar bebouwd, - semi-bebouwd – en recreatieterrein (bijlage 4.1). In bijlage 4.2 is de verdeling van het gebruik van landbouwgrond (cultuurgrond) weergegeven en in bijlage 4.5 het aantal en type agrarische bedrijven. Daar is ook te zien dat het aantal bedrijven met grondgebonden activiteiten is afgenomen sinds 2010.

3.1.2. Agrobiodiversiteit

Het is aangetoond dat de biodiversiteit in agrarische gebieden steeds verder afneemt. Dit is onder andere terug te zien in de achteruitgang van weidevogels op het platteland van Bladel. Ook verdwijnen steeds meer landschapselementen. Het Stika (groenblauw stimuleringskader) is een regeling die subsidie verstrekt aan eigenaren en beheerders van landschapselementen, om zo ervoor te zorgen dat de elementen in stand blijven en/of nieuwe worden aangelegd. Uit de recente evaluatie blijkt echter dat er – vergeleken met andere Kempen gemeenten – relatief weinig gebruik gemaakt wordt van deze regeling in de gemeente Bladel.

3.1.3. Bodemverarming

De bodem is een essentieel onderdeel voor de grondgebonden landbouw omdat het de bron is van voedingsstoffen voor de productie van voedsel, vezels en brandstof. Ook is de bodem van belang bij een goede waterhuishouding, waterzuivering, klimaatregulatie, opslag van koolstof en als habitat voor organismen. Op dit moment is verarming van de bodem in – onder andere – de Kempen regio's een aandachtspunt. Met name de hoeveelheid organische stof gaat achteruit. Hierdoor neemt de uitspoeling van nutriënten toe, het vermogen om water vast te houden daalt en de bodembiodiversiteit neemt af (met een negatieve invloed op de weerbaarheid tegen ziekten en plagen). Deze afname wordt voor een groot deel veroorzaakt omdat met de huidige (landelijke) wetgeving het nauwelijks mogelijk is om het organische stofgehalte op peil te houden.

3.1.4. Klimaatverandering

De grondgebonden landbouw ondervindt effect van klimaatverandering. In Nederland wordt verwacht dat er langere periodes van droogte zullen komen als ook heviger regenbuien. Dat heeft nadelige gevolgen voor de zoetwatervoorziening, die van essentieel belang is voor de grondgebonden landbouw. Het is aannemelijk dat zowel droogteschade aan gewassen als ook wateroverlast steeds vaker zullen voorkomen. Het is daarom belangrijk dat er meer wateropslagcapaciteit wordt gecreëerd op hoge zandgronden zoals in de gemeente Bladel, zodat water opgeslagen kan worden en hiermee tegelijkertijd een teveel aan water kan worden opgevangen en ook bij droge periodes water beschikbaar blijft.

3.1.5. Modernisatie en innovatie

Aan grondgebonden landbouw worden steeds hogere eisen gesteld. Dit heeft onder andere geleid tot de opzet van diverse samenwerkingsvormen en projecten die zoeken naar alternatieve manieren van grondgebonden landbouw. Bemesting en gewasmiddelengebruik zijn hier vaak de belangrijkste thema's. Er zijn al voorbeelden waarbij een middelenreductie van 90% is behaald en bijkomende financiële voordelen⁵. Zo heeft de brancheorganisatie akkerbouw zich ten doel gesteld om in 2030 emissie neutrale productieprocessen te realiseren. Andere ontwikkelingen zijn de toenemende inzet van drones en GPS voor zogenaamde precisielandbouw.

---

⁵ MVO Nederland

3.2. Ambitie

De gemeente wil duurzame en toekomstbestendige grondgebonden landbouw stimuleren en ruimte geven voor initiatieven die bijdragen aan kwalitatief hoogwaardige producten en voordelen oplevert voor milieu, natuur, landschap, gezondheid en/of klimaat.

3.3. Beleid

3.3.1. Agrobiodiversiteit

De gemeente wil de agrobiodiversiteit in het buitengebied vergroten. Daartoe wordt het Stika stelsel gecontinueerd en zal hier ook meer communicatie aan worden gewijd. Daarnaast blijft de landschappelijke inpassing in stand. Controle op uitvoering van deze inpassing wordt vanaf 2018 meegenomen in de controles binnen vergunningverlening bij de VTH.

3.3.2. Duurzaam grondbeheer

De gemeente streeft naar een optimale bodemkwaliteit. Dit door een goede balans tussen verschillende functies te realiseren in het buitengebied. Er zijn op dit moment verschillende ontwikkelingen gaande die invloed hebben over de grondverdeling – en posities. Zo worden overgangen tussen natuur en agrarisch gebied zachter om – onder andere – natuur – en waterkwaliteit te verbeteren. Ontwikkelingen die op dit moment spelen zijn de realisatie van Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en de uitvoering van de PAS wetgeving (Programmatische Aanpak Stikstof), beekherstel, behoefte aan agrarische structuurversterking, gemeentelijke ambitie voor het terugdringen van chemie-gebruik en vermindering van (o.a. agrarisch gerelateerde) verkeersdruk in natuurgebieden. De gemeente zal de mogelijkheid voor een kavelruilproject onderzoeken om al deze doelen op gestroomlijnde wijze vorm te geven. Daarbij is het uiteindelijk doel om op eigen pachtgronden te werken volgens de Skal-richtlijnen.

3.3.3. Schoon en voldoende water

Schoon en voldoende water is de basis voor een duurzame en toekomstbestendige grondgebonden landbouw. Enerzijds omdat het dient als belangrijke grondstof voor kwalitatief hoogwaardige producten, maar ook omdat het een graadmeter is voor de kwaliteit van natuur en milieu. De gemeente heeft een zorgplicht als het gaat om grondwaterbeheer, beheer van afvloeiend hemelwater en inzameling en transport van stedelijk afvalwater. In het Gemeentelijk Rioleringsplan 2015-2020 zijn de speerpunten van het gemeentelijk beleid beschreven. De uitvoering van KALLISTO⁶ is één van de maatregelen die voortvloeit uit dit beleid. Voor het beheer van oppervlaktewater is Waterschap de Dommel verantwoordelijk. Hierin wordt wel nauw samengewerkt met de gemeente. Ook perceeleigenaren hebben een zorgplicht en van hen wordt verwacht om zoveel mogelijk treffen van maatregelen ten behoeve van waterbeheer.

---

⁶ Kosteneffectieve Afvalwaterketenoptimalisatie door vuilLlastreductie met Integrale directe Sturing – en investeringsmaatregelen, Ter verbetering van de Oppervlaktewaterkwaliteit

4. Veehouderij

4.1. Ontwikkelingen

4.1.1. Ontwikkeling van de sector

In de gemeente Bladel is het aantal veehouderijen sinds 2010 met 28% gedaald van 189 naar 136 in 2015. De hoeveelheid dieren is gedaald met 11% tussen 2011 en 2016. Het feit dat het aantal bedrijven sneller daalt dan het aantal dieren betekent dat er per bedrijf steeds meer dieren worden gehouden. Dat is in lijn met landelijke trends. Wat betreft de vergunningen is er een dalende trend te zien. Het totaal aantal bedrijven met een vergunning voor het houden van vee is met 18% gedaald, het aantal vergunde dieren is met 26% gedaald (bijlage 2.3). In verhouding met voorgaande betekent dit ook dat er bedrijven zijn die geen of niet volledig gebruik maken van hun vergunning. Voor de gemeente Bladel geldt dat binnen de huidige kaders nu nog 35 bedrijven in dieraantallen kunnen groeien, waarvan 29 hun emissies van fijnstof, ammoniak en geur bij ontwikkeling moeten verminderen vanwege de 50% regeling⁷. Tot hoever deze 35 bedrijven nog kunnen groeien (en onder welke voorwaarden) is beschreven in bijlage 2.4.

4.1.2. Gezondheid

Eerdere onderzoeken gaven aanknopingspunten voor mogelijke gezondheidseffecten van het wonen in de buurt van veehouderijen. In juli 2016 zijn de resultaten beschikbaar gekomen van het onderzoek Veehouderij en Gezondheid (VGO), wat dieper ingaat op deze aanknopingspunten. Uit het onderzoek blijkt dat veehouderij invloed heeft op gezondheid via de uitstoot van fijnstof, ammoniak en endotoxinen. (fijn)Stofdeeltjes in de lucht zijn afkomstig van huidschilfers, deeltjes van veren en haren, voerdeeltjes en mestdeeltjes. In fijnstof zitten ook endotoxinen; dode resten van bacteriën die toxische effecten op de mens kunnen hebben. Daarnaast kan ammoniak – afkomstig van mest - in de lucht reageren tot fijnstof deeltjes, zogeheten secundair fijnstof. Zo'n 85% van het ammoniak is afkomstig van de landbouw, met mest als bron. Personen die in gebieden wonen met 15 of meer veehouderijen binnen een straal van 1 kilometer hebben vaker een verminderde longfunctie (ca. 4 á 5 %) en COPD-patiënten merken een verergering van hun ziekte. Deze dichtheden komen in de gemeente Bladel niet voor. Echter treedt het effect ook op bij lagere dichtheden van veehouderijen wanneer sprake is van hoge ammoniakconcentraties. Dit komt wel voor in de gemeente Bladel. De effecten hiervan zijn vergelijkbaar met de negatieve gezondheidseffecten die in stedelijke populaties worden gevonden als gevolg van verkeersblootstelling. Daarnaast komt in een straal van 1 kilometer rond pluimveehouderijen meer longontsteking voor. Astma en allergieën komen daarentegen minder vaak voor bij mensen die in de buurt van een veehouderij wonen⁸. Op dit moment is nog geen kennis over het precieze verband tussen de verhoogde blootstelling aan stoffen uit de veehouderij en de gezondheidseffecten.

Op het moment van schrijven is een landelijk vervolgonderzoek gestart om meer kennis te verzamelen over deze dosis-effectrelatie, waarvan de resultaten in de loop van 2017 worden verwacht. Dit zal resulteren in risicokaarten veehouderij en gezondheid, die betrekking hebben op endotoxinen. Hierbij zal de adviesgrenswaarde voor emissie van endotoxinen afkomstig van de Gezondheidsraad het uitgangspunt zijn. Wellicht gaat de risicokaart gepaard met een plan van aanpak gericht op het verminderen van emissies, met name gericht op de pluimveehouderij en op gebieden met een grote concentratie van veehouderijbedrijven.

In afwachting van de resultaten van het landelijk vervolgonderzoek roept de provincie Noord-Brabant de gemeenten op zorgvuldigheid te betrachten in het kader van de vergunningverlening, zodat er geen nieuwe of grotere knelpunten ontstaan op de komende risicokaart. Gemeenten kunnen fijnstof (Handreiking fijn stof en veehouderijen) en ammoniak (Regeling ammoniak en veehouderij) al meenemen in de vergunningverlening. Echter volgens de WHO en Gezondheidsraad is de huidige norm voor fijnstof niet risico beperkend. Ook blijkt uit het endotoxinenonderzoek⁹ dat de norm voor fijnstof niet voldoende bescherming geeft om ook de gezondheidskundige advieswaarde voor endotoxinen (30 EU/m³) te halen. Dit geldt met name bij pluimvee – en varkensbedrijven. Voor ammoniak geldt dat de uitstoot in zodanige wijze bijdraagt aan de fijnstofbelasting (PM_{2,5}) dat deze vergelijkbaar is met stedelijke belasting en dat hiervoor aanvullende maatregelen nodig zijn om deze uitstoot verder in te perken.

Een andere manier waarop veehouderijen invloed kunnen hebben op gezondheid van omwonenden is via zoönosen. Dit zijn infectieziekten die van dier op mens kunnen overgaan. Van de meeste zoönoseverwekkers is echter weinig bekend over verspreiding door de lucht en de kans op overleving onder verschillende omstandigheden. Tot op heden is er onvoldoende informatie beschikbaar om veilige afstanden in te schatten voor het voorkomen van het oplopen van een zoönose, ook niet per diersoort. De GGD geeft wel aan dat wanneer een zoönose optreedt die via de lucht wordt verspreid, bij een verdubbeling van het aantal dieren

⁷ Zie ook Wet geurhinder en veehouderij, Artikel 3 lid 4

⁸ Maassen et al. (2016). Veehouderij en gezondheid omwonenden. RIVM.

⁹ Ogink et al. (2016). *Emissies van endotoxinen uit de veehouderij: emissiemetingen en verspreidingsmodellering*. Wageningen UR, Livestock Research rapport 959.

de pathogenenuitstoot naar de omgeving mogelijk hoger is. Hierbij spelen echter meerdere (risico beïnvloedende) factoren een rol zoals ziektebeheersing, windrichting, aard van het pathogeen, vatbaarheid van de omwonenden et cetera, waardoor je vooraf niet kunt stellen of uitsluiten dat er een verhoging van het risico is ten opzichte van de huidige situatie. Landelijk worden diverse ziekteverwekkers, waaronder zoönosen, bij dieren intensief gemonitord en bestreden door organisaties als het RIVM, de Gezondheidsdienst voor Dieren en de Nederlandse Voedsel – en Waren Autoriteit (NVWA)¹⁰. Zo is er bijvoorbeeld een wettelijke meldplicht voor zoönosen. Zorgvuldig en hygiënisch werken in de stallen, goede scholing over zoönosen en belang hygiëne voor het personeel draagt bij aan de vermindering van de risico's.

Op dit moment is er geen wettelijk toetsingskader waarin endotoxinen en zoönosen worden meegenomen. Er is in november 2016 wel een notitie Handelingsperspectieven endotoxinen¹¹ voor gemeenten uitgewerkt door het Bestuurlijk Platform Omgevingsrecht (BPO)¹² die gemeenten houvast moeten bieden bij het toetsen van nieuwe vergunningen aan endotoxinen, tot er een wettelijke regeling beschikbaar is. De notitie is echter niet gevalideerd door het bevoegd gezag en het gebruik ervan door gemeenten is niet verplicht. Eerder is in maart 2016 een Handreiking veehouderij en gezondheid uitgebracht door het BPO waarin ook naar – onder andere - zoönosen en geur wordt gekeken. Op dit moment worden beide documenten meer geïntegreerd in een allesomvattende handreiking. Voor nu adviseert het BPO om de handreiking endotoxinen als uitgangspunt te gebruiken. Mocht een ontwikkeling volgens deze handreiking niet risicovol zijn, dan kan aanvullend nog getoetst worden aan de Handreiking van maart 2016. In september 2016 is ook een Handreiking Beoordelingskader Gezondheid en Milieu – veehouderij uitgebracht door het RIVM¹³. Deze is echter meer gericht op de beleidsvorming bij planvorming en niet zozeer op het beoordelen van individuele vergunningsaanvragen bij nieuwe ontwikkelingen.

Er zijn ook zorgen over antibiotica resistentie. Lange tijd werd jaarlijks steeds meer antibiotica gebruikt in de veehouderij. In 2009 ging een grootschalige aanpak van start om het antibioticagebruik te verminderen. Dit heeft geleid tot een afname van 58% in 2014 ten opzichte van 2009. Een paar zeer belangrijke antibiotica mogen alleen nog voor mensen worden gebruikt. Op dit moment zijn er nog geen bewijzen dat omwonenden een groter risico lopen op dragerschap dan andere mensen uit de algemene bevolking². Ook is geen zicht op het risico voor consumenten van eindproducten die mogelijk antibiotica en/of antibioticaresistente bacteriën bevat.

Ten slotte gaat veehouderij ook gepaard met verkeersbewegingen, die door geluid, emissies van fijnstof en mogelijk verkeersongevallen ook een negatief effect kunnen hebben op de leefomgeving. De precieze hoeveelheid fijnstof, de mate waarin geluid als hinderlijk wordt ervaren of de hoeveelheid verkeersongevallen gerelateerd aan agrarisch verkeer in de gemeente Bladel is onbekend.

Hierboven is kort samengevat wat de huidige kennis is op het gebied van gezondheid in relatie tot veehouderij. Er is voldoende bekend om te concluderen dat aanvullende maatregelen nodig zijn om gezondheidsrisico's te beperken. Er is nog wel een gebrek aan kennis, met name over de dosis-effect relatie van stoffen; bij welke concentraties (zowel van dieren als van emissies) is een gezondheidseffect te verwachten? Mede hierdoor zijn nog onvoldoende (rechtsgeldige) kaders beschikbaar om veehouderijen aan te toetsen, met als gevolg dat er een risico van onbekende grootte bestaat voor de volksgezondheid. Eisen in bestaande vergunningen kunnen in principe niet worden veranderd, waardoor niet flexibel geanticipeerd kan worden bij nieuwe inzichten. Dat maakt de risico's voor gezondheid groter. Dieraantallen in vergunningen kunnen overigens wel aangepast worden als drie jaar op rij geconstateerd wordt dat minder dieren gehouden worden dan vergund. Dit wordt in Bladel reeds toegepast en heeft mede voor de afname in vergunningen gezorgd zoals beschreven bij 4.1.1.

4.1.3. Klimaat

In de landbouw komen verschillende broeikasgassen vrij. De belangrijkste hiervan zijn CO₂, methaan en lachgas. De landbouw was in 2016 verantwoordelijk voor 4% van de uitstoot van CO₂, 73% van de uitstoot van methaan en 73% van de uitstoot van lachgas. Zowel voor lachgas en methaan is de landbouwsector er nauwelijks in geslaagd haar uitstoot te verlagen (zie ook bijlage 2.12). Lachgas komt in de landbouw met name vrij bij bemesting van de bodem en methaan is afkomstig van mest en uit het spijsverteringsstelsel van de koe.

¹⁰ Kennisplatform Veehouderij (2017).

¹¹ Ondersteuningsteam Veehouderij en Volksgezondheid (2016). *Notitie Handelingsperspectieven Veehouderij en Volksgezondheid; endotoxine toetsingskader 1.0*. Bestuurlijk Platform Omgevingsrecht.

¹² Bestaande uit Omgevingsdienst Midden – en West-Brabant, Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant, Omgevingsdienst Brabant Noord, ABG Gemeenten, Gemeente Someren, Gemeente Bernheze, Provincie Noord-Brabant en de GGD.

¹³ De Wolf, J. (2016). *Handreiking Beoordelingskader Gezondheid en Milieu – veehouderij*. RIVM briefrapport 2016-0013.

4.1.4. Geur

Sinds 2007 is de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) van kracht. Naar aanleiding van kritiek op de wet wordt deze momenteel geëvalueerd. De kritiek betreft vooral de hoogte en onderbouwing van de (geur)normen en de mogelijkheden die gemeenten hebben om bestaande overlast te verminderen. Een bestuurlijke werkgroep van VNG, IPO, LTO Nederland, GGD-en, Milieufederaties en afgevaardigden van burgergroeperingen is door de Minister van I&M gevraagd hierover advies uit te brengen. De belangrijkste pijlers van het advies zijn¹⁴:

- het zoveel mogelijk voorkomen van nieuwe overlast situaties en voldoende zicht op het substantieel verminderen van bestaande overlast situaties.
- het hanteren van één samenhangend toetsingskader voor bouw- en milieuprocedures (dit is nu niet het geval)
- het gebruik maken van BBT (Beste Beschikbare Technieken) bij uitbreidingen van veehouderijen
- het vervangen van de nu geldende generieke 50% regeling⁷ door een methodiek van lokale afwegingsruimte voor gemeenten
- het binnen een bepaalde termijn voldoen van bestaande stallen aan de BBT-eisen¹⁵
- het voor melkveebedrijven invoeren van gestaffelde afstandseisen (afhankelijk van de omvang van de bedrijven) in plaats van de nu geldende vaste afstanden.
- de GGD'en adviseren voor geurhinder landelijke normen én streefwaarden op effectniveau vast te stellen
- bij woonfuncties achten de GGD'en meer dan 12% geurhinder onacceptabel; bij gemengde functies zijn hogere geurpercentages denkbaar, maar hoger dan 20% geurhinder is onacceptabel. Dit geldt voor zowel de voorgrond- als ook voor de achtergrondbelasting.¹⁶

De GGD'en adviseren daarnaast ook om de nieuwste wetenschappelijke inzichten toe te passen voor de voorgrondbelasting en dus uit te gaan van de nieuwe blootstelling-responsrelaties. Ruime normering ten aanzien van de voorgrondbelasting zonder koppeling naar cumulatie heeft geleid tot overbelaste situaties.

De werkgroep adviseert de Minister haar adviezen te gebruiken bij het omzetten van de regels uit de Wgv in de uitvoeringsregels van de komende Omgevingswet, die volgens de huidige planning vanaf 2019 in werking treedt. Voor de korte termijn vraagt de werkgroep om verbeteringen met betrekking tot (onder andere) emissiefactoren (bijv. voor vleeskuikens) en berekeningsmethoden, en om het opstellen van een handreiking waarmee gemeenten onder de huidige regelgeving BBT breder kunnen toepassen.

4.1.5. Veedichtheid

De landelijke overheid is tot de conclusie gekomen dat met het huidige instrumentarium niet effectief kan worden voorkomen dat in sommige veedichte gebieden sprake is van een stapeling van effecten waardoor in elk geval het leefklimaat en het draagvlak voor de veehouderij in het gebied ernstig onder druk staat. Die effecten zijn in hun samenhang en complexiteit onvoldoende te (kwantificeren en) normeren binnen de bestaande kaders die zijn geënt op ruimtelijke kwaliteit en milieueffecten. Wel staat vast dat die effecten mede het gevolg zijn van de omvang van de veestapel. Dat is de reden dat zij decentrale overheden nieuwe juridische mogelijkheden willen bieden om beperkingen te kunnen stellen aan de omvang van het aantal landbouwhuisdieren in gebieden die zwaar belast zijn. Indien bijvoorbeeld het aantal dieren in een gebied niet mag toenemen, zal de overbelasting in dat gebied door de stapeling van effecten in beginsel ook niet toenemen. Hiermee wordt naast het bestaande instrumentarium een andersoortig sturingsinstrument geïntroduceerd dat in zekere zin directer aangrijpt op de bestaande problematiek. Het inwerking treden van de Wet dieraantallen is op zijn vroegst mogelijk in 2018. Of de wet politiek haalbaar is zal mede afhangen van de verkiezingen in maart 2017. Tot die tijd staat vast dat veedichtheid invloed heeft op gezondheid en milieu. De exacte gevolgen zijn echter nog niet inzichtelijk, daarbij zijn ook voor gemeenten nog geen wettelijke middelen beschikbaar om veedichtheid te beïnvloeden. Instrumenten om dieraantallen te beperken op bedrijfsniveau zijn op korte termijn niet te verwachten. Dat betekent dat alleen indirect invloed uitgeoefend kan worden op veedichtheid.

¹⁴ Verdaas, C. (2016). *Advies evaluatie geurregelgeving aan Ministerie van Infrastructuur en Milieu, t.a.v. mevr. S. Dijkema*. Brief namens bestuurlijke werkgroep evaluatie regelgeving geurhinder door veehouderijen, online beschikbaar via www.vng.nl.

¹⁵ Zie ook artikel 5.4 van Besluit omgevingsrecht

¹⁶ Op grond van de nieuwste onderzoeksresultaten (onderzoek van Geelen et al.) waarbij blootstelling-responsrelaties voor de "mate van hinder" zijn vastgesteld conform de geaccepteerde internationale vraagstelling resulteert dit in:

- een maximale achtergrond geurbelasting in de bebouwde kom van 4,7 OU/m³ ten gevolge van alle diertypen, afgerond 5 OU/ m³.
- een maximale achtergrond geurbelasting in agrarisch gebied van 10,3 OU/m³ ten gevolge van alle diertypen, afgerond 10 OU/m³.

4.2. **Ambities**

1. De gemeente Bladel streeft naar een maximale beperking van de gezondheidsrisico's met betrekking tot veehouderij. We nemen onze verantwoordelijkheid als het gaat om ontwikkelingen die mogelijk nadelige gevolgen kunnen hebben voor de gezondheid van onze burgers.
2. De gemeente Bladel streeft naar het verbeteren en het creëren van een goed woon- en leefklimaat¹⁷ voor burgers in het buitengebied. Onder een goed woon- en leefklimaat wordt in ieder geval geen overbelasting op het gebied van emissies of een negatieve beleving verstaan zoals eerder met het onderzoek naar urgentiegebieden inzichtelijk is gemaakt.
3. We streven naar duurzame ondernemingen in het buitengebied. Bedrijven met een gesloten kringloop maar ook het stimuleren van gebruik van duurzame energie.
4. We streven een goed (agrarisch) ondernemersklimaat in het buitengebied na zodat een gezonde bedrijfsontwikkeling mogelijk blijft en dit kan bijdragen aan het doel om het "Economisch hart van de Kempen" te blijven.
5. We streven naar zoveel mogelijk maatwerk per diersoort. Niet alle type veehouderijen zijn hetzelfde. Per diersoort is maatwerk mogelijk. Specifiek maken we onderscheid tussen rundvee, vleesstieren, pluimvee, nertsen en varkenshouderijen. Uiteindelijk zal per geval bekeken moeten worden hoe de effecten op de omgeving zijn en op basis daarvan een beslissing worden genomen.
6. We streven naar een optimale huisvesting van dieren die minstens voldoet aan de wettelijke kaders.
7. We stimuleren en streven naar een vermindering van het antibiotica gebruik.
8. We streven naar een goede ruimtelijke ordening waarbij sprake is van een juiste balans tussen groene en rode ontwikkelingen. Ontstening van het buitengebied waar mogelijk en nieuwe ontwikkelingen gaan gepaard met een goede landschappelijke inpassing.
9. We streven naar zoveel mogelijk maatwerk per gebied. Niet elk type gebied is hetzelfde. Per gebied is een maatwerk oplossing mogelijk. Specifiek maken we onderscheid tussen kernrandzones, invloedssfeer industrie, bebouwingsconcentraties, veedichte en veearme gebieden.

4.3. **Beleid**

Maatschappelijk roept veehouderij (en met name de grote bedrijven) onrust op bij omwonenden. Het gaat bijvoorbeeld om dierenwelzijn, duurzaamheid, leefbaarheid, landschapskwaliteit en risico's voor de volksgezondheid. Maar het gaat niet alleen om gezondheidsrisico's; de agrarische sector heeft invloed op de leefbaarheid van het buitengebied, klimaatverandering en het milieu en heeft economische waarde. Voor de gemiddelde opbrengsten van de landbouw, en de economische waarde van de veeteelt, zie bijlage 2.8 tot en met 2.10. Daarbij moet wel de kanttekening worden gemaakt dat landbouw ook maatschappelijke kosten kent¹⁸¹⁹.

Er moet een balans zijn tussen de verschillende belangen en risico's in het buitengebied. Dit komt ook tot uiting in de ambities van de gemeente, waarin zowel gestreefd wordt naar maximale beperking van gezondheidsrisico's als ook naar een goed (agrarisch) ondernemersklimaat in het buitengebied voor een gezonde bedrijfsontwikkeling. In het beleid voor veehouderijen hanteert de gemeente daarom de volgende thema's als speerpunten:

- Gezondheid
- Goede landschappelijke inpassing
- Ruimte voor innovatie
- Maatwerk per gebied

4.3.1 **Gezondheid**

¹⁷ Definitie is opgenomen in begrippenlijst

¹⁸ Iedere 100 kg melk van de Nederlandse melkproductie kost de maatschappij €20,- tot €60,- bovenop de productiekosten vanwege broeikasgasemissie, biodiversiteitsverlies, humane gezondheid, dierziekten, bodemdaling en inkomenslosgang. (bron: Rougoor en van der Schans (2017). *Meerkosten van de melkveehouderij*. CLM Onderzoek en Advies).

¹⁹ De varkenshouderij kost de maatschappij jaarlijks ca 4,0 miljard euro vanwege stikstofbelasting (dr. Ignas van Bebber, presentatie kosten/baten veehouderij d.d. 9 maart)

De gemeente Bladel streeft naar een maximale beperking van de gezondheidsrisico's met betrekking tot veehouderij. Onder deze risico's wordt verstaan:

- Risico's door fijnstof, endotoxinen, zoönosen en ammoniak afkomstig van dieren, mest en transport
- Geurhinder
- Geluidshinder

Zoals eerder gesteld kan met het huidige instrumentarium niet effectief worden voorkomen dat in sommige veedichte gebieden sprake is van een stapeling van effecten waardoor in elk geval het leefklimaat en het draagvlak voor de veehouderij in het gebied ernstig onder druk staat. Een globaal overzicht van de kwaliteit van het woon – en leefklimaat in de gemeente Bladel is te vinden onder bijlage 4.11. Er is een gebrek aan wettelijke middelen om op basis van het voorzorgprincipe te sturen op alle emissies en dieraantallen. Volledig uitsluiten van alle risico's is daardoor nog niet mogelijk. Desondanks blijft de ambitie voor een maximale beperking van de gezondheidsrisico's ongewijzigd. Uitgangspunt is dat ontwikkelingen niet mogelijk zijn, tenzij deze tenminste geen toename in de emissie van fijnstof, ammoniak of endotoxinen veroorzaakt ('nee, tenzij' principe).

Uitgangspunt is dat er geen ontwikkelingen mogelijk zijn, als dat een toename van het aantal vergunde dieren op bedrijfsniveau betekent, zolang er geen gevalideerde toetsingskaders voor de beperking van gezondheidsrisico's* beschikbaar zijn.

- Zoönosen: Er is geen toetsingskader en/of normering voor zoönosen beschikbaar
- Antibiotica: wetgeving rond antibiotica is op landelijk niveau geregeld. De gemeente heeft hierin geen beleidsvrijheid
- Beleving: De mate waarin een burger de nabij gelegen veehouderijen ervaart varieert sterk binnen de bevolking. Dat geldt bijvoorbeeld voor de mate van geur die acceptabel is, het gezondheidsrisico wat acceptabel is, mening over het uiterlijk van een stal of de acceptatie van het houden van dieren voor consumptie etc.
- Dieraantallen: De gemeente kan geen maximum hoeveelheid dieren per bedrijf vaststellen omdat dit juridisch niet mogelijk is. Wel kan zij bepalen dat een agrariër niet meer dieren mag houden dan reeds vergund is. Dat betekent dat zolang er geen instrumenten zijn die toegepast kunnen worden om de gezondheidsrisico's te bepalen bij vergunningverlening, de gemeente voor de optie kiest: niet meer dieren dan reeds vergund.
- Emissies van fijnstof, ammoniak en endotoxinen: De normering voor deze stoffen wordt op landelijk en provinciaal niveau bepaald. Zoals te lezen onder kopje 4.1. bij 'geur' zijn gezondheidsinstanties van mening dat de normering voor fijnstof op dit moment onvoldoende is om gezondheidsrisico's te beperken. Voor endotoxinen geldt dat er op dit moment geen wettelijk toetsingskader is, enkel een niet-gevalideerd toetsingskader wat wordt toegepast totdat een wettelijke vorm beschikbaar is.

Wat betreft wettelijke middelen om gezondheidsrisico's van veehouderijen te beperken, hebben landelijke overheid en Provincie verreweg de meeste invloed. Zoals te lezen bij kopje 4.1.2 worden hiertoe op het moment van schrijven diverse mogelijkheden door deze overheidsinstanties onderzocht. Wat betreft dieraantallen, productie van fijnstof, ammoniak, mest en endotoxinen is de gemeente verplicht de landelijke en/of Provinciale wet – en regelgeving te hanteren. Het kan dus zijn dat besluitvorming van deze overheden een besluit van de gemeente ongeldig maakt wanneer deze niet met elkaar overeenkomen. Het kan zijn bestaande milieuvergunningen dan geactualiseerd mogen of zelfs moeten worden, bijvoorbeeld middels het toevoegen van eisen die zorgen voor toepassing van de beste beschikbare technieken (BBT) om verbeteringen op het gebied van milieu- en gezondheid te bewerkstelligen. Op basis van het Activiteitenbesluit zullen waar mogelijk aanvullende maatwerkvoorschriften worden gesteld. Voorrang zal worden gegeven aan bedrijven met de oudste vergunningen. Dit zou wel een uitzonderlijke situatie zijn. Zoals al vermeld bij 4.1.2 is het namelijk normaal gesproken niet mogelijk om bestaande vergunningen aan te passen.

Het doel is om een vermindering te realiseren in de uitstoot van stoffen door de veehouderij die mogelijk een negatief effect hebben op de gezondheid en de vermindering van overlast door geur. De gemeente Bladel hanteert hiervoor de volgende uitgangspunten:

- De maximale bouwblok grootte blijft gehandhaafd op 1,5ha
- De geurnormen worden aangescherpt tot 0,1 ouE/m³ in de dorpskernen. - Tevens zal onderzocht worden wat de gevolgen zijn als de geurnormen worden aangescherpt tot 3 ouE/m³ in het buitengebied.
- Uitbreiding van veehouderijen is niet mogelijk boven het reeds vergunde aantal dieren. Zodra gevalideerde toetsingsinstrumenten voor gezondheidsrisico's (in relatie tot veehouderijen) zijn ontwikkeld, die een integrale afweging mogelijk maken, kan er een regeling opgesteld worden die mogelijkheden biedt om buitenplans af te kunnen wijken.

- Nieuwe instrumenten die voor de gemeente ter beschikking komen om gezondheid als toetsingsonderdeel mee te nemen bij nieuwe ontwikkeling worden toegepast. Dat geldt zeker voor mogelijkheden waarmee de gemeente invloed kan uitoefenen op de veedichtheid.
- Er wordt geen concentratiegebied veehouderijen ontwikkeld vanwege de (deels onbekende) risico's voor cumulatie van emissies.

Met dit beleid kiest de gemeente voor het maximaal beperken van de veestapel om – op basis van het voorzorgbeginsel – gezondheidsrisico's zoveel mogelijk in te perken, totdat er gevalideerde instrumenten, ontwikkeld voor het beperken van gezondheidsrisico's, voor handen zijn.

Daarnaast kiest de gemeente ervoor haar geurnormen aan te scherpen tot de norm van 0,1 ouE/m³ in alle dorpskernen. De gemeente zal daarnaast gaan onderzoeken wat de gevolgen zijn als de geurnormen worden aangescherpt tot 3 ouE/m³ in het buitengebied.

4.3.2 Goede landschappelijke inpassing

Het is belangrijk dat veehouderijen worden ingepast in de omgeving. Dit om de ruimtelijke kwaliteit te behouden. Die goede inpassing kan worden gerealiseerd met erfbeplanting. Dit heeft tevens voordelen ten opzichte van emissies van fijnstof, omdat beplanting fijnstof vast houdt en daarmee voorkomt dat het zich over verdere afstanden beweegt. Bij te verlenen vergunningen zal dan ook een goede landschappelijke inpassing als voorwaarde worden meegenomen zoals dat nu ook het geval is.

4.3.3 Ruimte voor innovatie

De agrarische sector is constant bezig met onderzoek en ontwikkeling. Denk aan initiatieven voor de opwekking van duurzame energie, verminderen van antibioticagebruik en nieuwe stalsystemen voor meer dierenwelzijn. Het komt vaak voor dat deze initiatieven niet passen binnen de huidige wet – en regelgeving. Voorbeelden zijn een stalstelsel met bodembedekking wat daardoor meer fijnstof emitteert maar aan hogere welzijnseisen voldoet, of een stalstelsel met een techniek die meer fijnstofemissie vermindert dan wettelijk is verplicht. Omdat het gaat om vernieuwende initiatieven die (op de lange termijn) van grote toegevoegde maatschappelijke waarde zijn is het vaak wenselijk om eraan mee te werken. Het is dan echter aan het college van B&W om per geval af te wegen of de voordelen opwegen tegen de mogelijke nadelen.

Als sprake is van een nieuw initiatief dat niet past binnen de bestaande beleidskaders, maar die wel positief effect heeft op milieu, gezondheid, dierenwelzijn en/of de opwekking van duurzame energie dan wordt per geval afgewogen of de voordelen opwegen tegen de (mogelijke) nadelen. Er zal hiertoe per geval een afweging gemaakt worden van de voor – en nadelen voor:

- Emissies van geur, fijnstof, ammoniak en endotoxinen
- Impact van bedrijfsvoering voor emissies geur, fijnstof en endotoxinen op de langere termijn
- Duurzame energie-opwekking
- Dierenwelzijn
- Vermindering medicijngebruik (waaronder antibiotica)
- Vermindering emissies broeikasgassen
- Bij biologische initiatieven moet worden voldaan aan de Skal certificering
- In geval van een proef – of onderzoeksstal moet sprake zijn van aantoonbare verbondenheid aan een onderzoeksinstituut

Wanneer sprake is van een initiatief waarbij (mogelijk) geur, fijnstof, ammoniak en/of endotoxinen wordt emitteerd dan gaat de voorkeur uit naar het gebruik van een tijdelijke vergunning (max. twee jaar). Dit soort initiatieven kunnen echter pas in behandeling genomen worden als er een gevalideerd toetsingsinstrument is voor het (integraal) bepalen van gezondheidsrisico's.

4.3.4 Maatwerk per gebied

De aanwezigheid en/of ontwikkeling van veehouderijen binnen korte afstand tot woningen en woonkernen is ongewenst. Daarom hanteert de gemeente de volgende uitgangspunten:

- Binnen de zone bebouwd gebied en invloedssfeer wonen zijn veehouderijen niet toegestaan.
- Van veehouderijen tot de dichtstbijzijnde woning (niet zijnde bedrijfswoning of agrarisch gerelateerde bedrijvigheid) wordt een afstand van 250 meter gehanteerd zoals geadviseerd door de GGD. Onder woning wordt verstaan een burgerwoning met bestemming wonen waar permanente bewoning plaatsvindt. Recreatiewoningen vallen hier niet onder, omdat hier geen permanente bewoning plaatsvindt en daarmee geen sprake is van langdurige blootstelling.

5. Mestverwerking

5.1. Ontwikkelingen

5.1.1 Landelijke en Provinciale ontwikkelingen

De afgelopen jaren is meer behoefte gekomen aan mestverwerking. Er werd al meer mest geproduceerd dan men lokaal kon uitrijden op het land. Daarbij heeft de landelijke overheid een mestverwerkingsplicht ingesteld. Op het moment van schrijven gaat het om 55% van het overschot, maar de overheid is voornemens om dit percentage de komende jaren stapsgewijs te verhogen totdat alle mest wordt verwerkt. Dit omdat onderzoek heeft aangetoond dat dit grote voordelen biedt voor milieu, klimaat en gezondheid maar ook een betere bodemgezondheid oplevert.

Het Provinciale mestbeleid is opgesteld in samenwerking met diverse expertteams. Het wordt in 2017 vastgesteld. Men richt zich op optimalisatie van benutting van mest, minimalisatie van emissies, op een acceptabel laag niveau brengen van gezondheidsrisico's, verlagen van de kosten en vergroten van maatschappelijk draagvlak. Om deze doelen te behalen zal – onder andere – een toetsingskader gezondheid worden ontwikkeld, en wordt mestverwerking alleen toegestaan op bedrijventerreinen tenzij er sprake is van grote concentraties van mestproductie of wanneer gebruik gemaakt wordt van pijpleidingen voor het transport.

5.1.2 Overwegingen milieu, klimaat en gezondheid

De omvang van de veehouderij en de verplichting om (een deel van) het overschot te verwerken heeft geleid tot de ontwikkeling van vele mestverwerkingsinstallaties in Nederland. Dit ging gepaard met een toenemende zorg om de mogelijk nadelige effecten op gezondheid en milieu. Mest zorgt namelijk voor emissies van diverse stoffen, waarvan ammoniak schadelijk is voor natuur en gezondheid, waterstofsulfide schadelijk is voor gezondheid en lachgas en methaan broeikasgassen zijn die klimaatverandering veroorzaken. Inmiddels zijn – in opdracht van de Provincie Noord Brabant – door een expertgroep de risico's in kaart gebracht²⁰. Informatie over mestverwerking en de effecten op milieu, klimaat en gezondheid is ook gebundeld door onder andere het Kenniscentrum Infomil (Rijkswaterstaat)²¹, Commissie Deskundigen Meststoffenwet²² en GGD Twente²³.

Het blijkt dat er wel gezondheidsrisico's zijn als gevolg van mestverwerking, maar dat deze marginaal zijn in vergelijking met de effecten van mestbewaring en verwerking op veehouderijen. Hierbij moet wel als kanttekening worden geplaatst dat er op dit moment, net zoals bij veehouderijen het geval is, nog geen toetsingskader gezondheid beschikbaar is. De Provincie heeft wel toegezegd deze op te nemen in het nieuwe mestbeleid. Bij mestverwerkingsinstallaties is het – in tegenstelling tot veehouderijen – mogelijk om aanvullende eisen te stellen bij een reeds verleende vergunning. Wet-technisch is het eenvoudiger om een mestverwerker het gebruik van zogenaamde 'best beschikbare technieken' (bbt) op te leggen dan een veehouderij. Dit heeft te maken met de milieuwetgeving en verschillen in vergunningverlening tussen deze typen bedrijven. Voor controle en handhaving is bij een centrale mestverwerker minder capaciteit nodig dan bij meerdere verspreid gelegen veehouderijen. Bovendien is een dergelijke installatie professioneler opgezet. De ondernemer is gespecialiseerd in mestverwerking, dat is meestal niet het geval bij een agrarisch ondernemer. De risico's van een installatie zijn sterk afhankelijk van de kennis en kunde van de eigenaar. Het is wel belangrijk om mestverwerking als industriële activiteit te zien, vandaar ook dat de Provincie nu mestverwerking hoofdzakelijk op industrieterreinen toe wil staan.

De wijze waarop mest wordt opgeslagen en op het land wordt gebracht heeft grote invloed op de emissies. Hoe minder zuurstof bij de mest kan komen, hoe lager de emissies. Omdat bij mestvergisting methaan als productiegas wordt gewonnen, kan mestvergisting de emissie van methaan sterk reduceren vergeleken met niet-vergiste mest. Voor CO₂ geldt hetzelfde mits dit gas als bijproduct wordt gewonnen (is meestal bij co-vergisting wel het geval). Om een beeld te geven: op dit moment wordt 0,21% van de broeikasgassen-uitstoot vermeden met een biogas-productie van 0,2% van het totale energieverbruik van Nederland. Over het effect van mestverwerking op de uitstoot van ammoniak en lachgas zijn onderzoeken het niet altijd eens. Dit lijkt sterk afhankelijk van het type verwerker.

5.1.3 Lokale ontwikkelingen

²⁰ Baltussen, J.J.M. & Jans, H. (2016). *Toetsingskader humane gezondheidsaspecten met betrekking tot mestverwerking/-bewerking*. Werkgroep Mestverwerking en gezondheid, Provincie Noord Brabant

²¹ Kenniscentrum Infomil (geraadpleegd 2017). *Handreiking (co-)vergisting van mest*. Rijkswaterstaat

²² Commissie Deskundigen Meststoffenwet (2015). *Nut en risico's van covergisting*. *Syntheserapport*. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu.

²³ Ginkel, J.T. van & Wold, J. de (2016). *Rapport bevindingen Mestvervaardingsinstallatie Zenderen deel 1 & 2*. GGD Twente.

Uitgaande van de mestverwerkingsnorm van 55% van het overschot, wordt in Bladel van alle geproduceerde mest maximaal 80 miljoen kg op het land uitgereden. De overige 261,81 miljoen kg wordt verwerkt of onbewerkt getransporteerd naar andere regio's of buiten Nederland.

In bijlage 2.7 is de mest – en mineralenproductie van de gemeente Bladel weergegeven vanaf 1996. Deze schommelt al jaren tussen de 250 en 300 miljoen kg.

5.2. Ambitie

De beleidskeuzes die de Provincie Noord Brabant heeft gemaakt zijn voortgekomen uit een langdurig en intensief proces waarbij alle belangenorganisaties invloed hebben gehad op de uiteindelijke uitkomst en daardoor alle aspecten van mestverwerking zijn meegenomen.

De ambities van de Provincie Noord Brabant zijn:

1. Optimalisatie van benutting van mest in de landbouw (veehouderij én plantaardige sectoren).
2. Minimaliseren van emissies naar grond- en oppervlaktewater en lucht (inclusief broeikasgassen).
3. Risico's voor de volksgezondheid(emissies) en veiligheid (calamiteiten) op een acceptabel (laag) niveau brengen.
4. Het verlagen van de kosten van mestafzet voor veehouders en zo mogelijk omzetten in opbrengsten.
5. Maatschappelijk draagvlak, sociale cohesie en onderling vertrouwen vergroten.

De gemeente Bladel voegt daar nog wel enkele ambities aan toe:

6. Mestverwerking van toegevoegde waarde zijn voor de opwekking van duurzame energie.
7. Mestverwerking is van toegevoegde waarde voor de bodem – en waterkwaliteit

5.3. Beleid

De uitgangspunten van het Provinciaal beleid zijn:

- Mestverwerking is in principe alleen toegestaan op bedrijventerreinen. Het is ook buiten bedrijventerreinen toegestaan in het geval:
  - o Het gaat om concentraties van varkenshouderijen en/of vleeskalverenhouderijen die voldoen aan de volgende criteria;
    - o er is geen locatie op een bedrijventerrein beschikbaar binnen een straal van 10 km;
    - o binnen een straal van 2,5 km van de installatie wordt minimaal 150.000 ton mest uit varkens- en/of vleeskalverenhouderijen geproduceerd;
    - o de installatie voorziet in het indikken van de mest voor minimaal 50%, waarbij er loosbaar water ontstaat.
  - o Samenwerkende bedrijven die via pijpleidingen de mest samenbrengen op de bewerkingslocatie;
  - o Melkveehouderijbedrijven die binnen een straal van 2,5 kilometer samen werken bij de vergisting van mest.

De gemeente wil dat er aan randvoorwaarden van gezondheid voldaan wordt bij vergunningverlening voor mestverwerkers. Er is echter nog geen zodanig toetsingskader gezondheid beschikbaar. Zolang er geen gevalideerd toetsingsinstrument voor gezondheid is dat de gemeente kan gebruiken bij vergunningverlening, is het verstrekken van vergunningen voor dit soort mestverwerkers, onwenselijk. De voorwaarden en uitgangspunten voor vergunningverlening worden opgesteld op het moment dat deze gevalideerde toetsingsinstrumenten wel voor handen zijn.

6. Toerisme en recreatie

6.1. Ontwikkelingen

Toerisme en recreatie vormen een belangrijk onderdeel van het totale vrijetijdscluster in onze gemeente. De aanwezigheid van routestructuren en (dag)recreatieve voorzieningen (zoals binnenspeeltuinen) beïnvloeden in belangrijke mate de aantrekkelijkheid van het woonklimaat voor de Bladelse en Kempische inwoner. Daarnaast heeft de sector een belangrijke economische betekenis voor de diverse branches in onze gemeente. Enerzijds wordt de economische betekenis vertaald in consumentenbestedingen, anderzijds in werkgelegenheid. De gemeente Bladel wil zo min mogelijk sturen op de vrijetijdsector.

6.2. Ambitie

Meer ruimte bieden aan (kwalitatief) goede initiatieven.

6.3. Beleid

6.5.1 Provinciaal beleid recreatie en toerisme (Verordening Ruimte)

De provincie geeft middels de Verordening Ruimte haar kaders. Voor het buitengebied worden vaak de begrippen groenblauwe mantel en gemengd landelijk gebied gebruikt. Onder *groenblauwe mantel* wordt verstaan "Gebieden met een belangrijke nevenfunctie voor natuur en water die overwegend grenzen aan het Natuur Netwerk Brabant en ecologische verbindingzone of die deze verbinden". Onder *gemengd landelijk gebied* wordt verstaan "Multifunctionele gebruiksruimte, gelegen buiten bestaand stedelijk gebied, buiten het Natuur Netwerk Brabant en buiten de groenblauwe mantel". Op het kaartmateriaal behorende bij de Verordening Ruimte is zichtbaar in welk gebied een perceel gelegen is.

Het uitgangspunt van de Verordening Ruimte is dat nieuwvestiging van een recreatief bedrijf, horeca bedrijf of maatschappelijke voorziening binnen de groenblauwe mantel mogelijk is als de bebouwing van de beoogde ontwikkeling ten hoogste 1,5 hectare (15.000m²) is. Wanneer een recreatief bedrijf gelegen is in het gemengd landelijk gebied kan voorzien worden in de vestiging van een recreatiebedrijf, mits de ontwikkeling niet leidt tot een recreatiebedrijf behorende tot de milieucategorie 4 of hoger. Voor een horecabedrijf of maatschappelijke voorziening geldt eenzelfde restrictie met betrekking tot het gemengd landelijk gebied met dien verstande dat de beoogde ontwikkeling, naast het feit dat de ontwikkeling niet leidt tot een bedrijf behorende tot de milieucategorie 4 of hoger, ten hoogste 1,5 hectare (15.000m²) is.

Voor de groenblauwe mantel en het gemengd landelijk gebied geldt dat voor bestaande bedrijven uitbreiding mogelijk is mits dit een "redelijke uitbreiding" betreft. Tevens zijn een aantal andere voorwaarden van toepassing welke benoemd zijn in de Verordening Ruimte.

Het is niet mogelijk (nieuwe) solitaire recreatiewoningen toe te voegen in het buitengebied. Het toevoegen van recreatiewoningen bij bedrijfsmatige bestemmingen is wel mogelijk volgens de verordening.

Ten aanzien van de Verordening Ruimte kan de gemeente, indien wenselijk, stringenter zijn in haar beleid. Het toestaan van meer mogelijkheden is bij voorbaat in strijd met de verordening. Initiatieven die in strijd zijn met de verordening, maar wenselijk zijn voor de gemeente kunnen wel worden voorgelegd aan de provincie met een verzoek tot afwijking.

6.5.2 De markt bepaalt aanbod

De markt bepaalt vraag en aanbod naar dag- en verblijfsrecreatieve activiteiten. De gemeente vervult hierin geen sturende, maar een faciliterende rol. Er worden geen beperkingen opgelegd met betrekking tot limitering van bepaalde vormen van dag- en of verblijfsrecreatie.

In de gemeente Bladel is er bewust voor gekozen de markt het aanbod te laten bepalen. Om de vrijetijdsector beter in beeld te krijgen zal een nulmeting worden gedaan (wat hebben we nu aan recreatie binnen de gemeente) en bij de volgende beleidsevaluatie zal weer een meting worden uitgevoerd zodat de ontwikkeling in kaart wordt gebracht. Op die manier krijgen we de recreatiesector binnen de gemeente Bladel beter in beeld.

6.5.3 Aanbod past zich moeilijk aan op de vraag

Vraag en aanbod worden in de vrijetijdsector voor een groot deel bepaald door trends en ontwikkelingen. De recreant vraagt steeds meer om kwaliteit, wil een veelzijdig en compleet aanbod en wil steeds verrast worden door nieuwe belevenisaspecten. De markt is en blijft in ontwikkeling, en dat vereist investeringen van ondernemers om zo hun bedrijf aantrekkelijk te maken en te houden voor de bezoeker. De communicatie over een bedrijf gebeurt niet alleen meer vanuit het bedrijf. Ook de bezoeker vertelt over zijn ervaringen via diverse kanalen (Zoover, Facebook enzovoorts). Dit maakt het voor ondernemers extra belangrijk dat de kwaliteit van hun bedrijf op ieder moment op een hoog niveau is en dat ze hier snel aan kunnen voldoen.

Tijdens de evaluatie van de Plattelandsnota 2013 gaven vrijetijdsondernemers aan dat ze bij het inspelen op trends en ontwikkelingen belemmerd worden door het (starre) bestemmingsplan. De omlooptijd voor wijziging van het bestemmingsplan vraagt een dusdanige tijds- en financiële investering, dat de ondernemer hierdoor al weer snel achter de feiten aanloopt. Het bestemmingsplan belemmert de kwaliteitsslag doordat bijvoorbeeld het aantal m² bebouwing exact is vastgelegd. De ondernemer moet dus (om aan de vraag van de markt te kunnen voldoen) vaak afwijken van het bestemmingsplan. Deze procedure neemt gemiddeld één jaar in beslag. Om de ondernemer hierin tegemoet te komen is de ambitie om maatwerk te leveren voor grotere recreatieve bedrijven door middel van een flexibeler bestemmingsplan.

Onder een *flexibel bestemmingsplan* wordt verstaan "Een bestemmingsplan voor een recreatiebedrijf met bijbehorende bestemming en bouwvlak waarin de ondernemer zelf, naar behoefte, invulling kan geven". Wel zijn hierbij een aantal randvoorwaarden van toepassing zoals parkeren op eigen terrein, milieutechnisch mogelijk, niet belemmerend voor omliggende bedrijvigheid, passend binnen beleid ten aanzien van geluid enzovoorts. Ook kan middels regelmatig contact tijdig worden ingespeeld op de wensen van de ondernemers.

Een dergelijk flexibel bestemmingsplan is niet voor iedere locatie mogelijk en het betreft hier dan ook altijd maatwerk. Het is de ambitie dit de komende tijd verder uit te werken door middel van een pilot. Hiermee pakt de gemeente de faciliterende rol die ze wil binnen de vrijetijdseconomie en worden ondernemers zo min mogelijk belemmert in hun bedrijfsvoering.

6.5.4 Meer ruimte voor dag- en verblijfsrecreatie

In 2013 is vanuit het beleidsveld toerisme en recreatie in het actieplan Toerisme en recreatie de ambitie uitgesproken om meer ruimte te bieden aan de ontwikkeling van dag- en verblijfsrecreatie.

Op bestaande bouwvlakken zijn nieuwe initiatieven mogelijk. Voor stoppende agrarische bedrijven is omschakeling naar recreatie en toerisme één van de alternatieve invullingen. Het is daarom gewenst om toeristisch-recreatieve ontwikkelingen in de hele gemeente toe te laten. De inpasbaarheid in de omgeving en de draagkracht van het gebied zijn leidend.

6.5.5 Wat is mogelijk en op welke plek?

In 2013 is nieuw beleid opgesteld ten aanzien van een aantal definities (verblijfsrecreatie groot/klein en dagrecreatie groot/klein). Het uitgangspunt is dat klein ook echt klein blijft met een beperkt aantal bezoekers. Groot daarentegen is een volwaardig recreatiebedrijf met de bijbehorende bestemming "Recreatie". Uiteraard gelden eerder afgesproken regels hiervoor nog steeds: ontwikkelingen vinden plaats op bestaande bouwvlakken. Voor bestaande bedrijven waar de legale tot stand gekomen recreatieve nevenactiviteiten afwijken van het beleid in de Plattelandsnota vormt de bestaande situatie het uitgangspunt (peildatum 28 maart 2013).

- **Verblijfsrecreatie groot**

Hieronder wordt verstaan: een verblijf in een gedeelte van een gebouw of op een afgebakend terrein dat is bestemd voor recreatief nachtverblijf met meer dan 10 bedden/ c.q. standplaatsen; met permanent daarvoor ingerichte ruimten met gemeenschappelijke voorzieningen.

Waarom wordt gekozen voor een grens van 10 bedden c.q. standplaatsen? Het perceel wordt intensiever gebruikt voor parkeren, recreëren en de bedrijfsvoering. Ook is de bijbehorende ruimtelijke uitstraling groter, hierbij ook te denken aan verkeersstromen en geluid.

Grote verblijfsrecreatieve bestemmingen zijn geen ondergeschikte of nevenactiviteiten. Bij grote verblijfsrecreatieve bestemmingen geldt één hoofdbestemming op het perceel en dat is een recreatieve bestemming. De bebouwing ten behoeve van deze bestemming wordt als geurgevoelig aangemerkt.

Grote verblijfsrecreatieve activiteiten zijn in het hele buitengebied mogelijk, met uitzondering van locaties in de natuur, binnen de beschermingszone van bedrijventerreinen en/of binnen de invloedssfeer van veehouderijbedrijven. Toelaten van verblijfsrecreatie (=geurgevoelige activiteit) in deze gebieden leidt tot beperkingen van de mogelijkheden voor de bedrijven op de bedrijventerreinen/ mogelijkheden voor de bestaande veehouderijbedrijven.

Voorbeelden: (landschaps)camping; groepsaccommodatie; hotel.

- **Verblijfsrecreatie klein**

Hieronder wordt verstaan: een verblijf in een gedeelte van een eigen woning of bijgebouw of op een afgebakend terrein dat is bestemd voor periodiek recreatief nachtverblijf met maximaal 10 bedden/ 10 standplaatsen; met permanent daarvoor ingerichte ruimten met gemeenschappelijke voorzieningen.

Kleine verblijfsrecreatieve activiteiten kunnen worden bestempeld als ondergeschikte/nevenactiviteit aan de hoofdactiviteit Agrarisch of Wonen. De activiteiten zijn intern gericht, beperkt in omvang en uitstraling en kunnen gedurende het hele jaar plaatsvinden.

Het hanteren van deze nieuwe maatstaf betekent een wijziging ten opzichte van huidige situatie. Nu wordt een minicamping gezien als een nevenactiviteit waarbij maximaal 25 plaatsen mogen worden gerealiseerd.

Omgerekend gaat het dan om het herbergen van circa 50 bezoekers of meer. Dit beleid wordt nu aangescherpt en verminderd naar 10 of minder, omdat voortaan gekeken wordt naar de feitelijke belasting/ bezoekersintensiteit op het perceel. Voor bestaande minicampings waar meer dan 10 standplaatsen aanwezig zijn, vormt de bestaande situatie het uitgangspunt (peildatum 28 maart 2013).

Deze activiteiten zijn in het hele buitengebied mogelijk, met uitzondering van locaties in de natuur, binnen de beschermingszone van bedrijventerreinen en/of invloedssfeer veehouderijbedrijven. Toelaten van verblijfsrecreatie (=geurgevoelige activiteit) in deze gebieden leidt tot beperkingen van de mogelijkheden voor de bedrijven op de bedrijventerreinen en de mogelijkheden voor de bestaande veehouderijbedrijven.

Voorbeelden: bed en breakfast, minicamping tot 10 standplaatsen

- **Dagrecreatie groot**

Dagrecreatie is een vorm van recreatie waarbij men buiten de eigen woning verblijft voor recreatieve doeleinden, zonder dat er een overnachting ter plaatse (van de activiteit) mee gepaard gaat. Activiteiten waar meer dan 25 personen kunnen deelnemen/ aanwezig kunnen zijn, worden bestempeld als dagrecreatie groot.

Grote dagrecreatieve bestemmingen zijn geen ondergeschikte/nevenactiviteiten. Bij grote dagrecreatieve activiteiten geldt er maar 1 bestemming op het perceel en dat is een recreatieve bestemming.

Deze activiteiten zijn in het hele buitengebied mogelijk, met uitzondering van locaties in de natuur, binnen de invloedssfeer van bedrijventerreinen en/of bestaande agrarische activiteiten. Toelaten van dagrecreatie (=geurgevoelige activiteit) in deze gebieden leidt tot beperkingen van de mogelijkheden voor de bedrijven op de bedrijventerreinen/ mogelijkheden voor de bestaande agrarische activiteiten.

Voorbeelden: binnenspeeltuin, pitch en puttbaan, dierentuin

- **Dagrecreatie klein**

Dagrecreatieve activiteiten waar maximaal 25 personen tegelijkertijd kunnen deelnemen zoals excursieruimten, workshops, worden bestempeld als dagrecreatie klein. Zij hebben een beperkte uitstraling naar de omgeving en zijn intern gericht.

Kleine dagrecreatieve activiteiten kunnen worden bestempeld als ondergeschikte/nevenactiviteiten. De dagrecreatieve activiteiten kunnen gedurende het hele jaar plaatsvinden.

Deze activiteiten zijn in het hele buitengebied mogelijk, dus zowel bij (agrarische) bedrijvigheid als bij bestaande burgerwoningen. De kleine dagrecreatieve activiteiten dienen wel in de bestaande woning/ binnen de bestaande bebouwing plaats te vinden. Uiteraard geldt hierbij de regel dat als de hoofdactiviteit komt te vervallen, ook de nevenactiviteit komt te vervallen (of wordt herbestemd).

Voorbeelden: theetuin, expositie, educatie, workshops

De definities verblijfsrecreatie groot/klein en dagrecreatie groot/klein zijn opgenomen in het bestemmingsplan en hiermee geborgd. De definities moeten worden gezien als richtinggevend.

- **Recreatiewoningen in het buitengebied**

Het huidige beleid om geen nieuwe solitaire recreatiewoningen in het gehele buitengebied toe te laten wordt gehandhaafd. Nieuwe recreatiewoningen aansluitend bij bedrijfsmatige bestemmingen (dus bij verblijfsrecreatieve activiteiten) kan wel. Dit is in lijn met het provinciale beleid in de vorm van de Verordening ruimte.

- **Gebruik van natuur voor recreatieve doeleinden**

Het totale buitengebied wordt ontsloten door diverse routestructuren met bijbehorende bewegwijzering en her en der een schuilhut en/of bankjes. In het bestemmingsplan dienen deze vormen van openluchtrecreatie waarbij de rust voorop staat en het aantal recreanten per oppervlakte-eenheid beperkt is, in het hele buitengebied (inclusief natuur) mogelijk te worden gemaakt.

6.5.6 Schenken van alcohol (bij recreatieve activiteiten)

Het al dan niet toelaten van het schenken van alcohol bij recreatieve activiteiten is onderwerp van discussie. Duidelijk moet zijn of er wel of geen alcohol geschonken mag worden.

- **Horeca als zelfstandige bestemming**

Bedrijven die horeca als functie hebben zijn als zodanig bestemd in het bestemmingsplan. Deze bedrijven zijn gericht op het aantrekken van bezoekers van buiten en zijn dus extern gericht. Deze horeca kan zowel groot als klein zijn.

Schenken van alcohol is alleen mogelijk mits voldaan wordt aan alle wet- en regelgeving (waaronder Drank- en Horecawet).

In het buitengebied komen geen nieuwe solitaire horecabestemmingen. Nieuwe horeca dient direct verbonden te zijn met een recreatieve activiteit. Dit uitgangspunt geldt niet voor de bestaande solitaire horeca in het buitengebied.

Voorbeelden: restaurant, café

- **Horeca als zelfstandige activiteit bij een recreatiebestemming**

Op veel recreatieve locaties is horeca aanwezig, welke onlosmakelijk verbonden is met de aanwezige recreatie. De horeca-activiteiten zijn gericht op zowel de interne (eigen) bezoekers/gasten als ook op externe doelgroepen. Dit impliceert dat bij de bestemming 'recreatie' zelfstandige horeca is toegestaan.

In het buitengebied van de gemeente Bladel wordt zelfstandige horeca mogelijk bij bedrijven met een recreatieve bestemming, inclusief het schenken van alcohol. Bij het schenken van alcohol moet worden voldaan aan alle wet- en regelgeving (waaronder Drank- en Horecawet). Naast de recreatieve bestemming is maximaal 100m² aan horeca toegestaan. Voor horecavoorzieningen waar het vergunde oppervlak groter is dan 100m² geldt dat de vergunde oppervlakte als maximale oppervlakte geldt (peildatum: 23 februari 2017).

Voorbeelden: hotel, camping, groepsaccommodatie

- **Ondersteunende horeca bij (recreatieve) nevenactiviteiten**

Het gaat hierbij om horeca die wordt aangeboden als ondersteuning van de nevenfunctie bij een andere dan Horeca of Recreatie bestemde hoofdfunctie. Er moet wel een directe relatie bestaan tussen de nevenfunctie en de behoefte aan horeca-gerelateerde activiteiten. Het gaat hier bijvoorbeeld om het verzorgen van consumpties bij een rondleiding, bij boerengolf, bij een workshop etc. Kortom het gaat om intern gerichte horeca. De voorwaarden die gesteld worden bij het schenken van alcohol (o.a. openingstijden) worden geregeld in de Algemene Plaatselijke Verordening (afdeling 8).

7. Overige economische bedrijvigheid

7.1. Ontwikkelingen

Economische activiteiten zijn de verzameling van werkzaamheden, gericht op de productie van goederen en diensten. Het gaat hierbij niet alleen om activiteiten van het bedrijfsleven, maar ook om activiteiten van niet op winst gerichte instellingen en de overheid.

Op een vrijkomende agrarische bedrijfslocatie (VAB) is het mogelijk om medewerking te verlenen aan hervestiging van overige economische activiteiten. Maximaal 1.250 m² van de bestaande bebouwing mag worden benut ten behoeve van deze activiteit. Tevens wordt een ander alternatief voor VAB locaties geïntroduceerd en in de komende periode verder uitgewerkt.

7.2. Ambitie

1. Overige economische activiteiten in het buitengebied beperkt toelaten. Maatwerk blijft (onder voorwaarden) mogelijk.
2. Mogelijkheden voor invulling van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) voor wat betreft overige economische activiteiten verder uitwerken.

7.3. Beleid

7.5.1 Provinciaal beleid overige economische activiteiten (Verordening Ruimte)

De provincie geeft middels de Verordening Ruimte haar kaders. Het uitgangspunt van de Verordening Ruimte ten aanzien van niet-agrarische activiteiten (overige economische activiteiten) is een maximum bouwvlak van 5.000m² en de beoogde ontwikkeling mag niet leiden tot een bedrijf in een milieucategorie hoger dan 2. Zelfstandige detailhandel (met een verkoopvloeroppervlak groter dan 200m²) en kantoren (met baliefunctie) zijn in het buitengebied niet toegestaan. Onder voorwaarden kan hiervan afgeweken worden.

Ten aanzien van de Verordening Ruimte kan de gemeente, indien wenselijk, stringenter zijn in haar beleid. Het toestaan van meer mogelijkheden is bij voorbaat in strijd met de verordening. Initiatieven die in strijd zijn met de verordening, maar wenselijk zijn voor de gemeente kunnen wel worden voorgelegd aan de provincie met een verzoek tot afwijking.

7.5.2 Wat is mogelijk en op welke plek?

- *Detailhandel en afhaalpunten*

Onder detailhandel wordt verstaan: bedrijfsmatig te koop aanbieden en/of leveren van goederen tegen betaling aan personen (zowel privépersonen als bedrijven) die goederen kopen. Afhaalpunten zijn ruimtes waar klanten hun op internet bestelde producten kunnen afhalen.

Detailhandel en/of afhaalpunten worden niet toegestaan in het buitengebied. Detailhandelsactiviteiten passen in de kernen Casteren, Hoogeloon en Netersel en in de kernen Hapert en Bladel zijn deze geconcentreerd in de winkelcentra c.q. het kernwinkelgebied. Dit is in lijn met de regionale visie detailhandel De Kempen.

Enige uitzondering die in het huidige beleid wordt gemaakt en wordt gehandhaafd, is de verkoop van zelfvoortgebrachte of streekeigen producten vanuit de agrarische sector als ondergeschikte nevenactiviteit tot maximaal 100 m².

- *Productiegerichte bedrijvigheid*

Het gaat hierbij om productiegerichte bedrijvigheid, mits passend binnen de omgeving en met een beperkte uitstraling naar de omgeving. Dit is vertaald naar een beperkt aantal m² en een beperkte milieucategorie. Voor de verdere groei en/of zwaardere milieucategorieën is men aangewezen op de huidige bedrijventerreinen in de gemeente Bladel en de omliggende gemeenten.

Maximaal categorie 2 (conform VNG Brochure)

Milieucategorie is een vakterm uit de planologie en milieukunde in Nederland. Het is een classificatie van de belasting die een (bedrijfs)activiteit kan leggen op de omgeving. Milieucategorie 2 sluit aan bij de uitgangspunten uit de Verordening Ruimte. Bedrijven met een hogere milieubelasting horen op de daarvoor bestemde bedrijventerreinen.

Voorbeelden zijn: kleinschalige ambachtelijk, groothandel (zonder afhaalmogelijkheid)

Om misverstanden te voorkomen: productiebedrijven (met machinale bewerkingen) vallen in categorie 3 of hoger en bedrijven met een grotere omvang (> 1.250 m² bebouwd) horen thuis op bedrijventerreinen. Uitgangspunt is dat de bedrijfsactiviteiten in bebouwing plaatsvinden.

Maximaal 3.000 m²

Voor overige economische activiteiten wordt een maximale bruto maat gehanteerd van 3.000 m² voor het bouwvlak waarbinnen alle activiteiten worden ondergebracht. Of te wel: parkeren, landschappelijke inpassing, ontsluiting, bebouwing. Dit leidt tot een netto bebouwingsmogelijkheid van maximaal 1.250 m². Dit kan in de vorm van herbouw of invulling van bestaande bedrijfsbebouwing.

Wanneer een activiteit doorgroeit naar een grotere omvang dan hierboven genoemd, dan moet dit bedrijf verplaatsen naar een bedrijventerrein.

Met uitzondering van de natuurgebieden worden deze economische activiteiten (mits ze niet geurgevoelig zijn) in het gehele buitengebied van de gemeente Bladel toegestaan. Veel activiteiten zijn wel geurgevoelig. Daarom kan enkel medewerking worden verleend wanneer zij buiten de invloedssfeer van veehouderijen liggen.

Afwijking van hierboven genoemde restrictie voor specifieke vormen van bedrijvigheid

Door de restricties ten aanzien van de maximale omvang van bedrijvigheid in het buitengebied zijn er een aantal specifieke bedrijfssoorten die niet kunnen worden gefaciliteerd. Deze bedrijfssoorten passen qua (milieu)activiteit, omvang of uitstraling niet op een bedrijventerrein en hebben door de restricties ook geen mogelijkheden in het buitengebied. Hierbij valt te denken aan bedrijfsactiviteiten waarbij er veelvuldig opslag plaatsvindt van grondstoffen, bouwstoffen, zanddepot en afvalstoffen.

In deze gevallen is het wenselijk om maatwerk te kunnen leveren in het buitengebied op een VAB-locatie of op reeds bestaande locaties. Deze voorwaarde waaronder maatwerk mogelijk is wordt de komende tijd nader uitgewerkt. De gemeente behoudt hiermee de afwegingsmogelijkheid per bedrijf.

- Kantoren en zakelijke dienstverlening

Op basis van de Verordening Ruimte zijn deze bedrijfsmatige vormen van dienstverlening in het buitengebied niet toegestaan. De gemeente Bladel sluit zich ten aanzien van kantoren en zakelijke dienstverlening aan bij de Verordening Ruimte van de provincie Noord-Brabant.

- Bedrijfsmatige zorg

Een trend in het buitengebied is het verlenen van bedrijfsmatige zorgactiviteiten. Hier gaat het met name om kinderopvang, dagopvang, re-integratieprojecten en educatie. Wanneer deze activiteiten plaatsvinden in een gebouw is sprake van een geurgevoelig object, tenzij de activiteit wordt uitgeoefend als een agrarische nevenactiviteit. Aan bedrijfsmatige zorg als nevenactiviteit wordt medewerking verleend onder de voorwaarden zoals gesteld in het Beleidsadvies agrarische kinderopvang en gezondheid van GGD Hart voor Brabant d.d. 21 januari 2013.

Ook is het niet wenselijk om binnen natuurgebieden en binnen de beschermingszone van bedrijventerreinen activiteiten toe te laten met betrekking tot bedrijfsmatige zorg.

- Kleinschalige werklandschappen

In de Plattelandsnota 2013 werden kleinschalige werklandschappen (bedrijfsverzamelgebouw) benoemd als mogelijke herinvulling van een vrijkomende agrarische bebouwing. Dit wordt nu losgelaten aangezien de Verordening Ruimte dergelijke bedrijfsverzamelgebouwen niet toe laat.

- Tijdelijk anders invullen van een VAB

De verwachting is dat het oppervlak aan vrijkomende agrarische bebouwing de komende jaren toeneemt binnen de gemeente Bladel. Deze leegstand kan leiden tot verpaupering en verrommeling wat een negatief effect heeft op de leefbaarheid in het buitengebied. Het doel is leegstand zoveel als mogelijk te voorkomen/tegen te gaan. Nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden zouden kansen kunnen bieden om dit tegen te gaan. Een middel/kans om het doel te bereiken is het tijdelijk anders invullen van een VAB. Het tijdelijk toestaan van niet-agrarisch gebruik voor een bepaalde periode (maximaal 10 jaar) kan leegstand voorkomen en mid-delen genereren voor sloop of verdere doorontwikkeling van de locatie. Welke niet agrarische activiteiten wel of niet mogelijk zijn en welke voorwaarden hieraan worden gesteld wordt de komende periode verder uitgewerkt.

THEMA 3 MENS EN MAATSCHAPPIJ

8. Wonen

8.1. Ontwikkelingen

In het buitengebied wordt onderscheid gemaakt tussen bedrijfswoningen, burgerwoningen en recreatiewoningen.

Bedrijfswoningen behoren bij agrarische en andersoortige bedrijven. Deze woningen genieten daardoor minder milieubescherming en hebben geen beperkende invloed op de ontwikkelmogelijkheden van de omliggende bedrijven.

De burgerwoningen worden bewoond door burgers. Deze woningen genieten meer milieubescherming en kunnen daardoor de ontwikkelmogelijkheden van omliggende bedrijven belemmeren. Burgerwoningen zijn vanuit het verleden aanwezig in het buitengebied.

De afgelopen jaren is bij een aantal stoppende (agrarische) bedrijven de bedrijfsbestemming omgezet naar een burgerwoning.

Naast de burger- en bedrijfswoningen zijn er ook nog recreatiewoningen in het buitengebied.

Wonen in het buitengebied kent verschillende vormen:

- Agrarische bedrijfswoningen
- Andersoortige bedrijfswoningen
- Burgerwoningen, waaronder:
  - Plattelandswoning
  - Ruimte voor ruimte woning
  - Landgoedwoning
- Recreatiewoningen

8.2. Ambitie

Geen nieuwe woningen toevoegen in het buitengebied. Maatwerk blijft (onder voorwaarden) mogelijk.

8.3. Beleid

8.5.1 Nationale wetgeving (Besluit omgevingsrecht)

Voor mantelzorg is per november 2014 nieuwe wetgeving opgenomen in het Besluit omgevingsrecht (Bor). Deze wetgeving maakt het vergunningsvrij mogelijk om bijgebouwen op te richten ten behoeve van mantelzorg. Hiervoor moet wel aan een aantal voorwaarden worden voldaan.

8.5.2 Provinciaal beleid wonen (Verordening Ruimte)

De provincie geeft middels de Verordening Ruimte haar kaders. Het uitgangspunt van de Verordening Ruimte is geen nieuwe woningen in het buitengebied toe te voegen. Onder voorwaarden kan hiervan afgeweken worden. Ook het toestaan van nieuwe solitaire recreatiewoningen is niet mogelijk. Ten aanzien van de Verordening Ruimte kan de gemeente, indien wenselijk, stringenter zijn in haar beleid.

Het toestaan van meer mogelijkheden is bij voorbaat in strijd met de verordening. Initiatieven die in strijd zijn met de verordening, maar wenselijk zijn voor de gemeente kunnen wel worden voorgelegd aan de provincie met een verzoek tot afwijking.

Toevoegen van nieuwe woningen

Uitgangspunt is dat geen medewerking wordt verleend aan de bouw van nieuwe woningen in het buitengebied (door toevoeging van bebouwing). Er geldt een uitzondering voor;

1. Een 1^e bedrijfswoning, als de bedrijfsvoering dat nodig maakt.
2. Speciale burgerwoningen:
  - Ruimte voor ruimte woningen
  - Landgoedwoningen
  - Splitsing van bestaande langgevelboerderijen (binnen het huidige bouwvolume)

8.5.3 Wat is mogelijk en op welke plek?

- ***Bedrijfswoningen***

Met uitzondering van enkele locaties hebben alle positief bestemde bedrijven de beschikking over één bedrijfswoning.

Het huidige provinciale beleid laat niet toe dat er extra woningen op een bedrijfsvlak ontstaan. De gemeente voert hetzelfde beleid. Op een enkele uitzondering na zijn nieuwe (eerste of tweede) bedrijfswoningen niet meer toegestaan.

Bij het herbouwen of verplaatsen van (voormalige) tweede bedrijfswoningen vindt de afweging plaats of de noodzaak tot instandhouding van de tweede bedrijfswoning voortduurt. Indien dit niet het geval is, kan de woning niet herbouwd worden. In het kader van de rechtszekerheid kunnen legaal tot stand gekomen woningen wel in stand blijven.

- **Burgerwoningen**

Nieuwe burgerwoningen zijn niet toegestaan, tenzij deze voortkomen uit de functieveranderingen van bestaande bedrijfswoningen. Het aantal woningen neemt daardoor niet toe. Als voorwaarde geldt dat de bedrijfsmatige activiteiten worden gestaakt en de overtollige bebouwing wordt gesaneerd.

Het omvormen van een bestaande bedrijfswoning naar burgerwoning is niet mogelijk binnen de invloedssfeer veehouderijbedrijven en binnen de beschermingszone bedrijventerreinen. Deze keuze is gemaakt om te voorkomen dat de bestemmingswijziging naar een burgerwoning de ontwikkelingsmogelijkheden van agrarische bedrijven of ontwikkelingen op het bedrijventerrein belemmert.

Bijgebouwen bij burgerwoningen

Een bijzonder aspect zijn bijgebouwen bij burgerwoningen in het buitengebied. In het verleden zijn veel agrarische bedrijven gestopt zonder dat de bedrijfsgebouwen zijn gesloopt. Deze voormalige bedrijven hebben de bestemming burgerwoning of worden herbestemd tot burgerwoning. Aan de oppervlakte bijgebouwen geldt een maximum van 100 m². Op dit moment is er de mogelijkheid hiervan af te wijken. Bij sloop van bestaande bebouwing kan 25% van de gesloopte oppervlakte worden teruggebouwd tot maximaal 200 m².

Deze methodiek wordt losgelaten en vervangen door de oppervlakte van bijgebouwen afhankelijk te maken van de oppervlakte van het huisperceel.

Wat onder huisperceel moet worden verstaan moet nog worden uitgewerkt. In beginsel is dat het perceel waarop de woning staat en die ten behoeve van de bewoning gebruikt worden als tuin en voor hobbydoel-einden. Gronden die als landbouwgrond in gebruik zijn vallen er niet onder.

Globaal werkt de methodiek als volgt:

Tabel: staffel sloop

Oppervlakte Huisperceel	Max. bijgebouwen	Extra oppervlakte
Standaardregeling (bij iedere oppervlakte)	100 m ²	--
Tot 3.000 m ² (voorheen sloop-bonus regeling)	200 m ²	100 m ²
Tussen 3.000 en 5.000 m ²	300 m ²	200 m ²
Meer dan 5.000 m ²	400 m ²	300 m ²

Het percentage aan bebouwing dat bij sloop (terug)gebouwd mag worden moet nog bepaald worden evenals de waardering van de tegenprestatie in geld.

Initiatiefnemers kunnen kiezen tussen twee varianten:

1. De tegenprestatie op basis van daadwerkelijke sloop

Bij nieuw te bouwen bijgebouwen (boven de al toegestane 100m²) moet de eigenaar ervoor zorgen dat er een (voormalig) bedrijfsgebouw wordt gesloopt. Dit kan op het eigen perceel aan de orde zijn, maar uitdrukkelijk ook op een perceel van derden. Afhankelijk van de omrekenfactor is de oppervlakte sloop van een bedrijfsgebouw te berekenen.

2. De tegenprestatie waarderen in geld

Een tegenprestatie in geld is erop gericht dat de gemeente de sloop organiseert. Meest logisch is als de gemeente aan een eigenaar van te slopen gebouwen een vergoeding verstrekt voor de daadwerkelijke sloopkosten of een bijdrage in de sloopkosten. Wellicht biedt dit ook schaalvoordelen als meerdere bedragen bij elkaar gevoegd kunnen worden en er op die wijze grotere oppervlakten aan gebouwen betrokken worden bij de sloop. Een in geld waardeerbare tegenprestatie wordt gewaardeerd door de gemiddelde kosten van daadwerkelijke sloop te hanteren.

Al met al kan gekozen worden om:

- a. Zelf te slopen (op eigen erf of bij derden)

b. Een bijdrage ten gunste van de reserve te doen

- ***Splitsing langgevelboerderij***

De vorm van de woningen kan erg verschillen. Het type langgevelboerderij wordt om cultuurhistorische redenen behoudens waardig geacht. Bestaande langgevelboerderijen kunnen worden gesplitst, mits hun kenmerkende elementen behouden blijven. Daarbij wordt ook gelet op het aantal woningen dat volgens het woningbouwprogramma gebouwd mag worden.

- ***Plattelandswoning***

Met ingang van 2013 is er een nieuwe wet voor de plattelandswoningen in werking getreden. Deze wet biedt een oplossing voor situaties waarbij een agrarische bouwvlak in het verleden gesplitst is verkocht of wordt verkocht of de bedrijfswoning en/of bedrijfsbebouwing apart wordt verhuurd. Zolang er sprake is van agrarische activiteiten of van een agrarisch bouwvlak kan aan de woning het etiket "plattelandswoning" worden toegekend. Op het bouwvlak blijft de bestemming "Agrarisch met bedrijfswoning" van kracht, met daarbij op de (voormalige) bedrijfswoning de aanduiding plattelandswoning.

De bewoners van deze woning behouden dezelfde (lichtere) milieubescherming als bewoners van een bedrijfswoning. In voorkomende gevallen en op verzoek biedt de aanduiding plattelandswoning soms een oplossing voor een moeilijke bedrijfs- of woonsituatie. Vooral op locaties waar de agrarische bedrijfsvoering wordt voortgezet door een derde of de bedrijfswoning wordt bewoond door een particulier die geen relatie heeft met de agrarische bedrijfsvoering.

Opgemerkt wordt dat deze lichtere milieubescherming alleen geldt voor de bedrijfsactiviteiten die binnen het bouwvlak plaatsvinden waarop deze aanduiding ligt. Het betekent niet dat deze woning ook een lichtere milieubescherming krijgt ten aanzien van omliggende bedrijven. Daardoor is het niet mogelijk om binnen de invloedssfeer van andere veehouderijen een aanduiding plattelandswoning toe te kennen. Van deze regel wordt een uitzondering gemaakt wanneer de (voormalige) bedrijfswoning wordt bewoond door een rustende boer. Dit is een ondernemer die na het staken van zijn bedrijfsactiviteiten in de (voormalige) bedrijfswoning blijft wonen.

Wanneer de agrarische bedrijfsbebouwing en de bedrijfswoning gesplitst worden verkocht of gebruikt leidt dit op termijn vaak tot fricties. Duidelijk is, dat geen medewerking wordt verleend aan de bouw van een nieuwe eerste of tweede bedrijfswoning, nadat aan de voormalige bedrijfswoning de aanduiding plattelandswoning is toegekend.

Uit ervaring blijkt dat splitsing van percelen op de langere termijn altijd tot problemen leidt.

Uitgangspunt is dat voormalige bedrijfswoningen die reeds tot burgerwoning zijn bestemd, niet alsnog tot plattelandswoning worden omgevormd. Er wordt nadrukkelijk voor gekozen om vanuit de gemeente niet het initiatief te nemen tot het omvormen van (voormalige) bedrijfswoningen tot plattelandswoning. Bestaande afgesplitste bedrijfswoningen werden op verzoek bestemd tot plattelandswoning (peildatum 28 maart 2013). Aan nieuwe verzoeken waarbij de bedrijfswoning op deze peildatum nog niet is afgesplitst van het bedrijf, wordt niet meegewerkt.

Door de toekenning van het etiket plattelandswoning vervalt de prikkel om het bedrijf te saneren of bij bedrijfsbeëindiging de bestaande bedrijfsgebouwen te slopen.

- ***Ruimte voor ruimte***

Nieuwe woningen op basis van de Ruimte voor Ruimteregeling en de landgoedregeling blijven mogelijk indien aan de criteria uit de Verordening ruimte wordt voldaan.

Deze woningen zijn alleen toegestaan, mits zij op ruimtelijk acceptabele plaatsen worden gesitueerd. Voor 2017 heeft het college besloten om niet mee te werken aan nieuwe ruimte voor ruimtewoningen omdat de markt met dit type woningen op dit moment verzadigd is. Van dit besluit wordt afgeweken wanneer ter plaatse of elders in de gemeente Bladel een intensieve veehouderij wordt gesaneerd.

- ***Landgoedwoning***

Het inrichten van een landgoed biedt de mogelijkheid om nieuwe natuur/landschap aan te leggen in ruil voor de bouw van extra woningen. Dit principe verdient ondersteuning en geeft maatschappelijke meerwaarde omdat een landgoed grotendeels opgesteld moet worden voor publiek. Het aantal initiatieven is zeer beperkt vanwege de eisen uit de Verordening ruimte. Een landgoed moet minimaal 10 ha groot zijn, dan zijn maximaal 2 extra woning mogelijk. Voor elke 5 ha die aan het landgoed wordt toegevoegd, mag één extra landgoedwoning worden gebouwd.

- **Recreatiewoning**

Onder een recreatiewoning wordt verstaan: een gebouw bestemd voor verblijfsrecreatie ten dienste van een huishouden dat zijn hoofdverblijf elders heeft.

Functieverandering van recreatiewoning naar bedrijfs- of burgerwoningen is, over en weer, niet toegestaan. Het toevoegen van nieuwe solitair gelegen recreatiewoningen is ook niet mogelijk.

- **Mantelzorg**

Binnen bovengenoemde typen woningen kunnen activiteiten plaatsvinden in het kader van (tijdelijke) mantelzorg. Vanwege de recreatieve functie geldt de mogelijkheid tot het verlenen van mantelzorg niet voor een recreatiewoning.

Onder *mantelzorg* wordt verstaan: Intensieve zorg of ondersteuning, die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende, ten behoeve van zelfredzaamheid of participatie rechtstreeks voortvloeiend uit een tussen personen bestaande sociale relatie, die de gebruikelijke hulp van huisgenoten voor elkaar overstijgt en waarvan de behoefte met een verklaring van een huisarts, wijkverpleegkundige of andere door de gemeente aangewezen sociaal-medisch adviseur kan worden aangetoond.

Van een mantelzorgwoning spreken we als een zorgvrager bij de mantelzorger gaat wonen of andersom en hiervoor een aan- of bijgebouw bij de woning van de mantelzorger geschikt wordt gemaakt, een tijdelijke mantelzorgunit aan de woning wordt gekoppeld, dan wel een aparte woning of woonunit op het erf van de mantelzorger wordt gerealiseerd. Het Besluit omgevingsrecht (Bor) gaat ervan uit dat een mantelzorgwoning is bedoeld voor de huisvesting van een huishouden van maximaal twee personen.

Met het nieuwe Bor zijn de mogelijkheden sterk verruimd en kan dit in de meeste gevallen vergunningsvrij, mits wordt voldaan aan navolgende voorwaarden:

- Realiseren van de mantelzorgwoning is vergunningsvrij, als de voorgestelde bebouwing voldoet aan het bestemmingsplan;
- Als dit niet voldoet dan is de oppervlakte van de mantelzorgwoning max. 150 m² (afhankelijk van perceelgrootte) en max. hoogte 5 m.;
- Bewoning door max. 2 personen per mantelzorgwoning;
- Zorgbehoefte is noodzakelijk. Dit betekent een vorm van zorg van familieleden, vrienden en bekenden voor elkaar die noodzakelijk is om zelfstandig te kunnen blijven wonen. Deze zorgbehoefte moet worden aangetoond met een verklaring van een deskundige uit de medische sfeer.

Uitgebreidere informatie over wat wel en niet is toegestaan, kan worden gevonden op de website www.omgevingsloket.nl en in de brochure die voor vergunningsvrije bijbehorende bouwwerken is verschenen.

Wanneer het niet mogelijk is vergunningsvrij een mantelzorgwoning te realiseren kan het bevoegd gezag (het college) door middel van het verlenen van een omgevingsvergunning afwijken, mits voldaan wordt aan de voorwaarden gesteld in het bestemmingsplan.

Het doel is te voorkomen dat doorlopende (permanente) mantelzorgsituaties ontstaan, die uiteindelijk de vraag van een aparte woning weer oproepen. Na beëindiging van de mantelzorgsituatie dient de situatie in overeenstemming met het bestemmingplan te worden gebracht. Op deze manier wordt voorkomen dat extra zelfstandige wooneenheden ontstaan.

Bijlage 1 Advies opties ruimtelijke vertaling veehouderij beleid

Advies :

Datum : 10 februari 2017
Opdrachtgever : Gemeente Bladel
Ter attentie van : Tom van Rijssel en Claudia Rieswijk
Projectnummer : 211x08401

Opgesteld door : Arjan van Dooren, Eveline Kramer en
Joost van der Aa

i.a.a. :

Inleiding

Het bestemmingsplan Buitengebied Bladel 2014 is naar aanleiding van de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State op 24 maart 2016 (deels) opnieuw door de gemeenteraad vastgesteld. De afdeling bestuursrechtspraak had geoordeeld dat de 300 Nge systematiek niet in het bestemmingsplan gehanteerd mag worden. De ontwikkelmogelijkheden voor veehouderijen is daardoor geschrapt in het bestemmingsplan (hersteld in de eerste herziening van het bestemmingsplan Buitengebied 2014). Daardoor zijn veehouderijbedrijven in het bestemmingsplan begrensd op diersoort en het vergunde aantal dieren. Uitbreiding van het aantal dieren en verandering van diersoort is nu uitsluitend buitenplannen mogelijk.

Op 07-09-2016 heeft het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied Bladel 214, eerste herziening 2016 ter inzage gelegen. Dit bestemmingsplan betreft een herziening op onderdelen en dient in relatie met het bestemmingsplan Buitengebied Bladel 2014 te worden gelezen. Met betrekking tot het aantal toegestane dieren per agrarisch bedrijf het volgende opgenomen:

4.4.2 Maximum aantal toegestane dieren en soort dieren per agrarisch bedrijf

Het is per agrarisch bedrijf niet toegestaan om per diersoort meer, dan wel andere soorten dieren te houden dan het maximum aantal toegestane dieren per diersoort, zoals per agrarisch bedrijf is aangegeven in de tabel opgenomen in [Bijlage 1](#) bij deze regels.

Op het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied Bladel 2014 eerste herziening 2016 zijn zienswijzen binnengekomen over het beleid met betrekking tot veehouderijen in relatie tot de plattelandsnota. In deze memo worden de (on)mogelijkheden verkent met betrekking tot veehouderijen in het bestemmingsplan. Daarnaast is sprake van een bestuurlijke discussie met betrekking tot de ontwikkelmogelijkheden voor veehouderijbedrijven. Allereerst wordt ingegaan op twee wettelijk verplichte kaders die te allen tijde de ontwikkelmogelijkheden voor veehouderijen bepalen.

Wettelijke verplichting: geen toename van de stikstofdepositie

Voor het bestemmingsplan 'Buitengebied Bladel 2014' is een planMER en een passende beoordeling opgesteld. Het bestemmingsplan 'Buitengebied Bladel 2014, eerste herziening 2016' betreft alleen de wijzigingen, waardoor het planMER ook hiervoor van toepassing is.

In de planMER en de passende beoordeling is geconcludeerd dat elke uitbreiding van ammoniakemissie binnen het plangebied een effect kan hebben op de Natura 2000 gebieden in de omgeving. In het bestemmingsplan is daarom vastgelegd (bij zowel bouwen als gebruik) dat veehouderijbedrijven in de

vergunningaanvraag dienen te onderbouwen dat er geen toename van stikstofdepositie is bij de aanvraag van een omgevingsvergunning (artikel 4.2.2 en artikel 4.4.3 van het bestemmingsplan Buitengebied 2014 eerste herziening 2016). Tevens kunnen veranderingen die niet vergunningplichtig zijn achteraf getoetst worden aan de gebruiksregels van het bestemmingsplan.

Als gevolg van deze regeling mogen veehouderijen alleen uitbreiden wanneer aangetoond is dat er geen effecten op Natura2000 gebieden (m.b.t. stikstofdepositie) ontstaan. Dat houdt in dat door deze regeling maatregelen aan de stalsystemen getroffen moeten worden om die effecten uit te sluiten.

Concreet:

Er mag geen significant negatief effect op Natura2000 gebieden ontstaan. Kritische depositiewaarde in die gebieden is al te hoog, dus er mag geen druppel stikstof bijkomen. Ontwikkelmogelijkheden zijn nihil, tenzij technische maatregelen ammoniakuitstoot kunnen verminderen of kunnen weghalen of wanneer veehouderijen stoppen en daardoor ruimte ontstaat in de stikstofdepositie. Niet alleen het aantal en soort dieren is hier relevant, maar ook de ligging van de locatie, de technische vooruitgang en externe factoren zoals stoppende veehouderijbedrijven.

Wettelijke verplichting: Geur

De Wet geurhinder en veehouderij bepaald dat veehouderijen dienen te voldoen aan normen die zijn vastgesteld in de Wet. Gemeenten mogen hier strenger beleid hanteren wanneer zij een geurvisie en verordening vaststellen. Wanneer alleen geur het afwegingskader zou zijn, is de ligging ten opzichte van gevoelige functies, het soort en aantal dieren en technische ontwikkeling een factor die bepaald of uitbreiding mogelijk is.

Wettelijke verplichting: directe doorwerking Verordening ruimte

De Verordening ruimte richt zich op het stimuleren van een zorgvuldige veehouderij en niet op het beperken van (intensieve) veehouderij. Volgens de Verordening is het niet mogelijk om een vergunning te krijgen voor het bouwen van bedrijfsgebouwen en het in gebruik nemen van bedrijfsgebouwen ten behoeve van de veehouderij, tenzij is aangetoond dat sprake is van een zorgvuldige veehouderij op basis van de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderijen (BZV). Deze regeling heeft een rechtstreekse werking en dient daarom ook te allen tijde overgenomen te worden in het bestemmingsplan.

Door middel van het instrument Brabantse Zorgvuldigheidsscore (BZV) dient een veehouderijbedrijf op verschillende aspecten en thema's aan te tonen dat sprake is van een zorgvuldige veehouderij en mag dan pas bouwen of gebruiken. De BZV is een afwegingskader die op verschillende aspecten (o.a. ook antibiotica, omgevingsdialog, landschappelijke inpassing en voorlichting/informatieverstrekking) toetst. De BZV is van toepassing bij aanvragen nieuwe vergunning voor bouwen (alleen nieuwe stal relevant) en/of gebruik (hele bedrijf relevant). De BZV stuurt op effecten en niet op aantal dieren.

Conclusie wettelijke kaders

Veehouderijen zijn op basis van de wettelijke regels beperkt in hun uitbreidingsmogelijkheden. Uitbreidingen in bouw of gebruik dienen emissieneutraal te zijn. Daarnaast dient nieuwe bebouwing te voldoen aan de Brabantse Zorgvuldigheidsscore. BZV toetst de thema's gezondheid, dierenwelzijn, brandpreventie, energie, fosfaatefficiëntie, geur, fijn stof, endotoxines, ammoniak, biodiversiteit, mineralenkringlopen en verbinding met de omgeving. De BZV valt onder de Crisis- en herstelwet, waardoor sprake is van een verbrede reikwijdte. Sommige aspecten zijn niet ruimtelijke relevant, maar mogen daarvoor wel onderdeel vormen van de BZV en een afwegingscriteria vormen bij vergunningverlening.

Mogelijke opties

De huidige regeling met betrekking tot diersoort en dierenaantallen is door de Afdeling afgewogen en geoordeeld dat de raad de beleidsvrijheid heeft om deze vanuit een goede ruimtelijke ordening vast te leggen. Dit omdat het ruimtelijk relevant is welk en hoeveel dieren per diersoort van invloed is op de ruimtelijk gevolgen (effecten) van een veehouderij op de omgeving.

Uit deze uitspraak volgt dat het uitsluitend mogelijk is om dieraantallen vast te leggen als dit ruimtelijk relevant is. Het is met andere woorden alleen mogelijk om op basis van de effecten van een veehouderij beperkingen op te leggen.

Gezondheid en ruimtelijk spoor

Gezondheid is een breed begrip en bestaat uit vele milieuelementen (geur, stikstof, endotoxinen, luchtkwaliteit etc.), maar ook uit ruimtelijke (landschappelijke inpassing) en programmatische elementen (verkeer en parkeren). Voor sommige onderdelen (geur, stikstof, luchtkwaliteit, verkeer etc.) zijn normen vastgesteld die gebaseerd zijn op onderzoek en monitoring en vastgelegd in wet & regelgeving. Voor deze aspecten zou je afzonderlijk strenger beleid kunnen vaststellen en verwerken in het bestemmingsplan.

Voor sommige nieuwe onderdelen is dat niet het geval (bijvoorbeeld zoönosen, endotoxinen) en het afgeleide daarvan (relatie veehouderij – volksgezondheid). Omdat nog geen sprake is van wetenschappelijk bewijs (onderzoek), is het lastig om daar regels aan te koppelen. Wanneer daar regels aan worden gekoppeld, gebeurt dit op basis van een voorzorgsbeginsel

Vorzorgsbeginsel

Is het mogelijk om uit voorzorg beperkingen te stellen aan ontwikkelingsmogelijkheden voor veehouderijen op basis van te verwachten negatieve effecten op de volksgezondheid. Op dit moment is nog onduidelijk (geen wetenschappelijk bewijs) wat precies de effecten zijn van veehouderijbedrijven op de volksgezondheid.

Uit de (lagere) rechtspraak en de literatuur blijkt dat als algemeen aanvaarde wetenschappelijke inzichten ontbreken, een ruimtelijke ontwikkeling niet is tegen te houden vanwege mogelijke gezondheidsrisico's. Pas bij *indicaties* dat een concrete ruimtelijke ontwikkeling, zoals uitbreiding van het aantal dieren op een veehouderij, een risico voor de volksgezondheid kan opleveren, moet de overheid in actie komen. Dan moet onderzocht worden of de mogelijke negatieve effecten op de volksgezondheid zodanig ernstig kunnen zijn dat dit aanleiding geeft om de ontwikkeling te verbieden of onder beperkingen toe te staan. De belangrijkste vraag in deze casus is, of het geen dat nu bekend is voldoende "indicatie" geeft om gezondheidsrisico's aan te tonen.

Op basis van deze stand van zaken, zijn er geen mogelijkheden om (enkel) vanuit het voorzorgsbeginsel directe beperkingen in het ruimtelijk spoor op te nemen. Door het woord "indicatie" zou je kunnen stellen dat een verwachting op gezondheidsrisico's mag/kan leiden tot een nieuw afwegingskader op volksgezondheid bij ontwikkeling van veehouderijen. Omdat nog geen jurisprudentie aanwezig, is een procedureel risico wel aanwezig.

Samengevat:

Wat kan niet?

- bestaande veehouderijen verder te beperken dan de vergunde situatie;
- Het aantal dieren vastleggen zonder nader motivering (ook niet ten behoeve van maximale uitbreiding).

Wat kan wel?

Op basis van ruimtelijk relevante aspecten (milieueffecten, verkeerseffecten etc.) die meetbaar zijn, onderzocht zijn en waarvoor het toetsings- en afwegingskader is vastgelegd in beleid kunnen in de regels voorwaarden worden verbonden aan de uitbreiding van veehouderijen die vanuit het oogpunt van de goede ruimtelijke ordening nodig worden geacht.

Concreet in relatie tot diersoort en dieraantallen

Loslaten van diersoort en dieraantallen

Wanneer de diersoorten en dieraantallen worden losgelaten betekent dit niet dat de gemeente Bladel overstroomt met dieren. Er ontstaat waarschijnlijk wel ontwikkelruimte. In de praktijk is deze, gezien het planMER minimaal. Uiteraard kan een veehouderij besluiten om te stoppen en daardoor ruimte creëren voor andere veehouderijbedrijven om te groeien (in aantal dieren), maar het is allerm minst zeker dat er inderdaad ruimte wordt gecreëerd. Techniek zal voor een groot deel leidend worden in dit verhaal en de maximale maatvoering (bouwvlak). Wanneer het diersoort en aantal dieren wordt losgelaten dient via een planMER (opnieuw) inzichtelijk te worden gemaakt wat de maximale ontwikkelvariant is en daarop moet weer geanticipeerd worden in het bestemmingsplan.

Mogelijkheden voor bepalen maximale variant te houden aantal dieren en diersoort

Het bepalen van een maximaal aantal dieren per locatie of voor het hele plangebied van bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Bladel is lastig en praktisch onmogelijk om te doen. Dit is afhankelijk van de ligging, externe factoren (stoppende boeren), soort dieren en technische vooruitgang/ontwikkeling. Dat zou betekenen dat de wettelijke normen de kaders vormen voor de effecten van de huidige veehouderijbedrijven. Per aspect dient berekend te worden wat dat betekent in diersoort en dieraantallen (bijvoorbeeld door op basis van stikstofdepositie te bepalen waar ruimte zit en op welke manier die ruimte benut kan worden). Er zijn zoveel factoren die relevant zijn voor het bepalen van de maximale ruimte dat dagelijks een andere situatie ontstaat. Berekenen en uitwerking is een zeer kostbare en tijdrovende handeling. In feite gaat de gemeente hier op de stoel van de ondernemer zitten om te bepalen wat wel en niet mogelijk is. Een andere vorm om de maximale variant te bepalen (diersoort en het aantal dieren) is ruimtelijke niet relevant en daardoor niet te bepalen.

Huidige vergund aantal dieren per locatie in de gemeente Bladel

In feite is dit de huidige situatie. Er is geen ruimte voor groei, enkel voor transformatie, transitie en nevenactiviteiten om verder te ontwikkelen (zie "Huidige factoren die ontwikkelmogelijkheden bepalen"). In dit geval zijn geen risico's (er is sprake van een vastgesteld bestemmingsplan), maar er is geen ruimte voor ontwikkeling bij veehouderijbedrijven. Elke ontwikkeling is voor ondernemers kostbaar en langdurig. Het risico in deze is dat niet meer wordt geïnvesteerd in het bedrijf omdat de ontwikkelingskansen nihil zijn, verrommeling van het landschap kan het gevolg zijn. Tevens kan dit van invloed zijn op het sociaal-maatschappelijk vlak (andere verdienmodellen voor de ondernemer, waaronder mogelijk illegale en zelfs criminele activiteiten). Het beiden van alternatieven kan hier een uitkomst bieden.

Huidig vergund totaal aantal dieren voor de hele gemeente Bladel

Het is mogelijk om het totaal aantal dieren per diersoort voor het hele plangebied (de gemeente Bladel) vast te leggen en dat als maximale grens aan te houden. Daarnaast gelden sowieso de regels m.b.t. de NB wet, geurverordening bouwvlak en de BZV. Het kan ruimte creëren, maar is wellicht alleen theoretisch omdat volgens de planMER er bijna geen ontwikkelruimte is in Bladel, tenzij nieuwe technieken worden gevonden om de ammoniak drastisch te reduceren en bedrijven stoppen. Waarschijnlijk zal het aantal dieren zelfs afnemen, simpelweg omdat de effecten niet meer dieren toestaan. Wanneer iemand met 100 koeien stopt, wil dat niet zeggen dat elders 100 koeien meer gehouden kan worden.

Bijlage 2 Overzicht (mogelijkheden voor aanpassing) normering diverse aspecten veehouderijen

	Dier-aantal-len	Bouw-blok-groot-te	Geur	Fijnstof	Ammoni-ak	Endo-toxinen	Afstand	Zoöno-sen	Geluid
Huidige normen	geen	1,5 ha	woon-kern neter-sel: 0,1 oue/m ³ woon-kern overige: 1 oue/m ³ buiten-gebied: 10 oue/m ³	pm10: 40 µg/m ³ pm2,5: 25 µg/m ³	varieert afhankelijk van dier-soort en stalsys-teem	geen	100 meter	geen	dag: 45 db(a) avond: 40 db(a) nacht: 35 db(a)
Advieswaar-den	geen	geen	woon-kern: 4,7 ou/m ³ buiten-gebied: 10,3 ou/m ³	Geen toename van emis-sies	geen beschik-baar per veehoude-rij	30 eu/m ³	250 meter	geen	50 db(a) lden (ver-hoogde bloed-druk) 40 db(a) lnight (slaap-versto-ring) 35 db(a) lden, in woning 30 db(a) lnight, in woning
Gevolgen van hante-ren advies-waarden op dieraantallen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.*	afhankelijk van tech-nieken	n.v.t.	afhanke-lijk van tech-nieken	geen tot weinig	-	niet be-kend
Op dit mo-ment wette-lijke moge-lijkheid tot aanscher-pen**	nee	nee	ja	Ja via bestem-mingsplan	Ja via bestem-mingsplan	Ja via handrei-king	ja, via bestem-mingsplan	nee	nee
Toekomst-perspectief	wet dieraan-tallen	niet be-kend	geur-normen blijven in stand. op landelijk niveau mogelijk aan-scher-ping	verdere aanscher-ping	verdere aanscher-ping	gebruik van endo-toxinen toetsingska-der wordt in de toe-komst verplicht bij nieu-we ont-wikke-lingen	meer mogelij-heden voor ge-meenten om zelf afstanden te bepalen	afhanke-lijk van weten-schappe-lijk onder-zoek	niet be-kend

* Op dit moment worden in Bladel al strengere normen gehanteerd dan de advieswaarden.

** Met geel is gemarkeerd waar Bladel nu bij het nieuwe beleid gebruik maakt van de mogelijkheid tot strengere regelgeving.

Bijlage 3 Memo Keuzemogelijkheden beleid veehouderijen

M E M O

---

afdeling Ontwikkeling

Aan : Het college van B&W
Van : Claudia Rieswijk & Tom van Rijssel
Betreft : Keuzemogelijkheden beleid veehouderijen
Datum : 15 februari 2017

1. AANLEIDING

De evaluatie en keuzenota voor het plattelandsbeleid van de gemeente Bladel is in december 2016 vastgesteld. De gemeenteraad heeft bepaald dat zij op 11 mei 2017 het nieuwe beleid willen vaststellen. Hierbij zijn met betrekking tot veehouderijen drie ambities vastgesteld die grote invloed hebben op de beleidskeuzes:

1. De gemeente Bladel streeft naar een maximale beperking van de gezondheidsrisico's met betrekking tot veehouderij. We nemen onze verantwoordelijkheid als het gaat om ontwikkelingen die mogelijk nadelige gevolgen kunnen hebben voor de gezondheid van onze burgers.
2. De gemeente Bladel streeft naar het verbeteren en het creëren van een goed woon- en leefklimaat voor burgers in het buitengebied. Onder een goed woon- en leefklimaat wordt in ieder geval geen overbelasting op het gebied van emissies of een negatieve beleving verstaan zoals eerder met het onderzoek naar urgentiegebieden inzichtelijk is gemaakt.
3. We streven een goed (agrarisch) ondernemersklimaat in het buitengebied na zodat een gezonde bedrijfsontwikkeling mogelijk blijft en dit kan bijdragen aan het doel om het "Economisch hart van de Kempen" te blijven.

De gemeente gaat met deze ambities de uitdaging aan om beleid te formuleren waarbij een zorgvuldige afweging wordt gemaakt tussen enerzijds risico's voor gezondheid en milieu en anderzijds de economische belangen van agrarisch ondernemers.

Het college van B&W heeft op 14 februari 2017 aangegeven graag de beschikking te hebben over een compleet overzicht van alle mogelijke beleidskeuzes. Per beleidskeuzes moet inzicht worden gegeven in de risico's met betrekking tot gezondheid/milieu. Ook moet inzichtelijk zijn in welke mate agrarisch ondernemers worden beperkt in hun bedrijfsgroei. Daarnaast moet ook worden vermeld als de beleidskeuze andere van belang zijnde neveneffecten heeft, bijvoorbeeld op juridisch en/of financieel gebied.

2. WERKWIJZE

Als input voor deze Memo hebben juridisch en ruimtelijk adviseurs van BRO een overzicht opgesteld van alle mogelijkheden waarop gemeenten (rechtsgeldig) invloed kunnen uitoefenen op veedichtheid. Om zeker te weten dat de resultaten compleet zijn, zijn ook nog gesprekken gevoerd met de Provincie, GGD, Omgevingsdienst en andere gemeenten. Dit heeft geleid tot enkele aanvullingen. De resultaten zijn afgestemd met collega's binnen de gemeente Bladel en besproken met het college van B&W.

3. DOEL VAN DEZE MEMO

Wij vragen het college op basis van de gegevens van deze memo een besluit te nemen voor de te kiezen beleidsrichting en van welke opties zij hiervoor gebruik willen maken om invulling te geven aan de beleidsrichting (zie tabel 1 t/m 3). Deze keuze zal dan worden uitgewerkt in het college – en raadsvoorstel die resp. op 14 maart (collegevergadering) en 11 mei (raadsvergadering) worden behandeld.

4. ACHTERGRONDINFORMATIE

Naar aanleiding van het overleg op 14-02-2017 jl. is gebleken dat er behoefte is om enkele termen nader toe te lichten. We hebben getracht om dit beknopt maar wel begrijpelijk te doen. Er wordt dus niet in detail op alle onderwerpen in gegaan. De inhoud van deze memo is mede tot stand gekomen door input en afstemming met een planoloog, jurist en specialist milieu van BRO (opsteller bestemmingsplan buitengebied) en twee juristen en een beleidsmedewerker van de provincie.

Proces

Eerder is een raadsmededeling opgesteld met betrekking tot het (totale) proces. Deze raadsmededeling heeft kenmerk R2017.007 en staat op de agenda van de commissie grondgebied 20 februari 2017. Volledigheidshalve willen we hiernaar verwijzen.

Wat is binnenplans en wat is buitenplans?

Een bestemmingsplan geeft aan wat toegestaan is qua gebruik en bouwen op een perceel. Als iemand iets wil dat niet rechtstreeks mogelijk is in het bestemmingsplan moet van het bestemmingsplan afgeweken worden. In een bestemmingsplan kunnen zogenaamde binnenplanse afwijkingmogelijkheden opgenomen worden. De term 'binnenplans' houdt in dat in het bestemmingsplan zelf voorwaarden staan opgenomen waaraan een initiatief moet voldoen om af te mogen wijken van het bestemmingsplan. Dan kan een initiatiefnemer zien onder welke voorwaarden de gemeente medewerking verleent aan een afwijking van het bestemmingsplan. Als iemand iets wil wat niet direct in het bestemmingsplan mogelijk is en ook niet voorzien wordt met een binnenplanse afwijking kan de wijziging middels een zogenaamde buitenplanse procedure doorgevoerd worden. Hiervoor maakt de gemeente dan separaat een afweging of de gevraagde afwijking passend is binnen het actuele beleidskader. Vaak worden hiertoe beleidsregels opgesteld, zoals de Nota plattelandsbeleid.

Vergund aantal dieren

Om bedrijfsmatig dieren te mogen houden moet worden volaan aan de voorwaarden van het Activiteitenbesluit. Als een ondernemer meer dieren houdt dan in het Activiteitenbesluit is opgenomen moet hij in het bezit zijn van een vergunning voor de activiteit milieu. In deze vergunning is opgenomen hoeveel dieren een ondernemer mag houden. Wanneer zo'n vergunning is afgegeven en onherroepelijk is, heeft een ondernemer recht op het houden van het aantal dieren zoals dit in de vergunning is vermeld. Een gemeente kan de vergunning niet intrekken. Een uitzondering bestaat als 3 jaar op rij bij een controle geconstateerd wordt dat er geen dieren worden gehouden of minder dan waarvoor een vergunning is afgegeven. Dan kan het aantal dieren in de vergunning naar beneden worden bijgesteld of in zijn geheel worden ingetrokken. Hiervoor hanteren we het toezicht en handhavingbeleid zoals door VTH opgesteld. Het feitelijk aantal dieren ten opzichte van het vergund aantal dieren op een bedrijf kan verschillen. Meestal worden er minder dieren gehouden dan vergund is, vaak als gevolg van bedrijfstechnische redenen en soms vanwege marktomstandigheden. Het is niet toegestaan om meer of andere dieren te hebben dan vergund is. Er kan dus een latente ruimte zijn binnen bepaalde vergunningen voor de activiteit milieu op een bedrijf. Soms kan de gemeente maatwerkvoorschriften opnemen in een vergunning of ambtshalve de vergunningsvoorwaarden aanscherpen.

Maximaal aantal dieren vs vergund aantal dieren

In 2013 heeft de gemeenteraad vastgesteld dat agrarisch ondernemers in Bladel niet meer dan 300 Nge aan dieren mogen houden. Uit de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak is gebleken dat de gemeente niet mag sturen op maximaal aantal dieren (een plafond instellen bovenop het vergund aantal dieren) omdat dit niet ruimtelijk relevant is. De bestuursrechter heeft aangegeven dat er mogelijkheden zijn een ruimtelijke afweging te maken als een bedrijf op 7 aspecten wordt beoordeeld, (zie uitspraak van 15 november 2015) waaronder aard van omgeving, toekomstplannen bedrijf, uitstraling bedrijf en dergelijke. Dit vereist een grote ambtelijke inzet omdat in kaart te brengen en te beoordelen. Wel is het mogelijk om het maximaal vergund aantal dieren in een ruimtelijk plan op te nemen. Dit is wel ruimtelijk relevant, omdat de milietechnische normen ook als ruimtelijk relevant zijn erkend en bij de vergunningverlening ten opzichte van de omgeving zijn afgewogen. Zoals eerder onder *vergund aantal dieren* beschreven kan er nog wel latente ruimte zijn op een perceel. Er zijn dus twee manieren van sturen op het maximaal aantal dieren, waarvan er één juridisch gezien mogelijk is:

1. Maximaal vergund per bedrijf (juridisch mogelijk);
2. Maximaal plafond (juridisch onmogelijk, tenzij beoordeling per bedrijf of gebied).

Structuurvisie vs bestemmingsplan / omgevingsvisie vs omgevingsplan

Een structuurvisie (wordt omgevingsvisie) scheidt op hoofdlijnen de kaders voor het ruimtelijk beleid van de gemeente. De Plattelandsnota heeft de gemeenteraad dan ook als structuurvisie vastgesteld. Dit vormt de onderlegger voor de juridische vertaling van de visie naar een bestemmingsplan (wordt omgevingsplan). De regels en verbeelding van een bestemmingsplan vormen de juridische uitwerking van het bestemmingsplan en zijn rechtsgeldig. Het zijn dus de juridische toetsingskaders. Een toelichting van een bestemmingsplan geeft toelichting op beleid en keuzes en speelt in sommige gevallen een rol bij de toetsing van het juridisch kader. De digitale versie van het bestemmingsplan zoals gepubliceerd op de landelijke voorziening www.ruimtelijkeplannen.nl is rechtsgeldig. Het beleid dat wordt vastgesteld krijgt dus pas rechtskracht zodra dit vertaald is naar een bestemmingsplan. Aan een bestemmingsplan wordt getoetst om een vergunning voor bouwen of gebruik wel of niet te verlenen. Een vergunning voor milieu mag niet verleend worden als een vergunning voor gebruik of bouwen niet verleend kan worden en andersom. Dit biedt rechtszekerheid voor zowel ondernemers als burger.

Toets bestemmingsplan en juridische gevolgen d.d. aanvragen

Als een bestemmingsplan vastgesteld is en in werking is getreden, worden aanvragen voor de activiteit bouwen getoetst aan dat geldende bestemmingsplan. In onze gemeente wordt getoetst aan het geldende bestemmingsplan Buitengebied Bladel 2014. Zodra een ontwerpbestemmingsplan ter inzage ligt geldt in beginsel een aanhoudingsplicht en moet een vergunningaanvraag hier ook aan getoetst worden. Er zijn verschillende varianten mogelijk:

- A. Als een vergunningaanvraag past binnen het geldende bestemmingsplan en binnen het ontwerp bestemmingsplan dan moet de vergunning verleend worden met doorbreking van de aanhouding;
- B. Als de vergunningaanvraag past binnen het geldende bestemmingsplan maar niet binnen het ontwerp bestemmingsplan moet de vergunning aangehouden worden;
- C. Als een vergunning is aangehouden wegens strijd met het ontwerp bestemmingsplan moet op het moment van vaststelling van dat ontwerp bestemmingsplan een besluit genomen worden. Als de aanvraag dan nog steeds in strijd is met het nieuwe bestemmingsplan dan moet deze geweigerd worden;
- D. Als de aangehouden aanvraag past binnen het nieuwe bestemmingsplan kan deze alsnog verleend worden;
- E. Als na vaststelling van het nieuwe bestemmingsplan een vergunningsaanvraag wordt ingediend wordt deze getoetst aan het nieuwe bestemmingsplan. Als deze aanvraag binnen het nieuwe bestemmingsplan past moet deze verleend worden;
- F. Als deze aanvraag niet binnen het nieuwe bestemmingsplan past moet deze geweigerd worden. Vaak wordt dan tevens beoordeeld of er geen buitenplanse afwijkingmogelijkheden zijn.

Praktijkvoorbeeld:, een aanvraag die op 12 mei 2017 wordt ingediend wordt getoetst aan het op 11 mei 2017 vastgestelde bestemmingsplan. Waarbij wel het voorbehoud gemaakt dient te worden dat de Afdeling Bestuursrechtspraak een bestemmingsplan of een gedeelte daarvan kan vernietigen waardoor je als gemeente "terug valt" op het daarvoor geldende bestemmingsplan. Kortom: je weet pas zeker dat je besluit (om een vergunning te verlenen of te weigeren) op basis van een vastgesteld bestemmingsplan stand houdt als dit onherroepelijk is.

5. ALGEMEEN

Het bestemmingsplan Buitengebied Bladel 2014 is naar aanleiding van de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak op 24 maart 2016 opnieuw door de gemeenteraad vastgesteld. De afdeling bestuursrechtspraak had namelijk geoordeeld dat de 300 Nge systematiek niet in het bestemmingsplan gehanteerd mag worden. De raad heeft besloten om de binnenplanse ontwikkelmogelijkheden voor veehouderijen te schrappen in het bestemmingsplan (eerste herziening van het bestemmingsplan Buitengebied 2014). Daardoor zijn veehouderijbedrijven in het bestemmingsplan begrensd op diersoort en het vergunde aantal dieren. Uitbreiding van het aantal dieren en verandering van diersoort is nu uitsluitend buitenplans mogelijk. Aanvullend heeft de gemeenteraad op 15 december 2016 besloten dat niet wordt meegewerkt aan een buitenplanse afwijking wanneer meer dieren gehouden worden en/of meer fijnstof wordt uitgestoten. Dat betekent dat er nu zowel binnenplans als buitenplans geen uitbreiding van dieren mogelijk is. Dit tot en met mei 2017, ervan uitgaande dat op 11 mei 2017 een nieuw bestemmingsplan wordt vastgesteld.

Vanaf 07-09-2016 heeft het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied Bladel 214, eerste herziening 2016 ter inzage gelegen. Dit bestemmingsplan betreft een herziening op onderdelen en dient in relatie met het bestemmingsplan Buitengebied Bladel 2014 te worden gelezen. Hierin is opgenomen dat niet

meer (of andere soort) dieren dan vergund gehouden mogen worden. Met betrekking tot het aantal toegestane dieren per agrarisch bedrijf is concreet het volgende in het bestemmingsplan opgenomen:

“4.4.2 Maximum aantal toegestane dieren en soort dieren per agrarisch bedrijf

Het is per agrarisch bedrijf niet toegestaan om per diersoort meer, dan wel andere soorten dieren te houden dan het maximum aantal toegestane dieren per diersoort, zoals per agrarisch bedrijf is aangegeven in de tabel opgenomen in Bijlage 1 bij deze regels.”

In bijlage 1 bij de regels zijn alle vergund aantal en soort dieren vastgelegd (bron bvb). Hieronder een uitsnede daarvan (willekeurig locatie) voor de beeldvorming.

5528NM4	De Langrijt	HOOGELOON	Gespeende biggen (< 50 kg)	538
5528NM4	De Langrijt	HOOGELOON	Guste en dragende zeugen	288
5528NM4	De Langrijt	HOOGELOON	Dekberen, 7 maanden en ouder	3
5528NM4	De Langrijt	HOOGELOON	Kraamzeugen incl biggen	80
5528NM4	De Langrijt	HOOGELOON	Guste en dragende zeugen	231
5528NM4	De Langrijt	HOOGELOON	Gespeende biggen (< 50 kg)	254
5528NM4	De Langrijt	HOOGELOON	Kraamzeugen incl biggen	91
5528NM4	De Langrijt	HOOGELOON	Guste en dragende zeugen	26
5528NM4	De Langrijt	HOOGELOON	Kraamzeugen incl biggen	12
5528NM4	De Langrijt	HOOGELOON	Gespeende biggen (< 50 kg)	1904
5528NM4	De Langrijt	HOOGELOON	volwassen paarden (3 jaar en ouder)	8
5528NM4				

Op het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied Bladel 2014 eerste herziening 2016 zijn 24 zienswijzen binnengekomen over het beleid met betrekking tot veehouderijen in relatie tot de plattelandsnota. Aan de hand van de vaststelling van nieuw beleid in de plattelandsnota worden de zienswijzen behandeld en het bestemmingsplan vervolgens vastgesteld. Om te komen tot nieuw beleid en de vertaling daarvan naar juridische instrumenten in een bestemmingsplan zijn de (on)mogelijkheden verkent met betrekking tot veehouderijen in het bestemmingsplan. Onder het volgende kopje wordt ingegaan op drie wettelijk verplichte kaders die te allen tijde de ontwikkelmogelijkheden voor veehouderijen bepalen, ongeacht wat het gemeentelijke beleid is.

6. WETTELIJKE KADERS

a. Wettelijke verplichting: géén toename van de stikstofdepositie

Voor het bestemmingsplan 'Buitengebied Bladel 2014' is een planMER en een passende beoordeling opgesteld. Het bestemmingsplan 'Buitengebied Bladel 2014, eerste herziening 2016' betreft alleen wijzigingen waarvoor de planMER ook op van toepassing is. In de planMER en de passende beoordeling is geconcludeerd dat elke uitbreiding van ammoniakemissie binnen het plangebied een effect kan hebben op de Natura 2000 gebieden in de omgeving. In het bestemmingsplan is daarom vastgelegd (bij zowel bouwen als gebruik) dat veehouderijbedrijven in de vergunningsaanvraag dienen te onderbouwen dat er geen toename van stikstofdepositie is bij de aanvraag van een omgevingsvergunning (artikel 4.2.2 en artikel 4.4.3 van het bestemmingsplan Buitengebied 2014, eerste herziening 2016). Tevens kunnen veranderingen die niet vergunningplichtig zijn achteraf getoetst worden aan de gebruiksregels van het bestemmingsplan. Als gevolg van deze regeling mogen veehouderijen alleen uitbreiden wanneer aangetoond is dat er geen effecten op Natura2000 gebieden (m.b.t. stikstofdepositie) ontstaan. Dat houdt in dat door deze regeling maatregelen aan de stalsystemen getroffen moeten worden om die effecten uit te sluiten. Er mag geen significant negatief effect op Natura2000 gebieden ontstaan. De kritische depositiewaarde in die gebieden is al te hoog, dus er mag geen druppel stikstof bijkomen. De kans dat een ondernemer meer dieren kan houden dan nu al vergund, is daardoor klein, tenzij technische maatregelen ammoniakuitstoot kunnen verminderen of kunnen weghalen of wanneer veehouderijen stoppen en daardoor ruimte ontstaat in de stikstofdepositie. Niet alleen het aantal en soort dieren is hier relevant, maar ook de ligging van de locatie, de technische vooruitgang en externe factoren zoals stoppende veehouderijbedrijven.

b. Wettelijke verplichting: Geur

De Wet geurhinder en veehouderij bepaald dat veehouderijen dienen te voldoen aan normen die zijn vastgesteld in deze Wet. Gemeenten mogen hier strenger beleid hanteren wanneer zij een geurvisie en geurverordening vaststellen. Wanneer alleen geur het afwegingskader zou zijn, is de ligging ten opzichte van gevoelige functies, het soort en aantal dieren en technische ontwikkeling een factor die bepaald of uitbreiding mogelijk is. Aangezien het aspect geur via de Wet geurhinder en veehouderij wordt bepaald is het niet toegestaan dit in een bestemmingsplan te regelen. Dit is een vorm van door-kruising van sectorale wetgeving. Eerder is bij de uitspraak over de vernietiging van de 300 Nge door de Afdeling bestuursrechtspraak geoordeeld dat dit niet mag. Het draaien aan de "knop" kan maar dan wel via het spoor van de geurverordening. Op dit moment maakt de gemeente Bladel gebruik van deze mogelijkheid en zijn de geurnormen aangescherpt. In de evaluatie is vastgesteld dat de geurproblematiek al sterk is verminderd en met de huidige normen nog verder zal verminderen.

c. Wettelijke verplichting: directe doorwerking Verordening ruimte

De Verordening ruimte 2014 richt zich op het stimuleren van een zorgvuldige veehouderij door het toestaan van ontwikkelingen en die te toetsen aan bovenwettelijke normen. Dat is iets anders dan het beperken van (intensieve) veehouderijen. Volgens de Verordening is het niet mogelijk om een vergunning te krijgen voor het bouwen van bedrijfsgebouwen en het in gebruik nemen van bedrijfsgebouwen ten behoeve van de veehouderij, tenzij is aangetoond dat sprake is van een zorgvuldige veehouderij op basis van de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderijen (BZV). Deze regeling heeft een rechtstreekse werking en dient daarom ook te allen tijde te worden toegepast bij het beoordelen van omgevingsvergunningen voor milieu. De regels moeten binnen 1 of 2 jaar één op één overgenomen worden in het bestemmingsplan. Door middel van het instrument Brabantse Zorgvuldigheidsscore (BZV) dient een veehouderijbedrijf die wil ontwikkelen op verschillende aspecten en thema's aan te tonen dat sprake is van een zorgvuldige veehouderij om te mogen bouwen of gebruiken. De BZV is een bovenwettelijke norm en toetst de thema's gezondheid, dierenwelzijn, brandpreventie, energie, fosfaatefficiëntie, geur, fijn stof, endotoxines, ammoniak, biodiversiteit, mineralenkringlopen en verbinding met de omgeving. De BZV is van toepassing bij aanvragen nieuwe vergunning voor bouwen (alleen nieuwe stal relevant) en/of gebruik (hele bedrijf relevant). De BZV stuurt op effecten en niet op aantal dieren.

d. Conclusie wettelijke kaders

Veehouderijen zijn op basis van de wettelijke regels beperkt in hun uitbreidingsmogelijkheden. Uitbreidingen in bouw of gebruik dienen emissieneutraal te zijn. Daarnaast dient nieuwe bebouwing te voldoen aan de Brabantse Zorgvuldigheidsscore. De BZV is als een pilot in het kader van de Omgevingswet tot stand gekomen en valt onder de Crisis- en herstelwet, waardoor sprake is van een verdede reikwijdte. Sommige aspecten zijn niet ruimtelijk relevant, maar mogen wel onderdeel vormen van de BZV en een afwegingscriteria vormen bij vergunningverlening. Praktijk is wel dat veel bedrijven aan de normen voldoen en kunnen uitbreiden als nieuwe maatregelen getroffen worden. Dat zijn er in de gemeente Bladel 35. De provincie is voornemens om de BZV verder te ontwikkelen en steeds de "lat een stukje hoger te leggen". De provincie overweegt om bedrijven die gebruikmaken van geen of verouderde technieken te verplichten modernisering door te voeren op basis van provinciaal of gemeentelijk beleid. De gemeente kan dat ook door verleende vergunningen opnieuw te beoordelen en mogelijk aangescherpte voorwaarden op te leggen.

7. ANDERE KADERS

Naast de wettelijke kaders zoals zojuist benoemd zijn er ook nog andere kaders waar rekening mee gehouden dient te worden. Hieronder volgt de nadere toelichting:.

a. Ruimtelijke effecten (uitspraak)

De huidige regeling met betrekking tot diersoort en dieren aantallen is door de Afdeling afgewogen en geoordeeld dat de raad de beleidsvrijheid heeft om deze vanuit een goede ruimtelijke ordening vast te leggen. Dit omdat het ruimtelijk relevant is welk en hoeveel dieren per diersoort van invloed is op de ruimtelijke gevolgen (effecten) van een veehouderij op de omgeving. Uit deze uitspraak volgt dat het uitsluitend mogelijk is om dieren aantallen vast te leggen als dit ruimtelijk relevant is. Het is met andere woorden alleen mogelijk om op basis van de effecten van een veehouderij beperkingen op te leggen. Vanwege de invoering van de Omgevingswet is het de verwachting dat het begrip "ruimtelijk relevant" geleidelijk wordt losgelaten en wordt vervangen door het begrip een "goed woon- en leefklimaat". Bepaald moet dan worden wat dat begrip feitelijk betekent. De gemeente kan daar invulling aan geven in haar eigen beleid, voor zover dat niet ingaat tegen het beleid van Rijk en provincie.

b. Stoppen van bedrijven financieren

Als je geen enkel risico wil nemen en de groei van (één van) de 35 potentiële locaties wil voorkomen is het ook mogelijk om een bedrijfsbeëindiging te stimuleren. Hiervoor zou je als gemeente een (forse) financiële bijdrage beschikbaar kunnen stellen. Dit is weliswaar geen ruimtelijke optie. Beperkt budget van circa € 100.000,- is beschikbaar in de reserve Ruimtelijke kwaliteit.

c. Gezondheid en ruimtelijk spoor

Diverse onderzoeken tonen aan veehouderij effect heeft op de gezondheid via de uitstoot van fijnstof, ammoniak, endotoxinen, zoönosen en geluid van mest, transport en direct vanaf het dier. Op dit moment worden niet al deze aspecten (voldoende) meegenomen in de vergunningverlening. Een optie is om normen te stellen voor veedichtheid, tenminste tot de gezondheidseffecten bekend zijn en de wet – en regelgeving is aangepast. Hoewel landelijke overheid erkent dat veedichtheid invloed heeft op gezondheid en milieu, is het vooralsnog niet mogelijk om alle gezondheidsaspecten mee te nemen in de vergunningverlening en/of normen te stellen voor veedichtheid. Uit jurisprudentie en gesprekken met overheden en juristen blijkt dat aspecten zoals endotoxinen (nog) niet voldoende onderbouwd zijn als zijnde ruimtelijk relevant, waardoor ze (nog) niet in een bestemmingsplan kunnen worden opgenomen. Wanneer daar op dit moment toch regels aan worden gekoppeld, gebeurt dit feitelijk op basis van een verzorgingsbeginsel. De bestuursrechter accepteert dit niet. Tot die tijd worden gemeenten door o.a. Provincie en gezondheidsdeskundigen geadviseerd zoveel als mogelijk rekening te houden met gezondheid. Ondertussen zijn vervolgonderzoeken gestart om meer wetenschappelijk bewijs aan te leveren, en werken landelijke en provinciale overheden aan beleid waarmee veedichtheid kan worden beïnvloedt (Wet Veedichtheid & Staldering (kopje d).

d. Staldering

Op 12 december 2016 heeft de gemeente van de MRE een schrijven gehad met als onderwerp: Propositie Versnellingsafspraken Provincie Noord-Brabant – Regio Zuidoost-Brabant” Wat betreft de “Transitie Veehouderij” wordt aangegeven dat dit noodzakelijk en urgent is en dat de urgentie van de versnelling ook in de Kempen aanwezig is. Hierbij worden Natuur (stikstof, fosfaat en biodiversiteit), gezondheid en veiligheid (fijn stof, endotoxinen), milieu (vitale bodem en waterkwaliteit) en sociale leefomgeving als belangrijke thema’s beschreven. Daarnaast is er ook een grote behoefte om te werken aan een economisch duurzame sector. In het kader van deze versnelling van de transitie naar een economisch duurzame agrofoodsector wil de provincie samen met o.a. de Kempen regio verdere invulling geven aan een mix van instrumenten (saldering, verordening stikstof, BZV) wat de agrarische ondernemers kan helpen bij het maken van duurzame keuzes. Keuzes die er toe moeten leiden dat de sector verder innoveert en de milieudruk en de druk op gezondheid snel minder worden. Desgewenst wordt maatwerk per regio toegepast. Uit overleg met de ambtelijke collega’s van de provincie blijkt dat de planning is dat Provinciale Staten in juni 2017 een besluit nemen. Concreet hebben we ook besproken welke wijzigingen te verwachten zijn. Voor wat betreft de veehouderij en het provinciale beleid, in de vorm van de Verordening ruimte, wordt het begrip “stalderen” geïntroduceerd/toegevoegd. Stalderen is geen planologisch instrument maar dat wordt, vergelijkbaar met dierrechten of Ruimtevoor-Ruimte, een apart spoor. De exacte vorm wordt nog bekend gemaakt maar het wijst er wel op dat het stalderen enkel betrekking zal hebben op de varkens- en pluimveehouderijen en dus niet voor rundveehouderijen. Het zal waarschijnlijk ook een rechtstreeks doorwerkende regel worden die na vaststelling dus meteen van toepassing is op de gemeente. Er is aangegeven dat stalderen los staat van het oplossen van overlast op specifieke locaties. Het doel van stalderen is dat het toepassen van nieuwe technieken en systemen momenteel ruimte creëren voor andere ontwikkelingen. Omdat er voor 5 jaar een interim wet dierenaantallen is kan de provincie vanuit het verzorgingsbeginsel gaan sturen op dierplaatsen. Omdat rundveehouderijen vooralsnog niet hoeven te stalderen kunnen deze bedrijven de “gaten” die ontstaan door toepassing van nieuwe systemen of technieken opvullen. De regio’s/gebieden waar staldering op van toepassing zal zijn volgen nog. Het voorstel is in voorbereiding en moet nog in routing gebracht worden. Verwachting is dat dit in maart 2017 het geval zal zijn.

Samengevat

Wat kan niet:

- Bestaande veehouderijen verder beperken dan de vergunde situatie;
- Het aantal dieren vastleggen zonder nadere motivering (ook niet t.b.v. maximale uitbreiding).

Wat kan wel:

- Op basis van ruimtelijk relevante aspecten die meetbaar zijn, onderzocht zijn en waarvoor het toetsings- en afwegingskader is vastgelegd in beleid, kunnen in de regels voorwaarden wor-

den verbonden aan de uitbreiding van veehouderijen die vanuit het oogpunt van de goede ruimtelijke ordening noodzakelijk worden geacht.

- Als gemeente zouden we actiever kunnen controleren op feitelijk aanwezige dieren en daarmee de latente ruimte in vergunningen gaan intrekken.
- We kunnen strengere voorwaarden opleggen
- We kunnen niet gebruikte ruimte in bestemmingsplannen weg bestemmen.

8. CONCLUSIE, CONCRETE MOGELIJKHEDEN IN RELATIE TOT DIERSOORT EN DIERAANTALLEN

Op basis van alle beschikbare kennis en instrumenten heeft de gemeente in het ruimtelijk spoor verschillende mogelijkheden om middels een bestemmingsplan sturing te geven. Uiteraard geldt voor iedere optie dat eerder genoemde andere "sporen" zoals NB-Wet, stalderen (is de verwachting), rechtstreekse doorwerking van de Verordening ruimte (o.a. BZV) en sectorale wetgeving (o.a. geur) van toepassing zijn. De opties worden hieronder weergegeven. Een van de beschreven opties zal het voorstel worden en de overige opties zullen de alternatieven zijn.

Optie 1. Loslaten van diersoort en dierenaantallen

Wanneer de diersoorten en dierenaantallen in het bestemmingsplan worden losgelaten betekent dit dat 35 bedrijven nog voldoende bouwblokgruote bezitten om in dieraantallen te kunnen uitbreiden. In bijlage I. is een prognose opgenomen van de groei die dan zou kunnen ontstaan. De beschikbaarheid van techniek voor de beperking van emissies zal voor een groot deel leidend worden in de (on)mogelijkheden voor groei. Wanneer het diersoort en aantal dieren wordt losgelaten dient via een planMER (opnieuw) inzichtelijk te worden gemaakt wat de maximale ontwikkelvariant is en daarop moet weer geanticipeerd worden in het bestemmingsplan. De ontwerp herziening van het bestemmingsplan kan dan niet zonder meer vastgesteld worden en dat zal in het proces van besluitvorming voor vertraging zorgen. Overigens blijft het voor ondernemers mogelijk om stallen te slopen en daarvoor efficiëntere nieuwe te bouwen.

Optie 2. Bepalen van een maximale variant te houden aantal dieren en diersoort

Het bepalen van een maximaal aantal dieren (in de vorm van een "plafond" en dus NIET op basis van het vergund aantal dieren) per locatie of voor het hele plangebied van bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Bladel is lastig en praktisch onmogelijk om te doen. Dit is mede afhankelijk van de ligging, externe factoren (stoppende boeren), soort dieren en technische vooruitgang/ontwikkeling. Dat zou betekenen dat de wettelijke normen de kaders vormen voor de effecten van de huidige veehouderijbedrijven. Per aspect dient berekend te worden wat dat betekent in diersoort en dierenaantallen (bijvoorbeeld door op basis van stikstofdepositie te bepalen waar ruimte zit en op welke manier die ruimte benut kan worden). Er zijn zoveel factoren die relevant zijn voor het bepalen van de maximale ruimte dat dagelijks een andere situatie ontstaat. Berekenen en uitwerking is een zeer kostbare en tijdrovende handeling. In feite gaat de gemeente hier op de stoel van de ondernemer zitten om te bepalen wat wel en niet mogelijk is. Een andere vorm om de maximale variant te bepalen (diersoort en het aantal dieren) is ruimtelijke niet relevant en daardoor niet te bepalen.

Optie 3. Huidige vergund aantal dieren per locatie in de gemeente Bladel als maximum aanhouden, alleen buitenplanse afwijkingen zijn mogelijk.

In feite is dit de huidige situatie zoals in het ontwerp bestemmingsplan Buitengebied 2014, eerste herziening 2016 opgenomen is. Er is binnenplans geen ruimte voor groei, wel voor transformatie, transitie en nevenactiviteiten om verder te ontwikkelen. In dit geval zijn er geen risico's (als er sprake is van een vastgesteld bestemmingsplan), maar er is binnenplans geen ruimte voor groei (behalve dan groei tot wat als maximum in de bestaande vergunningen voor de activiteit milieu is opgenomen). Elke ontwikkeling moet buitenplans en dat is voor ondernemers kostbaar (bedragen voor de leges en de kosten voor het opstellen van een ruimtelijke onderbouwing bedragen al snel € 10.000,- per plan) en langdurig (doorlooptijd excl. beroep bedraagt al snel een jaar). Het risico in deze is dat niet meer wordt geïnvesteerd in het bedrijf, ook niet door de zogenaamd "midden- en kleinbedrijven" in de sector, omdat de ontwikkelingskansen nihil en extra belastend zijn, verrommeling van het landschap kan het gevolg zijn. Tevens kan dit van invloed zijn op het sociaal-maatschappelijk vlak (andere verdienmodellen voor de ondernemer, waaronder mogelijk illegale en zelfs criminele activiteiten). Het bieden van ruimere alternatieven kan hier een uitkomst bieden. Echter moet dan ook in relatie tot andere beleidsvelden bekeken worden of dat wenselijk is. Als gemeente zou je middels een beleidsregel naast je bestemmingsplan wel een kader kunnen schetsen waaraan je verzoeken om een buitenplanse afwijking gaat toetsen. Dit om willekeur te voorkomen. Aangezien het een beleidsregel betreft is het voordeel dat deze enigszins flexibel is zodat je makkelijker nieuwe inzichten in je beleidsregel kunt aan-

brengen zonder dat je bestemmingsplan aangepast moet worden (dit is een lange en kostbare procedure). Als voor deze optie gekozen wordt is het dus raadzaam om meteen een handelingskader/beleidsregel vast te stellen met zowel open als gesloten normen om een bepaalde flexibiliteit te creëren en willekeur te voorkomen. Als voor deze optie gekozen wordt kan dit (afhankelijk van het aantal aanvragen voor een buitenplanse afwijking) wel personele gevolgen hebben omdat de procedure voor een buitenplanse afwijking veel werk met zich meebrengt. Deze optie zorgt voor weinig rechtszekerheid bij ondernemers omdat de beleidsregel gemakkelijk te wijzigen is en daar geen bezwaar of beroep tegen open staat. Gevolg van deze keuze is dat niet tegemoet gekomen wordt aan de zienswijzen C1 t/m C24 en dat beroep wordt ingesteld tegen het vastgestelde bestemmingsplan.

Optie 4. Huidige vergund aantal dieren per locatie in de gemeente Bladel, met binnenplanse afwijkingen

Als variant op 3. is het ook mogelijk om een binnenplanse afwijking te hanteren, zoals met het herstelbesluit van 24 maart 2016 is gedaan. De binnenplanse afwijkingsbevoegdheid kan alleen ruimtelijke aspecten bevatten omdat dit onderdeel uitmaakt van het bestemmingsplan op basis van de Wet ruimtelijke ordening. De volgende binnenplanse ontheffing is opgenomen in het herstelbesluit van 24 maart 2016 en was dus tot de eerste herziening geldig:

4.5.4 Andere diersoorten

In afwijking van het bepaalde in - artikel [4.4.2](#) is het wijzigen van de in de tabel in bijlage 1. per agrarisch bedrijf:

- genoemde diersoorten en/of
- het overschrijden van het maximaal aantal dieren per diersoort, mogelijk mits wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:
  - a. aangetoond wordt dat deze wijziging of afwijking vanuit bedrijfskundig oogpunt noodzakelijk is;
  - b. de milieueffecten per onderdeel dan wel cumulatief gelijk zijn aan of lager zijn dan de maximale waarden die in de bestaande opzet per agrarisch bedrijf zijn berekend en waarop de aantallen en diersoorten zijn gebaseerd.

In de uitspraak van 28 december 2016 ten aanzien van het herstelbesluit van 24 maart 2016 heeft de Afdeling aangegeven dat de binnenplanse bepaling zoals in artikel 4.5.4 is opgenomen geen doorkruising van de sectorale wetgeving betreft en dus juridisch in deze vorm deel van het bestemmingsplan uit mag maken. In rechtsoverweging 37 van de uitspraak stelt de afdeling namelijk het volgende:

“37. Ten aanzien van artikel 4, lid 4.5.4, aanhef en onder b, van de planregels overweegt de Afdeling dat de raad bij de vaststelling van een bestemmingsplan beleidsvrijheid heeft om regels en voorwaarden te verbinden aan het wijzigen van de op een veehouderij aanwezige diersoorten dan wel het maximaal aantal dieren per diersoort die hij uit een oogpunt van een goede ruimtelijke ordening nodig acht. De op een veehouderij aanwezige diersoort en aantal per diersoort is een ruimtelijk relevant gegeven. Welke diersoort ter plaatse van een veehouderij wordt gehouden en het aantal per diersoort is van invloed op de ruimtelijke gevolgen van een dergelijke veehouderij op de omgeving. Naar het oordeel van de Afdeling heeft de raad in redelijkheid de voorwaarde kunnen opnemen dat de milieueffecten niet mogen verslechteren bij het wijzigen van diersoorten en het maximaal aantal per diersoort. Bij de betreffende milieueffecten moet worden gedacht aan milieueffecten die ook ruimtelijk relevant zijn en die bijvoorbeeld in het kader van de milieueffectrapportage zijn onderzocht en betrekking hebben op de stikstofdepositie. De Afdeling acht de voorwaarde voldoende duidelijk. De voorwaarde vormt geen doorkruising van de sectorale milieuwetgeving omdat het om ruimtelijk relevante milieueffecten dient te gaan. Het betoog faalt.”

Het is dus mogelijk dat we als gemeente sturen op het soort en vergunde aantal dieren en met een binnenplanse afwijkingsbevoegdheid (door het stellen van ruimtelijk relevante voorwaarden, inclusief milieu en sommige (wetenschappelijk onderbouwde) gezondheidsnormen) mogelijkheden voor ontwikkeling bieden. Voor ondernemers biedt dit meer rechtszekerheid en bepaalde flexibiliteit. Dit verkleint de kans op planschade en als gemeente kun je regie houden op ontwikkelingen. Een nadeel is wel dat bij nieuwe kennis en/of inzichten het nuttig kan zijn om de voorwaarden aan te passen en dan hiervoor het bestemmingsplan vernieuwd moet worden. Als vanwege nieuwe inzichten ongewenste ontwikkelingen voorkomen moeten worden kan een gemeenteraad altijd een voorbereidingsbesluit nemen en een bestemmingsplan bevroren. Ook kan het zijn dat nieuwe inzichten leiden tot rechtstreeks doorwerkende regels vanuit hogere overheden. Als voor deze optie gekozen wordt kan efficiënt getoetst worden aan de binnenplanse voorwaarden en kunnen procedures relatief snel afgrond worden. Qua tijd en kosten is dit in het voordeel van een ondernemer. Ook heeft de ondernemer dan

meer rechtszekerheid. Gevolg van deze keuze is dat tegemoet gekomen wordt aan de zienswijzen C1 t/m C24 en dat er geen beroep wordt ingesteld tegen het vastgestelde bestemmingsplan. Ook blijft het bestemmingsplan met een binnenplanse mogelijk nog een bepaalde flexibiliteit houden waardoor het risico op planschade ook beperkt lijkt.

Optie 5. Huidig vergund totaal aantal dieren voor de hele gemeente Bladel

Het is mogelijk om het totaal aantal vergunde dieren per diersoort voor het hele plangebied (de gemeente Bladel) vast te leggen en dat als maximale grens aan te houden. Het kan ruimte creëren, maar is wellicht alleen theoretisch omdat volgens de planMER er bijna geen ontwikkelruimte is in Bladel, tenzij nieuwe technieken worden gevonden om de ammoniak drastisch te reduceren en bedrijven stoppen. Wanneer een bedrijf stopt, zijn er maar enkele locaties waar men als gevolg meer dieren mag houden. Dit is namelijk weer afhankelijk van verschillende andere factoren zoals bijvoorbeeld de ligging ten opzichte van een Natura 2000 gebied. Waarschijnlijk zal het aantal dieren dan ook afnemen. Ook zal hiervoor dan een soort van "bank" opgericht moeten worden en worden we als gemeente verplicht om hier goed op toe te zien en alles nauwkeurig bij te houden en te monitoren maar vooral ook te controleren. Bijkomend risico van deze optie is dat dit extra personele inzet vergt om alles bij te houden. Er is dan één fte nodig voor de administratie en minstens 0,5 fte voor controles. Een bestemmingsplan moet bij iedere ontwikkeling op twee plaatsen gewijzigd worden (zowel op locatie van bedrijf dat inlevert als bedrijf dat ontwikkelt), moeten omrekenfactoren vastgelegd worden voor verschillende diersoorten en moet een generieke ruimtelijke motivering zijn om de totale omvang cumulatief te beperken zonder doorkruising van andere sectorale wetgeving.

Optie 6. Slot op de muur

Om niet op het aantal vergunde dieren te sturen maar wel op de grootte van bouwvlakken is het mogelijk om alle latente ruimte van bouwvlakken te schrappen. Je zou bijvoorbeeld voor de 35 bedrijven die in principe nog kunnen groeien de bouwvlakken kunnen verkleinen zodat nieuwe bebouwing niet meer binnenplans mogelijk is. Het is ook mogelijk om de vierkante meters vast te leggen zodat er geen nieuwe oppervlakte aan bebouwing gerealiseerd kan worden. Dan kunnen er nog wel andere voorzieningen zoals erfverharding of bijgebouwen gerealiseerd worden binnen het bouwvlak. Groot nadeel van deze optie is dat er een groot risico op planschade is. Dit omdat de latente ruimte verkregen rechten zijn die we niet zonder aankondiging mogen beperken. Het is wel mogelijk om het nu aan te kondigen en dan over een paar jaar toe te passen. Dit omdat de ondernemers dan een redelijke termijn hebben gehad om gebruik te maken van hun verkregen rechten. Vanwege het feit dat in Bladel al sinds 2013 beperkingen aanwezig zijn voor bedrijven om hun bedrijf uit te breiden, kan niet zondermeer tot een beperking van bouwvlakken om te gaan. Deze keuze kan mogelijk averechts werken omdat er aanvragen komen om de rechten verder (middels verkregen bouwvergunning) vast te leggen.

Optie 7. Aanscherpen geurverordening (is geen ruimtelijk spoor en kan dus als extra optie worden gehanteerd naast iedere andere bovenstaande optie)

Op dit moment zijn de geurnormen in de gemeente Bladel als volgt:

- 0,1 ouE/m³ op de bebouwde kom van Netersel
- 1 ouE/m³ op de bebouwde kommen van Bladel, Hapert, Hoogeloon en Casteren
- 10 ouE/m³ in het buitengebied.

De gemeenteraad heeft in haar vergadering van december 2016 besloten deze geurnormen niet te wijzigen. Echter kan het college alsnog adviseren om dit toch te doen, met als onderbouwing dat het nodig is om de gestelde ambitie te behalen. De geurverordening aanscherpen kan in combinatie met iedere andere optie worden gebruikt.

Het effect van aanscherpen is dat meer bedrijven worden beperkt in hun groei mogelijkheden dan nu het geval is. Nu zijn er 35 bedrijven die nog kunnen uitbreiden, dat zullen er dan minder worden. Vanwege tijdsgebrek is op het moment van schrijven nog niet inzichtelijk hoeveel groei mogelijk is bij een lagere geurnorm. Wij verwachten dit inzicht wel te hebben vóór de collegevergadering van 14 maart.

9. BEKNOPT OVERZICHT VAN KEUZEMOGELIJKHEDEN

In tabel 1 is per beleidsrichting te zien welke opties (zowel ruimtelijke opties als additionele mogelijkheden) er zijn om de beleidsrichting tot uitvoering te brengen. Daarin wordt verwezen naar de verschillende opties die eerder al in de tekst beschreven zijn.

Tabel 1 Beleidsrichting en de mogelijke opties ter invulling van deze richting

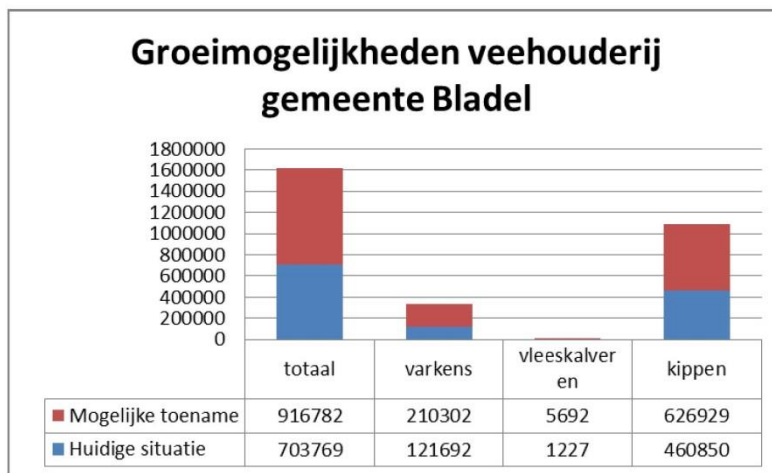
Beleidsrichting	Beperking groei veehouderij op bedrijfsniveau	Beperking groei veehouderij op gemeentelijk niveau	Groei toestaan onder voorwaarden	Geen beperkingen
Ruimtelijke invulling	Optie 2 Optie 6	Optie 5	Optie 3 Optie 4	Optie 1
Additionele mogelijkheden	Optie 7	Optie 7	Optie 7	n.v.t.

10. BIJLAGE I. GROEIMOGLIJKHEDEN VEEHOUDERIJ

Bron: Memo mogelijkheden voor groei veehouderij in Bladel (Omgevingsdienst zuidoost Brabant, 13-02-2017)

Er is een schatting gemaakt van de groeimogelijkheden die de veehouderij in Bladel nog heeft binnen de wet – en regelgeving. Aan deze schatting moeten wel een paar kanttekeningen worden gemaakt:

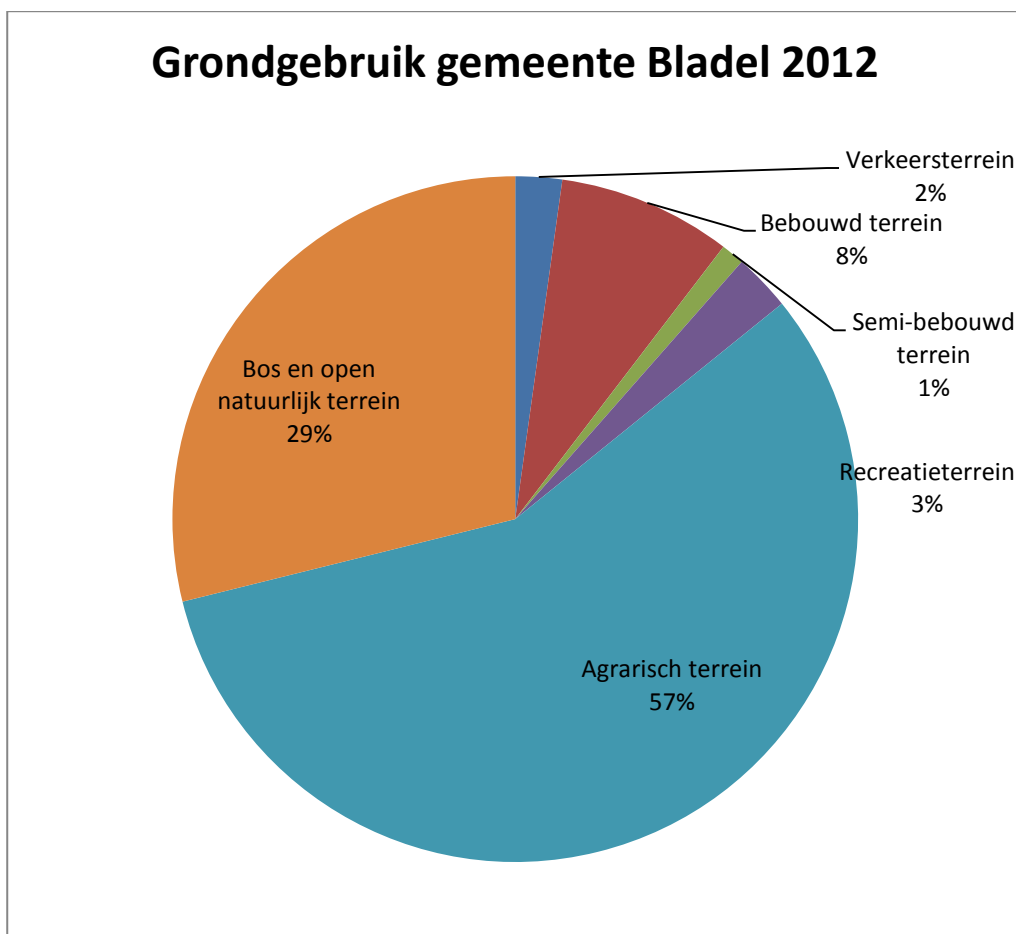
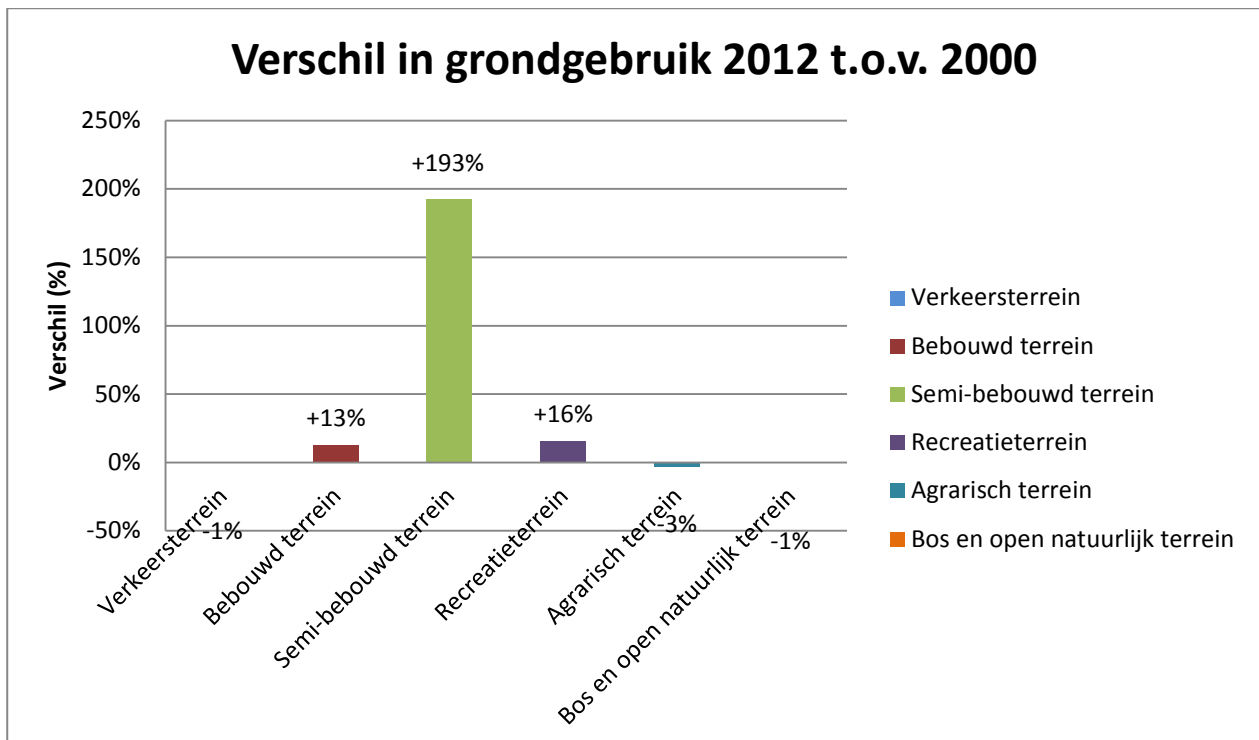
- Er is rekening gehouden met de Geurwetgeving, Ammoniakwetgeving en bouwblok grootte
- Er is geen rekening gehouden met andere beperkende regelingen
- De uitbreiding kan zodoende alleen plaatsvinden wanneer voldaan kan worden aan overige milieunormen, wanneer de ondernemer zijn mest kwijt kan en als de ondernemer dierrechten kan verkrijgen. Deze prognose gaat ervan uit dat alle 35 bedrijven die nog kunnen groeien aan deze eisen kunnen voldoen.
- Daarbij moet rekening gehouden worden met de huidige trend dat zowel het aantal vergunde dieren en werkelijke aantal dieren de afgelopen jaren een dalende trend laat zien.
- Dat er daadwerkelijk een groei als weergegeven in onderstaande tabel zal plaatsvinden is dus maar zeer de vraag, maar theoretisch is het mogelijk.

Bijlage 4 Feiten en cijfers

Bijlage 4.1 Grondgebruik gemeente Bladel

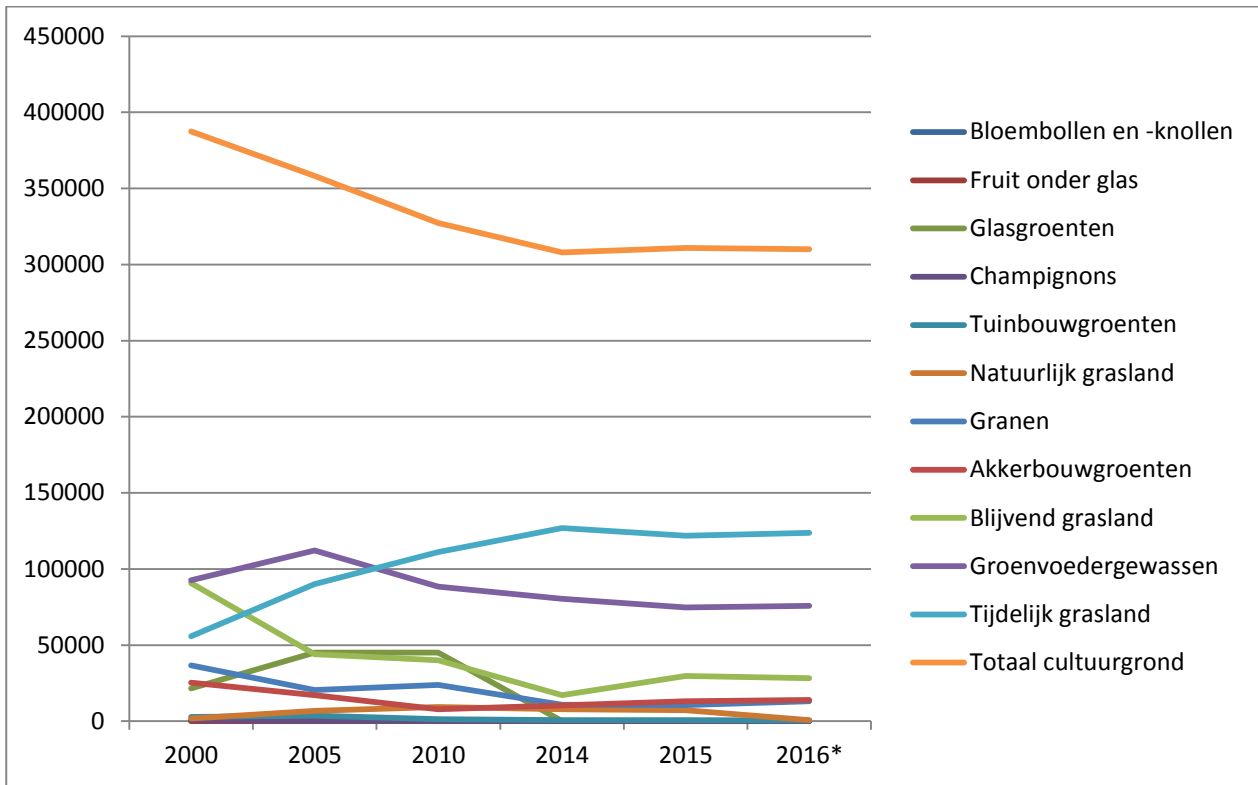
Bron: CBS (01-2017)

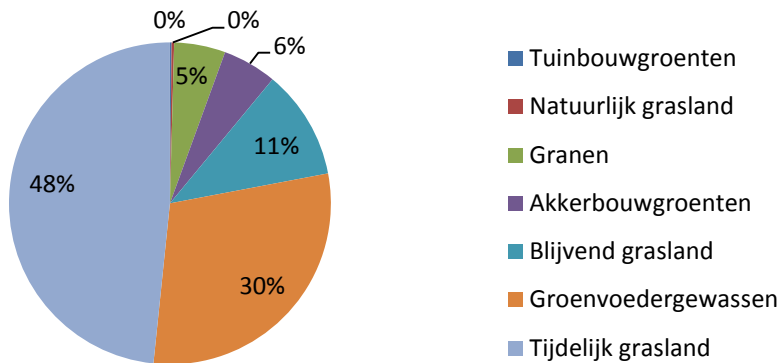

Bijlage 4.2 Gebruik van cultuurgrond gemeente Bladel

Bron: CBS (01-2017)

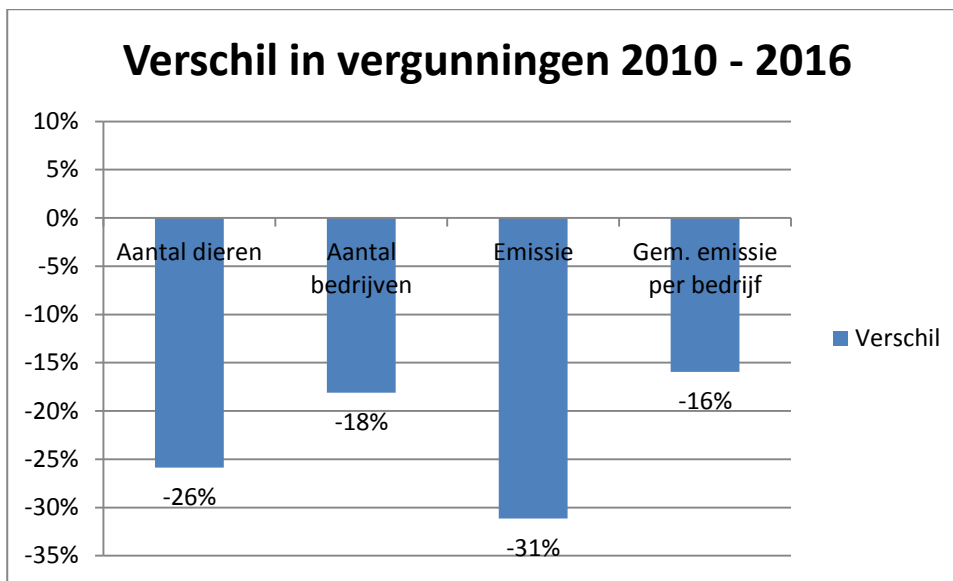

Cultuurgrondgebruik gemeente Bladel 2016 (ha)

Bijlage 4.3 Vergunningen veehouderij gemeente Bladel

Bron: Web BVB (11-2016)

* Met emissie wordt emissie van ammoniak bedoeld zoals maximaal toegestaan binnen de vergunningen.

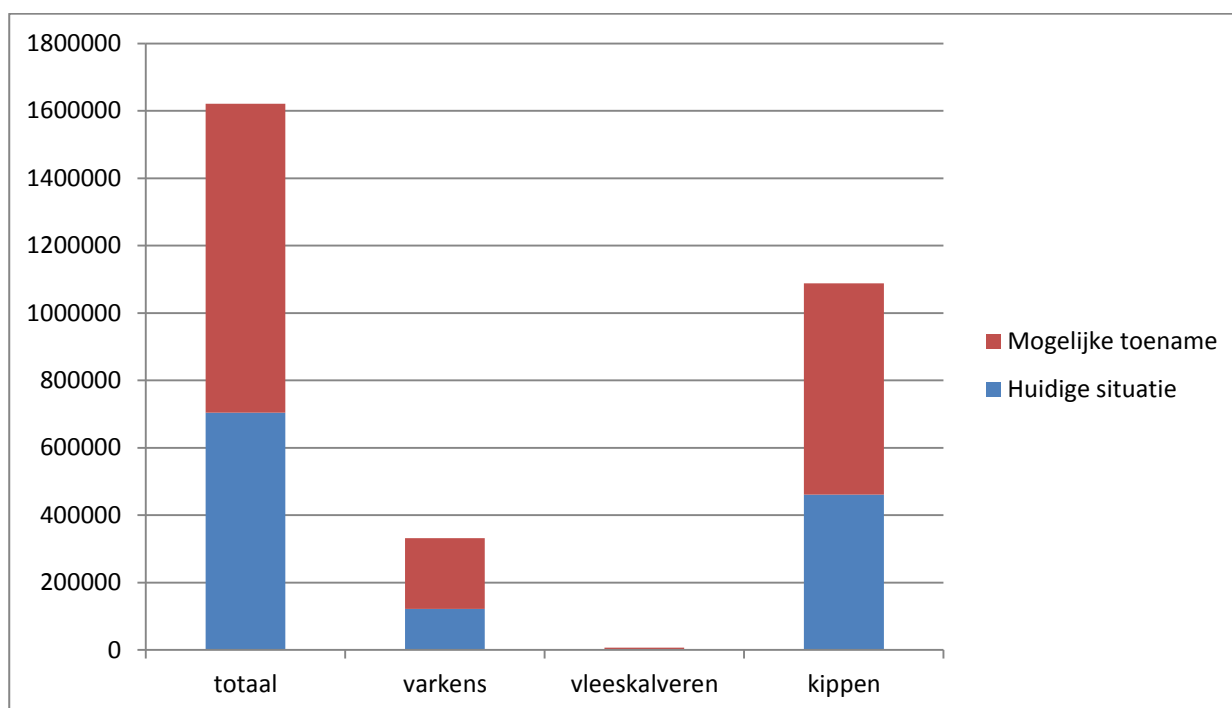
** De volgende diersoorten zijn meegenomen: paarden, schapen, rundvee, geiten, varkens, kippen, nertsen, vossen en konijnen

Bijlage 4.4 Groeimogelijkheden veehouderij gemeente Bladel

Bron: Memo mogelijkheden voor groei veehouderij in Bladel (Omgevingsdienst zuidoost Brabant, 13-02-2017)

Er is een schatting gemaakt van de groeimogelijkheden die de veehouderij in Bladel nog heeft binnen de wet – en regelgeving. Aan deze schatting moeten wel een paar kanttekeningen worden gemaakt:

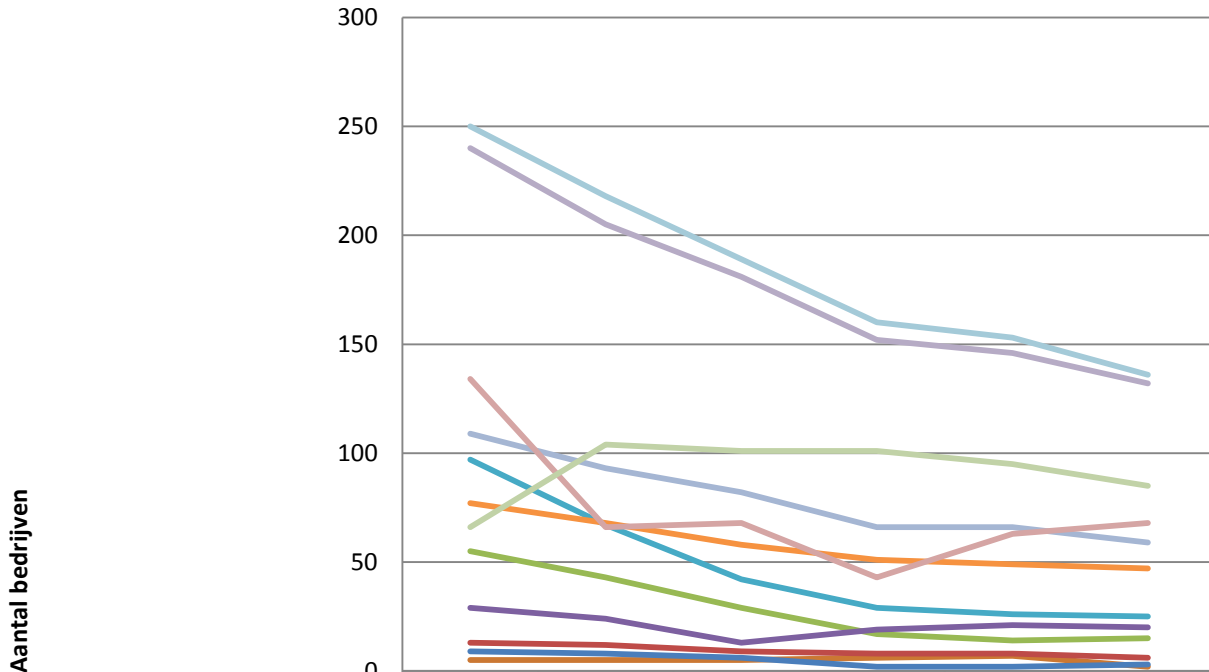
- Er is rekening gehouden met de Geurwetgeving, Ammoniakwetgeving en bouwblok grootte
- Er is geen rekening gehouden met andere beperkende regelingen
- De uitbreiding kan zodoende alleen plaatsvinden wanneer voldaan kan worden aan overige milieunormen, wanneer de ondernemer zijn mest kwijt kan en als de ondernemer dierrechten kan verkrijgen. Deze prognose gaat ervan uit dat alle 35 bedrijven die nog kunnen groeien aan deze eisen kunnen voldoen.
- Daarbij moet rekening gehouden worden met de huidige trend dat het aantal vergunde dieren en werkelijke aantal dieren de afgelopen jaren een dalende trend laat zien (zie ook bijlagen 4.3 en 4.6).
- Dat er daadwerkelijk een groei als weergegeven in onderstaande tabel zal plaatsvinden is dus maar zeer de vraag, maar theoretisch is het mogelijk.

Bijlage 4.5 Agrarische bedrijven gemeente Bladel

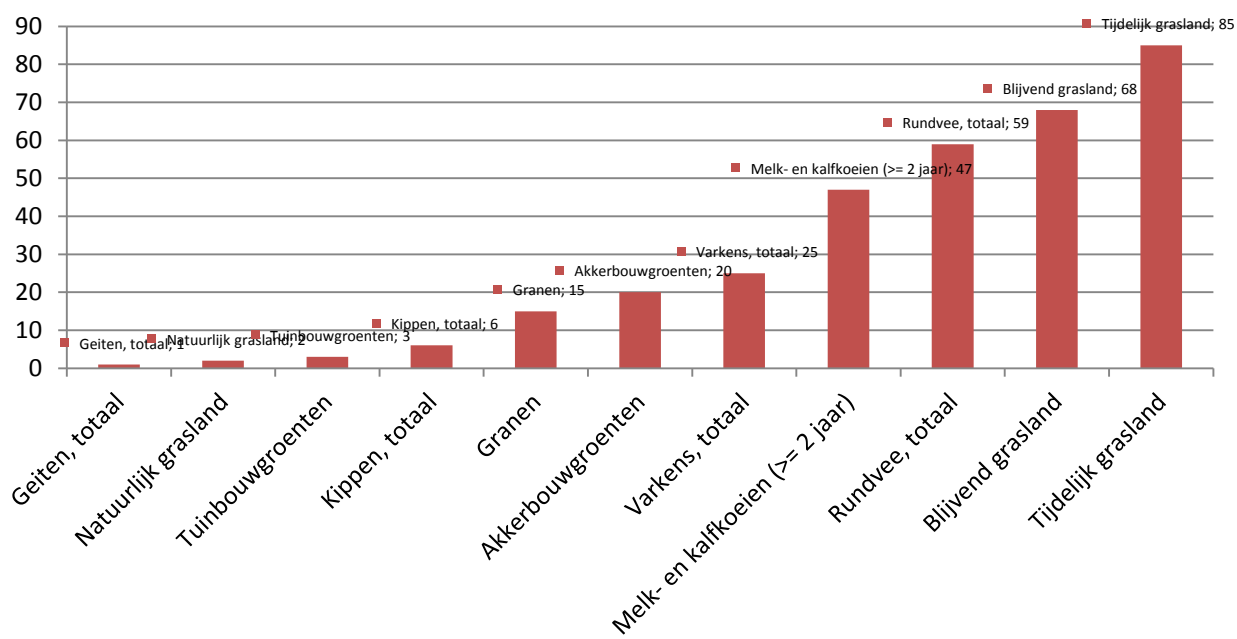
Bron: CBS (01-2017)

Aantal en type agrarische bedrijven in gemeente Bladel sinds 2000

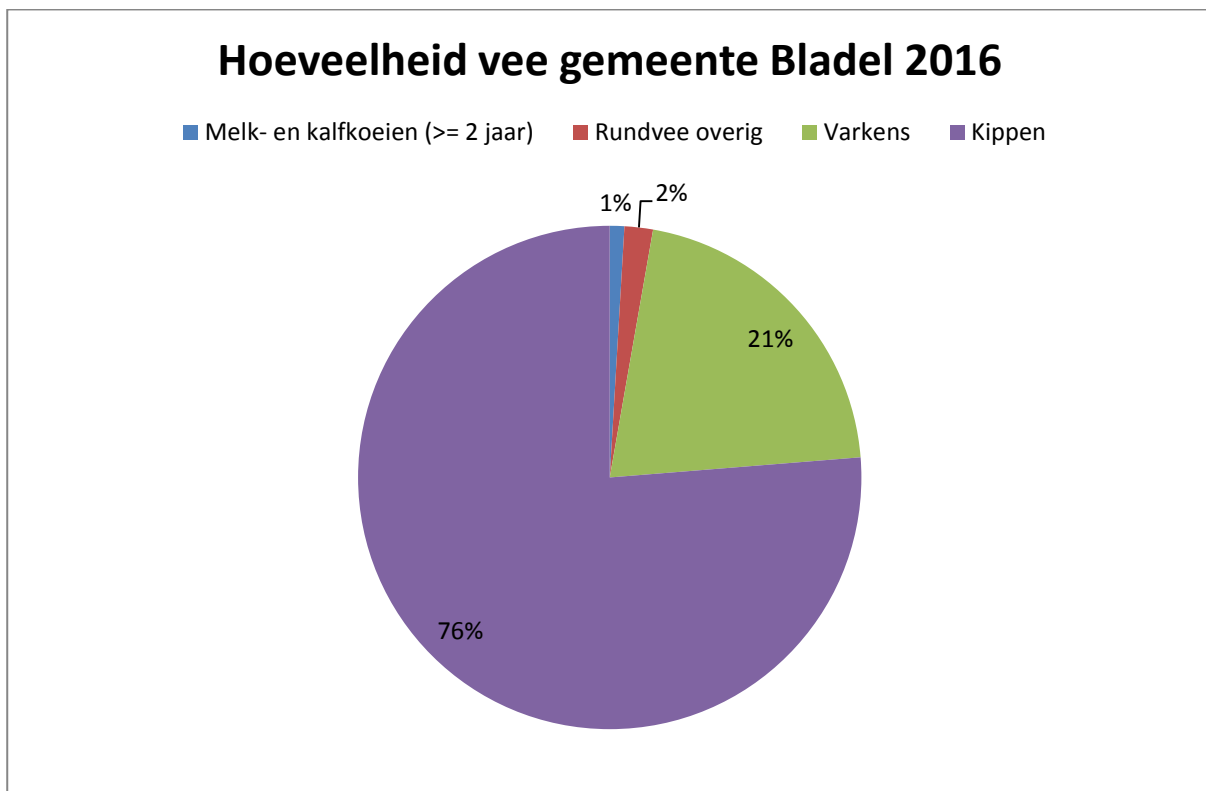
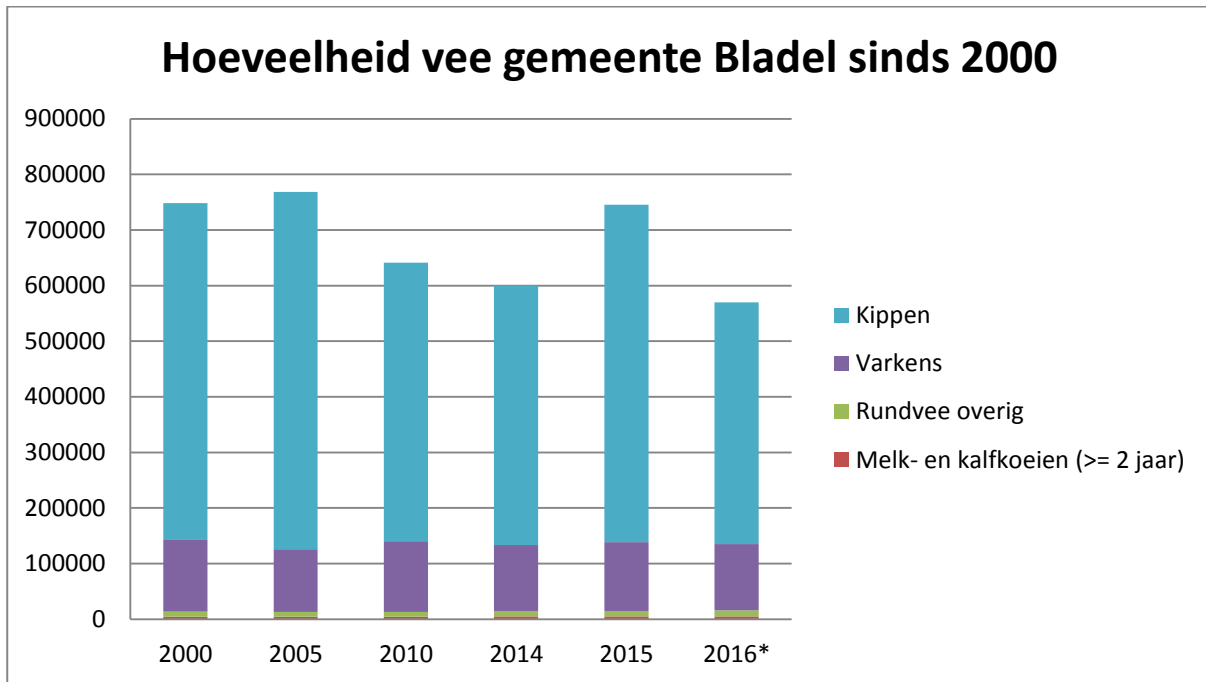
	2000	2005	2010	2014	2015	2016
Natuurlijk grasland	5	5	5	6	7	2
Tuinbouwgroenten	9	8	6	2	2	3
Kippen, totaal	13	12	9	8	8	6
Granen	55	43	29	17	14	15
Akkerbouwgroenten	29	24	13	19	21	20
Varkens, totaal	97	67	42	29	26	25
Melk- en kalfkoeien (>= 2 jaar)	77	68	58	51	49	47
Rundvee, totaal	109	93	82	66	66	59
Blijvend grasland	134	66	68	43	63	68
Tijdelijk grasland	66	104	101	101	95	85
Cultuurgrond	240	205	181	152	146	132
Totaal aantal agrarische bedrijven	250	218	189	160	153	136

Aantal bedrijven in gemeente Bladel 2016

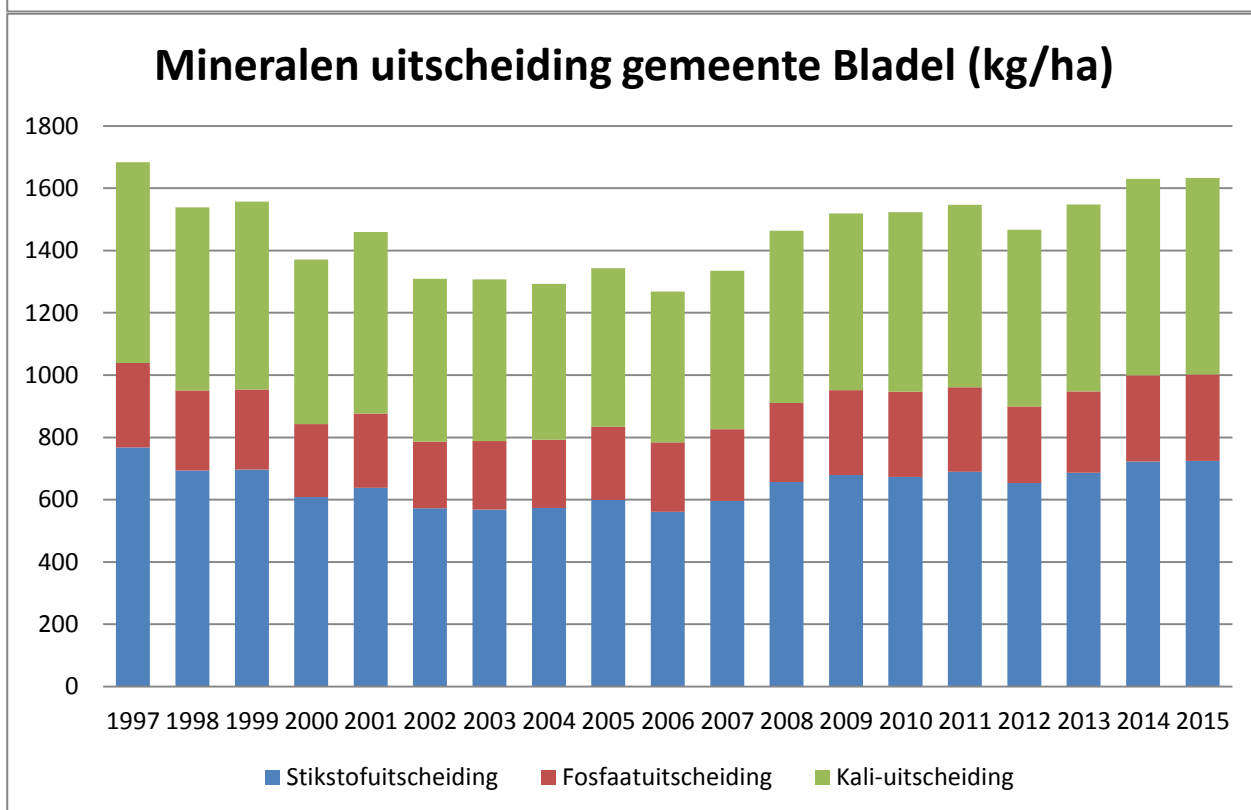
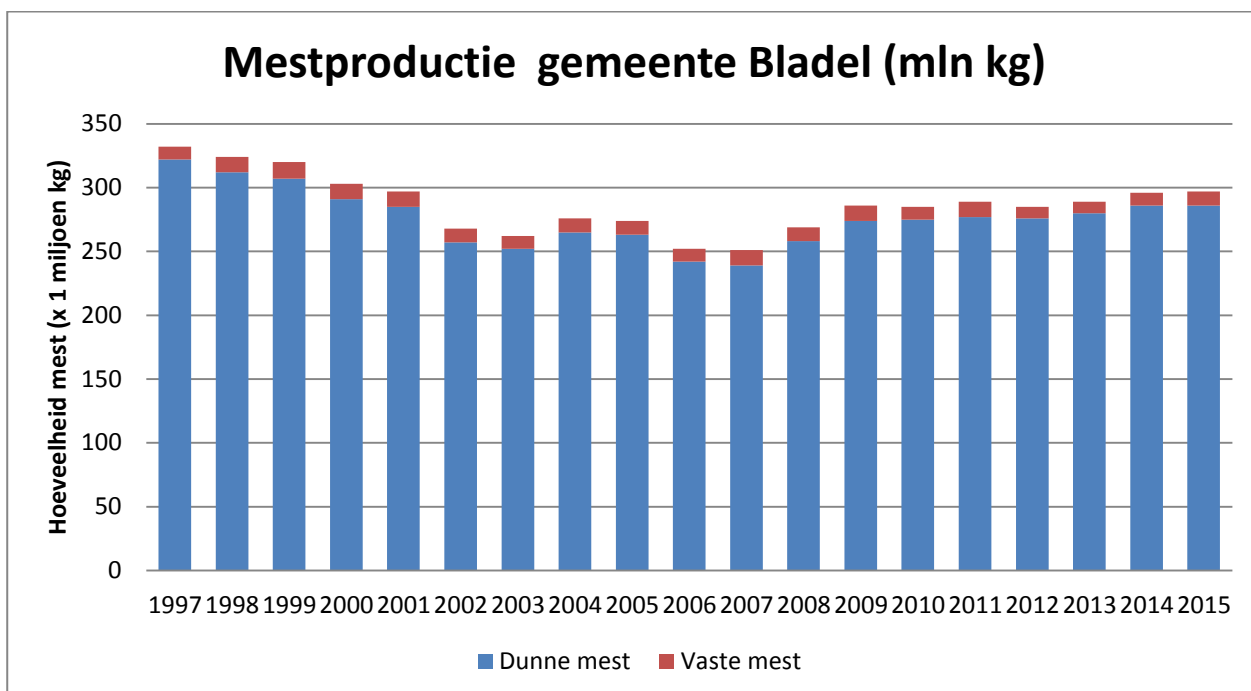
Bijlage 4.6 Aantal dieren gemeente Bladel

Bron: CBS (01-2017)

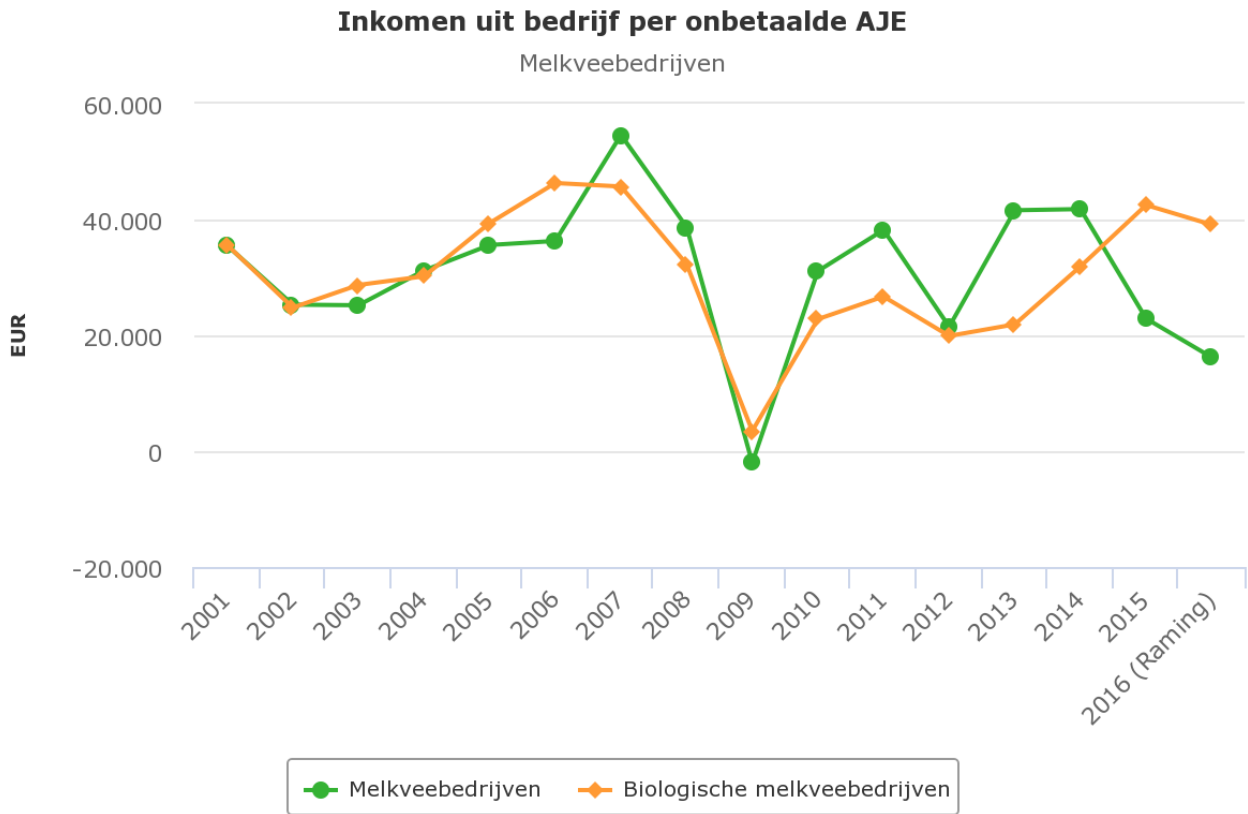
Bijlage 4.7 Mest en mineralen gemeente Bladel

Bron: CBS (01-2017)

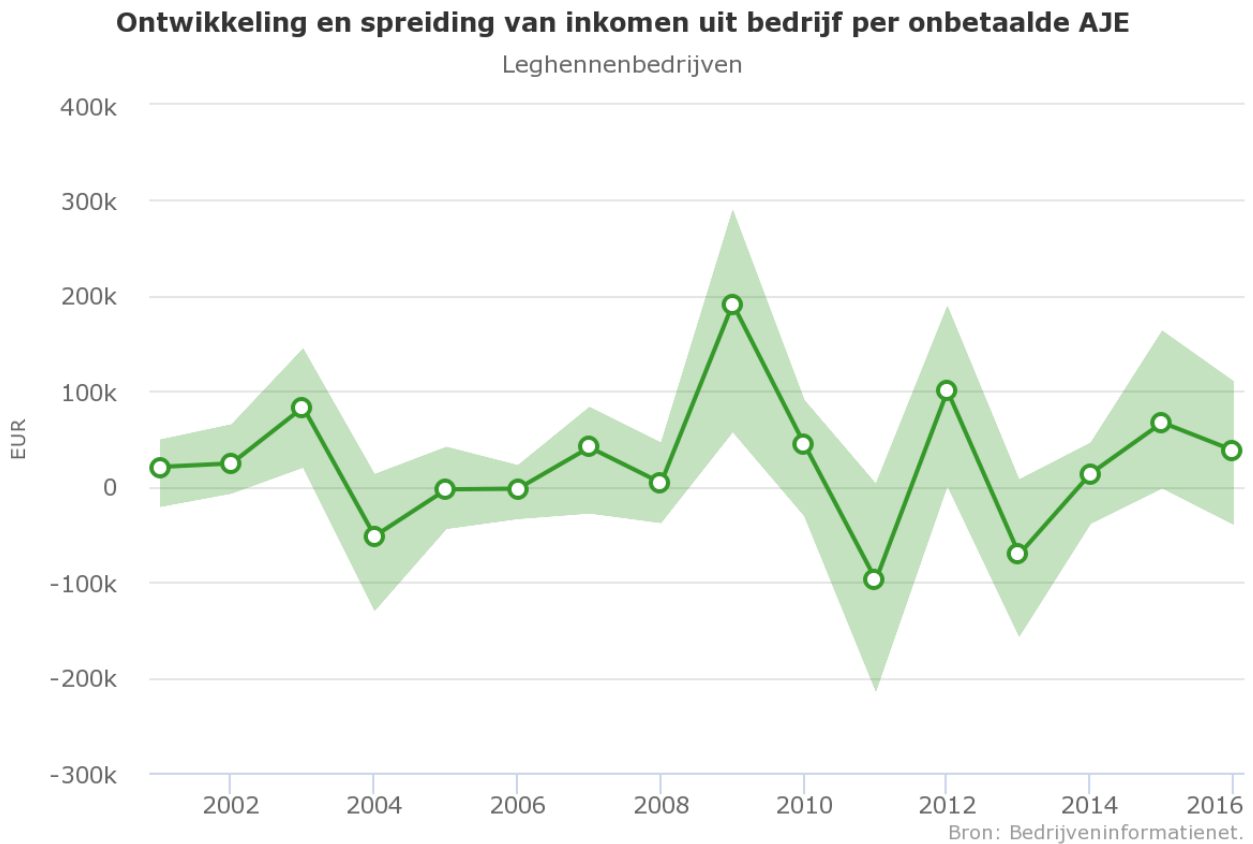

Bijlage 4.8 Economische opbrengst veehouderij in NL

Bron: Bedrijveninformatienet (02/2017)

Bron: Bedrijveninformatienet.

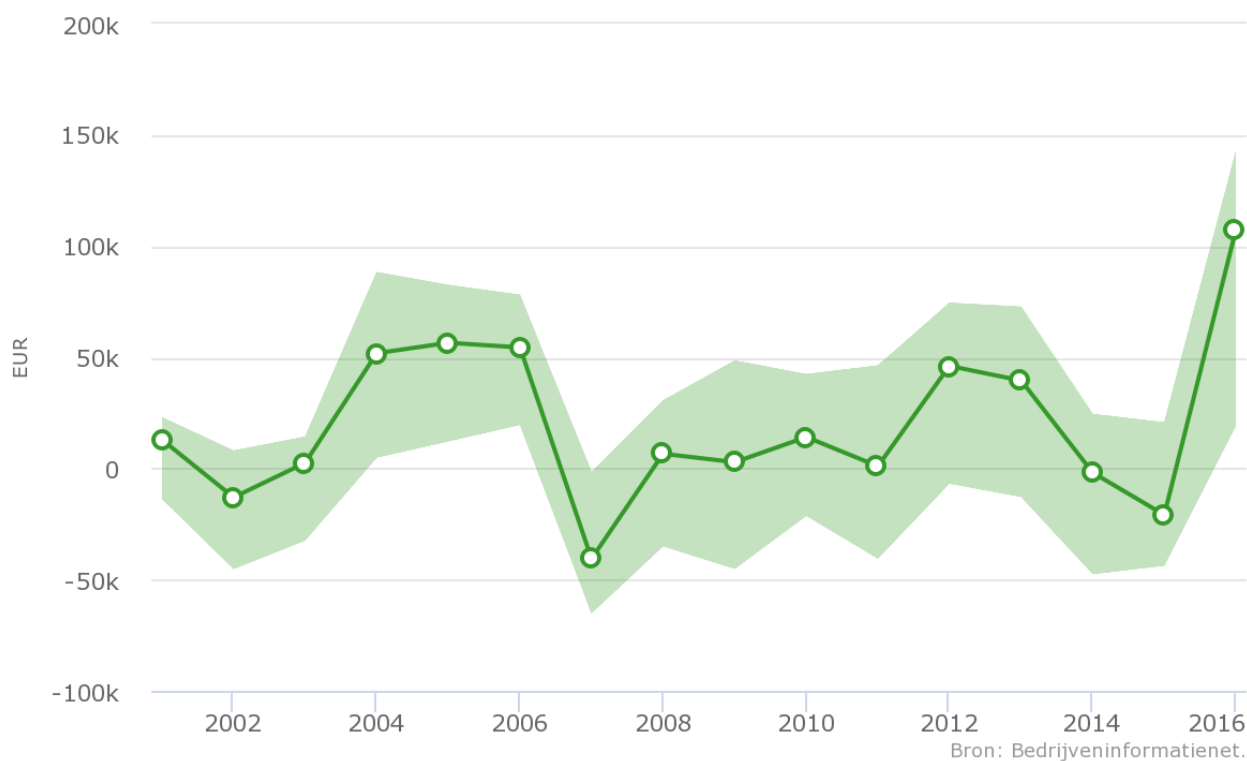

Bron: Bedrijveninformatienet.

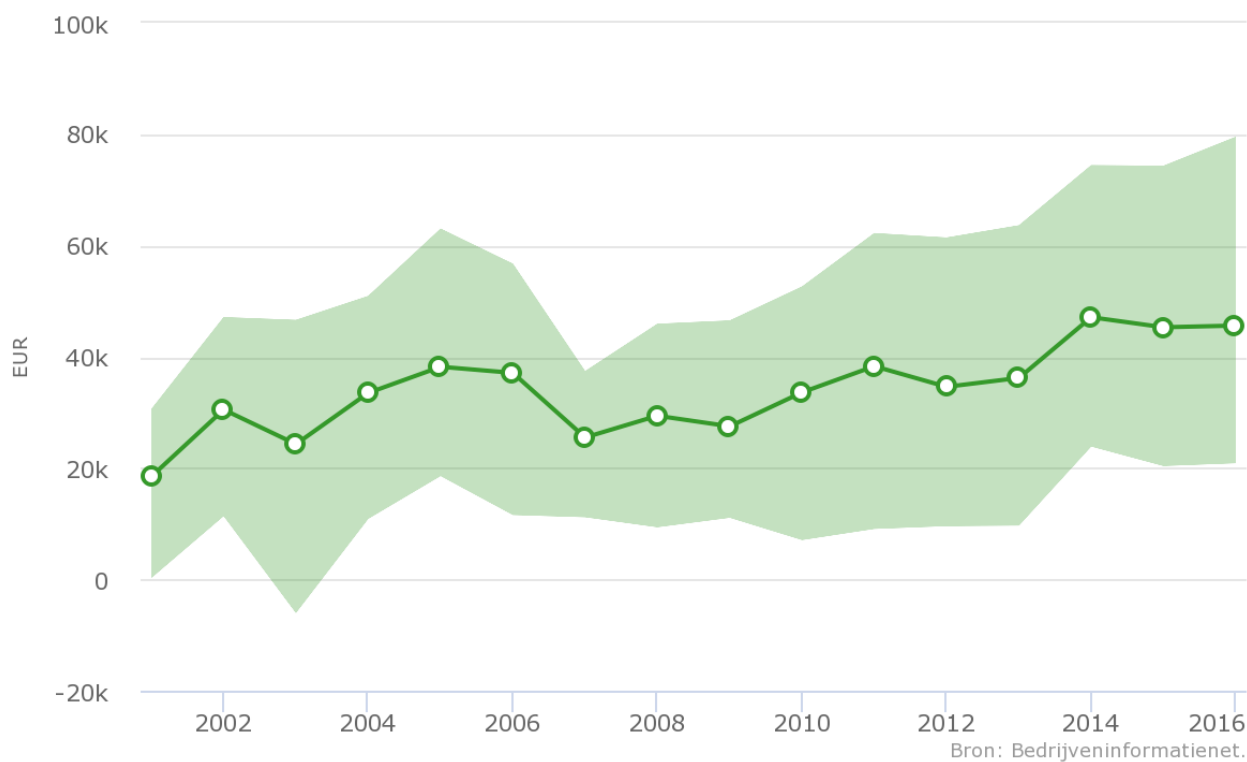
Ontwikkeling en spreiding van inkomen uit bedrijf per onbetaalde AJE

Varkensbedrijven

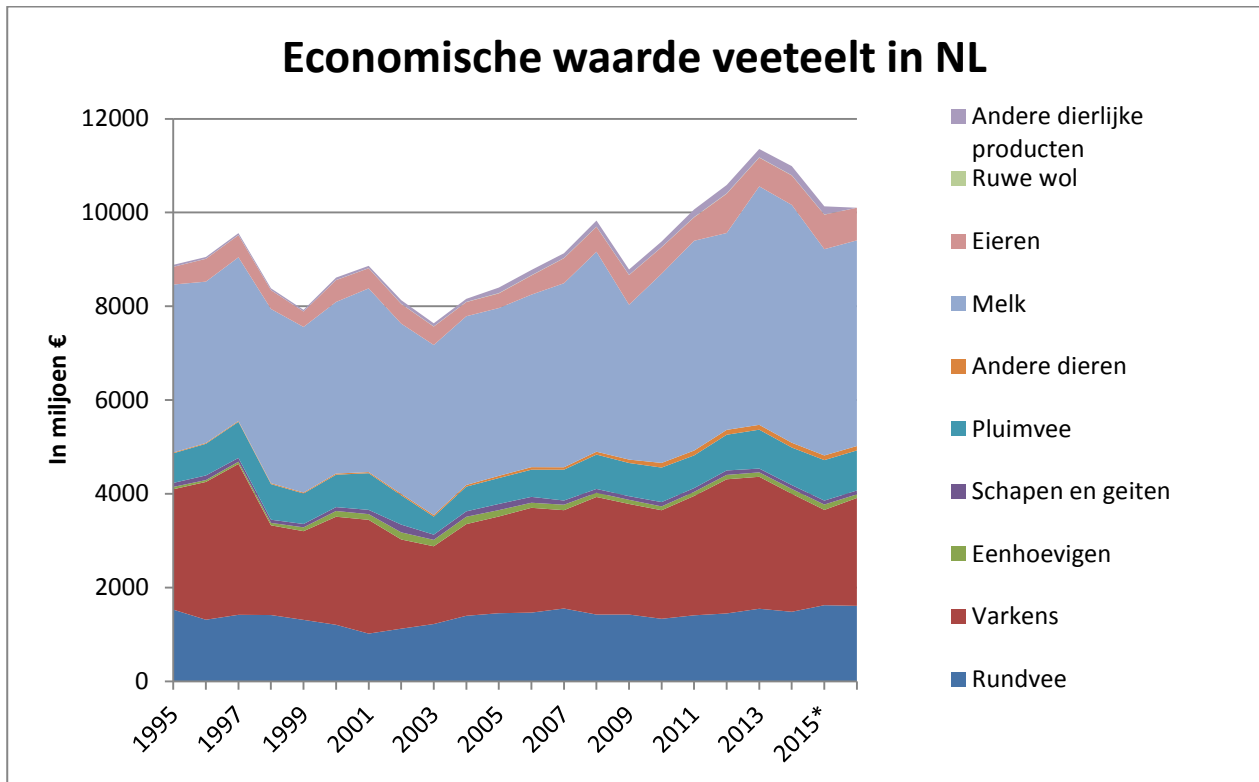
Ontwikkeling en spreiding van inkomen uit bedrijf per onbetaalde AJE

Vleeskalverbedrijven (op contractbasis)

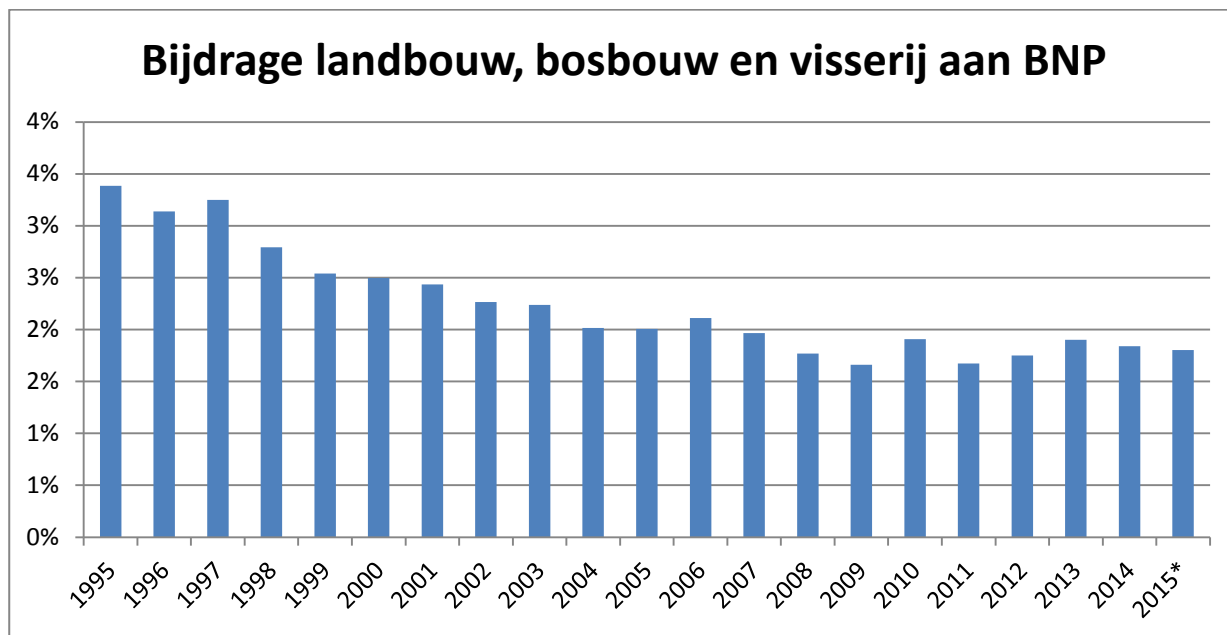
Bijlage 4.9 Economische waarde veeteelt NL

Bron: CBS (02/2017)

Bijlage 4.10 Bijdrage landbouw, bosbouw en visserij aan BNP

Bron: CBS (02/2017)

Bijlage 4.11 Kwaliteit woon – en leefklimaat gemeente Bladel

	Concentratie 2014	Adviesnorm WHO
Roet ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	tussen 0,7 - 1,5*	Geen norm vastgesteld
Fijnstof pm2,5 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	tussen 13-14,5*	10
Fijnstof pm10 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	tussen 20 – 39*	20
NO2 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	tussen 14-39*	40
	Concentratie 2013	
Ammoniak ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	tussen 0 – 30**	
	Concentratie 2017	Adviesnorm Gezondheidsraad
Endotoxinen (eu/m^3)	Enkele locaties >30***	30
	Niveau	Adviesnorm GGD
Geluid	Niet inzichtelijk	nacht: 30 dB(A) Lnight / dag: 35 dB(A) Lden
	Niveau 2015	Adviesnorm EU
Waterkwaliteit	Ontoereikend*	Goed
	Niveau 2016	Adviesnorm GGD
Geur	8% van geurgevoelige objecten overbelast****	Geen overbelaste situaties

* Atlas Leefomgeving, geraadpleegd 17-02-2017

** RIVM (geodata.rivm.nl) 2015

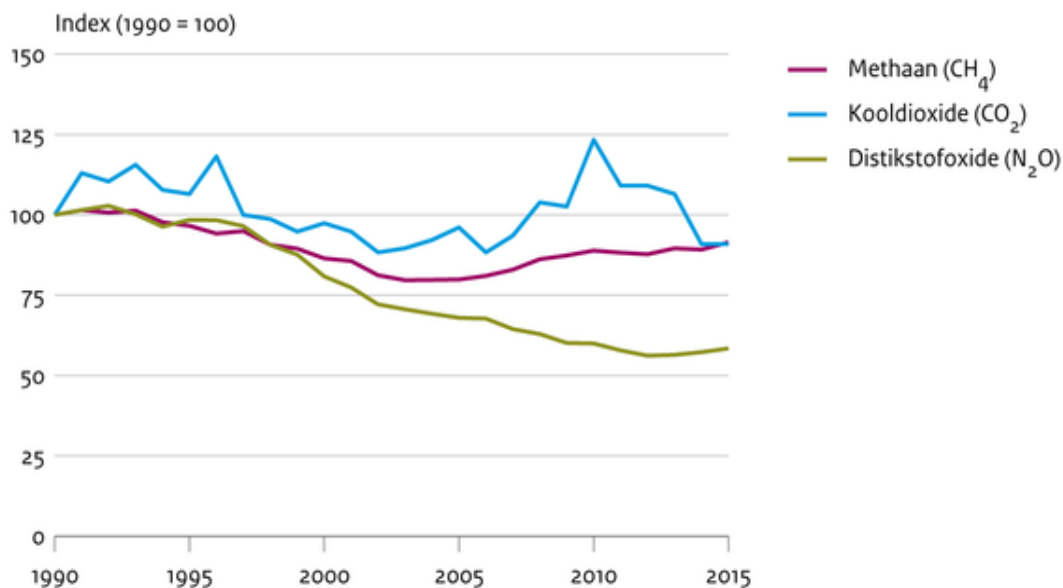
*** Berekend door Omgevingsdienst zuidoost Brabant 29-11-2016

**** Berekend door Omgevingsdienst zuidoost Brabant 13-09-2016

Bijlage 4.12 Broeikasemissies landbouw Nederland

Bron: CBS (02/2017)

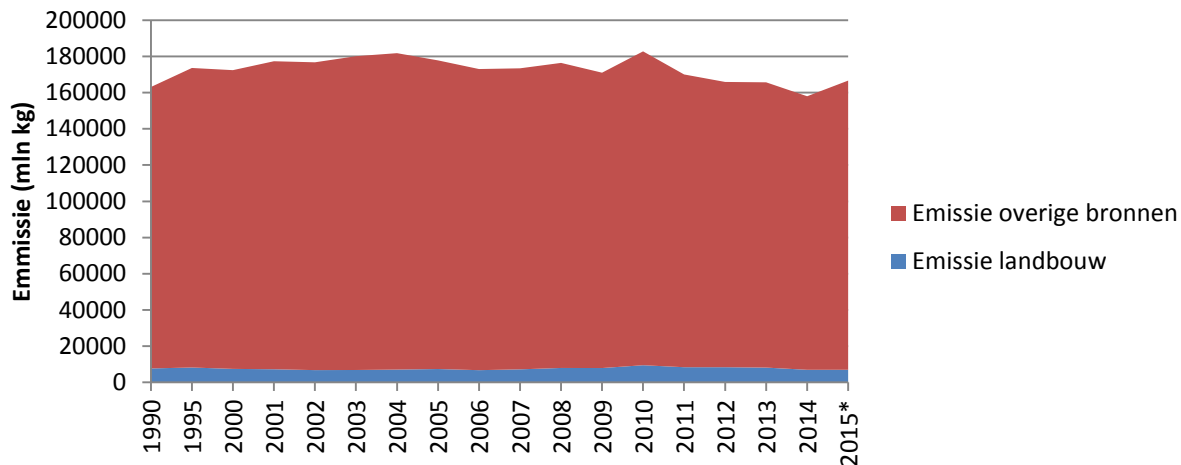
Emissie broeikasgassen naar lucht door land- en tuinbouw

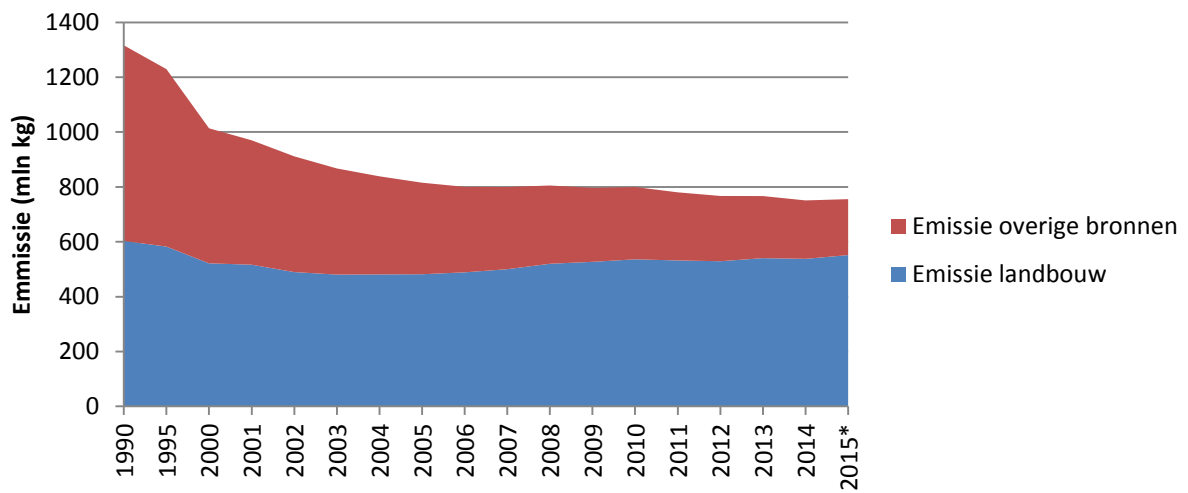
Bron: Emissieregistratie

CBS/sep16
www.clo.nl/nlo099/27

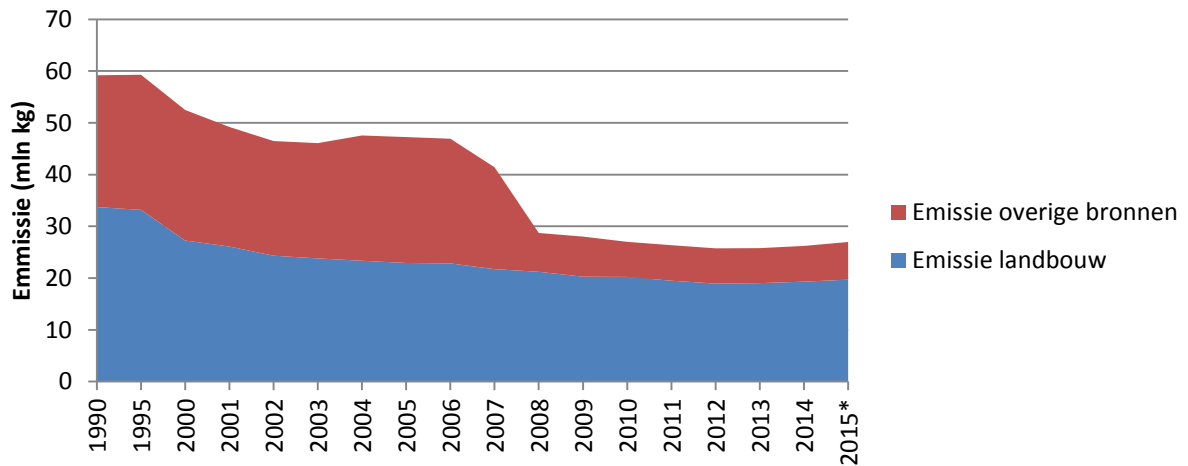
CO2 Emissie Nederland

CH4 Emissie Nederland

NO2 Emissie Nederland

Bijlage 5 Actiepunten

Overzicht van de actiepunten voortvloeiend uit het beleid

Thema	Uit te voeren acties
Natuur	Keuzes maken voor doelgroepen die welkom zijn in natuurgebieden
	Meer handhaving, aanleg van fysieke beperkingen en inzet van communicatie
	Omzetten van landbouwpercelen die nog in kerngebieden natuur liggen naar natuur middels aankopen van percelen
	Verminderen van nutriëntendepositie op landbouwgronden die tegen kerngebieden aan liggen middels verhoogde inzet op communiceren van de mogelijkheden voor Stika
	Omzetten van bosranden naar opgaande zoombeplanting
	Overige acties omschreven in Groenvisie "Groen tot in de kern(en)" 2009-2024
Duurzame energie	Geen aanvullende eisen stellen bovenop landelijke en provinciale regelgeving en de gedragscode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land
	Mocht er in 2020 nog geen initiatief bij de gemeente bekend zijn om windmolens te realiseren, dan gaat de gemeente zelf actief aan de slag om op eigen (al dan niet hiervoor aangekochte) grond windmolens te realiseren.
	Opzetten van een lokaal project voor zonnepaneel-delen, in samenwerking met bedrijven
	Alle gemeentelijke gebouwen voorzien van zonnepanelen
	Aanleg van zonnepanelen op parkeerterreinen van de sportparken in bezit van de gemeente
	Zonnepaneelvelden buiten de bebouwde kom zijn toegestaan, mits wordt voldaan aan de eisen voor landschappelijke inpassing zoals die ook worden gehanteerd bij andere ontwikkelingen (zie ook begrippenlijst)
	Indien in 2020 niet 20% van de energie duurzaam is opgewekt, zal de gemeente ook zonnepaneelvelden realiseren op eigen grond met een minimum van 15 ha. Indien nodig zal hiervoor grond worden aangekocht
	Zelf geen initiatieven opzetten voor geothermie maar wel mee te werken aan nieuwe initiatieven waarbij gebruik gemaakt wordt van geothermie
Grondgebonden landbouw	Continueren van Stika stelsel met extra inzet op communicatie
	Instandhouding van landschappelijke inpassingseisen voor ruimtelijke ontwikkelingen
	Meenemen van controles op uitvoering landschappelijke inpassing bij ruimtelijke ontwikkelingen binnen handhavingprogramma
	Mogelijkheden voor een kavelruil project onderzoeken
	Op eigen pachtgronden eis opnemen om te werken volgens Skal richtlijnen
	Voor overige acties zie Gemeentelijk Rioleringsplan 2015-2020
Veehouderij	De maximale bouwblok grootte blijft gehandhaafd op 1,5ha
	De geurnormen worden aangescherpt tot 0,1 ouE/m ³ in de dorpskernen. Onderzocht zal worden wat de precieze gevolgen zijn als de geurnormen worden aangescherpt tot 3 ouE/m ³ in het buitengebied.
	De gemeente kiest voor het uitgangspunt is dat ontwikkelingen niet mogelijk zijn, als het een toename van het aantal vergunde dieren op bedrijfsniveau betekent. Regels voor buitensplanse afwijkingen worden opgesteld zodra gevalideerde toetsingskaders voor gezondheidsrisico's (zoals bedoeld op pagina 17*) beschikbaar zijn. De gemeente Bladel streeft naar een maximale beperking van de gezondheidsrisico's met betrekking tot veehouderij. Onder deze risico's wordt verstaan: <ul style="list-style-type: none"> - Risico's door fijnstof, endotoxinen, zoönosen en ammoniak afkomstig van dieren, mest en transport - Geurhinder - Geluidshinder

	<p>Nieuwe instrumenten die voor de gemeente ter beschikking komen om gezondheid als toetsingsonderdeel mee te nemen bij nieuwe ontwikkeling worden toegepast. Dat geldt zeker voor mogelijkheden waarmee de gemeente invloed kan uitoefenen op de veedichtheid</p> <p>Er wordt geen concentratiegebied veehouderijen ontwikkeld vanwege de (deels onbekende) risico's voor cumulatie van emissies</p> <p>Als sprake is van een nieuw initiatief dat niet past binnen de bestaande beleidskaders, maar die wel positief effect heeft op milieu, gezondheid, dierenwelzijn en/of de opwekking van duurzame energie dan wordt per geval afgewogen of de voordelen opwegen tegen de (mogelijke) nadelen. Er zal hiertoe per geval een afweging gemaakt worden van de voor – en nadelen voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Emissies van geur, fijnstof, ammoniak en endotoxinen - Impact van bedrijfsvoering voor emissies geur, fijnstof en endotoxinen op de langere termijn - Duurzame energieopwekking - Dierenwelzijn - Vermindering medicijngebruik (waaronder antibiotica) - Vermindering emissies broeikasgassen <p>Dit soort initiatieven kunnen echter pas in behandeling genomen worden als er een gevalideerd toetsingsinstrument is voor het (integraal) bepalen van gezondheidsrisico's. In geval van een proef – of onderzoekstal moet sprake zijn van aantoonbare verbondenheid aan een onderzoeksinstituut</p> <p>Wanneer sprake is van een initiatief waarbij (mogelijk) geur, fijnstof, ammoniak en/of endotoxinen wordt geëmitteerd dan gaat de voorkeur uit naar het gebruik van een tijdelijke vergunning (max. twee jaar). Initiatieven mbt een proef – of onderzoekstal kunnen pas in behandeling genomen worden als er een gevalideerd toetsingsinstrument is voor het (integraal) bepalen van gezondheidsrisico's.</p> <p>Wanneer sprake is van een initiatief waarbij (mogelijk) geur, fijnstof, ammoniak en/of endotoxinen wordt geëmitteerd dan gaat de voorkeur uit naar het gebruik van een tijdelijke vergunning (max. twee jaar)</p> <p>Binnen de zone bebouwd gebied en invloedssfeer wonen zijn veehouderijen ongewenst</p> <p>Van veehouderijen tot de dichtstbijzijnde woning (niet zijnde bedrijfswoning of agrarisch gerelateerde bedrijvigheid) wordt een afstand van 250 meter gehanteerd zoals geadviseerd door de GGD</p>
Mestverwerking	<p>De gemeente wil dat er aan randvoorwaarden van gezondheid voldaan wordt bij vergunningverlening voor mestverwerkers. Er is echter nog geen zodanig toetsingskader gezondheid beschikbaar. Zolang er geen gevalideerd toetsingsinstrument voor gezondheid is dat de gemeente kan gebruiken bij vergunningverlening, is het verstrekken van vergunningen voor dit soort mestverwerkers, onwenselijk. De voorwaarden en uitgangspunten voor vergunningverlening worden opgesteld op het moment dat deze gevalideerde toetsingsinstrumenten wel voor handen zijn.</p>
Toerisme en recreatie	<p>De mogelijkheden voor flexibele bestemmingsplannen (onder voorwaarden) verder uitwerken middels een pilot</p> <p>Nulmeting doen: Wat hebben we nu aan recreatie binnen de gemeente Bladel</p>
Overige economische activiteiten	<p>Overige economische activiteiten in het buitengebied beperkt toelaten. Dit betekent in beginsel een brutomaat van 3.000m², nettomaat van 1.250m² en maximaal milieucategorie 2 conform VNG Brochure. Maatwerk blijft (onder voorwaarden) mogelijk. Dit wordt de komende periode verder uitgewerkt</p> <p>Mogelijkheden voor invulling van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) voor wat betreft overige economische activiteiten in de komende periode verder uitwerken</p>
Wonen	<p>Bijgebouwenregeling verder uitwerken en de raad informeren over de specifieke uitwerking hiervan. De regeling tevens opnemen in het nieuwe bestemmingsplan buitengebied Bladel</p>